

የክርስቶስ አዳኝነት

የደኅንነት ትምህርት ቀላልም ውስብስብም ነው። ብዙ ሰዎች በአንድ በኩል ቢያንስ ዮሐ. 3፡16ን ወይም ጳውሎስ የፊልጵስዩስ እሥረኞች ጠባቂ ስለመዳን ላቀረበለት ጥያቄ የሰጠውን መልስ ሊጠቅሱ ይችላሉ (ሐዋ. 16፡31)። በሌላ በኩል ግን ሰው የሆነው ቅዱስ አምላክ እንደ ኃጢአተኛ እንደተቆጠረና እንደሞተ ማን ሊያብራራ ይችላል? እጅግ ጥልቅ የሆነውን የምርጫ ጉዳይ ማን ይመረምራል? (ይህ የደኅንነት ትምህርት አንዱ ክፍል ነው) ደኅንነት በትክክል ልንረዳው የሚገባ፤ እጅግ ወሳኝ የእምነት ትምህርት ነው። ምክንያቱም ማንኛውም ፍጡር (መላእክትም ሆኑ ወይም ሰባኪ) ከእውነተኛው ወንጌል የተለየ ትምህርት ቢሰብክ መርገም በራሱ ይሸከማል። ስለዚህ የደኅንነትን ወንጌል በትክክል መረዳትና ያለማዛና ለመግለጥ መቻል በጣም አስፈላጊ ነው። የዚህን ጠቀሜታ ይበልጥ የምንረዳው፤ አንዳንድ በራሪ ጽሑፎችን በምናነብበት ጊዜ፤ ወይም በራድዮ የሚተላለፉትን መንፈሳዊ መልእክቶች በምንሰማበት ወቅት ግልጽ ያልሆነና ግራ የሚያጋባ የወንጌል ትምህርት ደጋግሞ ሲያጋጥመን ነው።

የደኅንነት ትምህርት ከዚህ በፊት ካጠናነው የክርስቶስ ትምህርት ተለይቶ የማይታይና በእጅጉ የተያያዘ ነው። የግንኙነቱ ምክንያትም ግልጽ ነው፤ የደኅንነት ታላቅነት በአዳኙ ታላቅነት ላይ ይመሠረታልና። እርሱ እንደ ሰዎች ኃጢአተኛ ቢሆን ኖሮ፤ ሞቱ ከራሱ ኃጢአት በስተቀር የማንንም ዕዳ ሊከፍል ባልቻለም ነበር። በብሉይ ኪዳን የፋሲካ በግ ከመታረዱ በፊት ያለ ነውር መሆን እንዳለበት ሁሉ፤ የጌታችን ሕይወትም ፍጹምና ለኃጢአታችን መሥዋዕትነት ብቁ መሆኑ ተረጋገጠ (ዘዳግ. 12፡5-6)። ይህን ጉዳይ ምዕራፍ 4 ላይ በሚገባ የተመለከተው ስለሆነ እዚህ አንደግመውም። ቀጥለን የምንመለከተው የመዋጀትን ሥራና ገጽታዎቹን ይሆናል።

ምርጫ ምንን ያካትታል?

የምርጫን ትምህርት መረዳቱ ለማንም ቢሆን አስቸጋሪ መሆኑ አያከራክርም። ቢሆንም ትምህርቱ መጽሐፍ ቅዱሳዊና ከደኅንነት ጋር የተያያዘ ስለሆነ ወደ ጉን ብለን የምናልፈው ጉዳይ አይሆንም።

ፅንሰ አሳቡ

ምርጫ ለደገነነት በዋናነት የሚታይ ባይሆንም በዙሪያችን ያለ ጉዳይ ነው። የተወለድነው ከተለያዩ ቤተሰብ እንደመሆኑ፣ የአእምሮ ችሎታችንም እኩል አይደለም፤ በዘር እንለያያለን፣ የተለያዩ የሕይወት ገጠመኞች ይኖሩናል ወዘተ። እነዚህ ሁሉ የአጋጣሚ ጉዳዮች ናቸው ብለን እንደ ዋዛ እንለፋቸው እንጂ፣ የመታደል ወይም የፍርድ፣ አለበለዚያም የአካባቢ ተጽዕኖ ጣልቃ ገብነት እንዳለባቸው አድርገን የምንወስዳቸው ናቸው።

የመጽሐፍ ቅዱስ የምርጫ ትምህርት ይህንኑ ያለመመሳሰል መመሪያ ይይዛል። ይህን ጉዳይ እግዚአብሔር የተለያዩ ሰዎችን ለተለያዩ ዓላማ መምረጡን ያመለክታል ብሎ መተርጎም ይቻላል። ትርጉሙ ሰፊ ያለበት ምክንያት በመጽሐፍ ቅዱስ የተለያዩ ሰዎች፣ ወይም ቡድኖች፣ መመረጣቸውን ለማካተት ነው። ለምሳሌ፦ 1. እስራኤል በመንግሥትነት ተመርጣ ነበር (ዘጸግ. 4:37፤ 1ኛ ዜና 16:13)። ይህ ዳግም የተወለዱትንና ያልተወለዱትን የሚያጠቃልል ነበር፤ 2. ንጉሥ ቂርስ ምንም እንኳን እኛ እስከምናውቀው ያልዳነ ቢሆን፣ በእግዚአብሔር የተመረጠ ተብሎ ተጠርቷል (ኢሳ. 45:1-4)፤ 3. ክርስቶስ በእግዚአብሔር የተመረጠ ተብሏል (ኢሳ. 42:1)፤ 4. በፍዳ ዘመን ከቤተ ክርስቲያን የተለዩና የተመረጡ ሕዝቦች ይኖራሉ (ማቴ. 24:22፤ 24:31)፤ 5. በኢየሱስ ያመኑትን እግዚአብሔር ዛሬ በመምረጥ ላይ ነው (ቄላ. 3:12፤ ቲቶ 1:1)። በዚህ በመጨረሻው ነጥብ መሠረት ምርጫ የክርስቶስ አካል ለመሆን የሚድኑትን ለመምረጥ እግዚአብሔር የሚፈጽመው ተግባር ነው።

የምርጫ ፅንሰ አሳብ በእግዚአብሔር ባሕርይ (አሠራር) ላይ የተመሠረተ ነው። በሌላ አባባል ምርጫ ከሌሎች አሠራሮች ጋር የተስማማ የእግዚአብሔር ተግባር ነው። ይህም ማለት፦

1. ምርጫ ፍቅር ነው፣ ስለሆነም ፍቅር የሆነው እግዚአብሔር ከፍቅር ውጭ አንዳች ነገር አያደርግም (ኤፌ. 1:4)።

2. የእግዚአብሔር ምርጫ በጥበብ ነው፣ ምክንያቱም እርሱ ጥበብ ነውና (ይሁዳ 25)።

3. የእግዚአብሔር የምርጫ ዓላማ ዓለም ሳይፈጠር በፊት የተወሰነ ነው (ኤፌ. 1:4)፤ ወደፊትም ለዘላለም ይቀጥላል (ሮሜ 8:30)።

4. የምርጫ ክንዋኔ፣ እግዚአብሔር የፈጠረውንና እርሱም የሚያከብረውን የተፈጥሮ ሕግ የሚጥስ አይሆንም። ስለሆነም ምርጦቹ የሚድኑት፣ ድንገት መልአክ ከሰማይ ወርዶና ወንጌል ሰብካቸው ሳይሆን፣ እንደ

ማንኛውም ሁኔታ ከሰዎች ምስክርነት በመስማትና በማመን ነው (ሮሜ 10:14)። የመዝራትና የማጩድ ተፈጥሯዊ ሕጎችም ተግባራዊ ይሆናሉ። ስለዚህም ባለማመኑ የሚጻና ሰው ያለማመኑ ውጤት ለሆነው የእሳት ባሕር ይዳረጋል። በሌላ አነጋገር የሰው ልጅ ገላፊነቱን በተግባር የመተርጎም ብቃቱ በአጠቃላይ የምርጫ ዕቅድ ውስጥ ድርሻ አለው።

5. ምርጫ በመጨረሻ ውጤቱ የእግዚአብሔርን ታላቅነት ያከብራል (ኤፌ. 1:12-14)። በአንዳንድ ሁኔታዎች የተነሳ ይህን ሀቅ ለመመስከር ያስቸግረን ይሆናል። ከእግዚአብሔር አጠቃላይ ዕቅዶች የምናየው በጣም ትንሹን ክፍል ብቻ በመሆኑ፤ እርሱ በሚያደርገው ነገር ላይ ፍርድ ለመስጠት በምንም አኳኋን የማንችል መሆናችንን ማስታወስ አለብን።

መጽሐፍ ቅዱሳዊው መሠረት

በአዲስ ኪዳን ስለ ምርጫ የሚናገሩት ክፍሎች ኤፌ. 1:3-14 ፤ ሮሜ 9:6-24፤ 8:28-30፤ ዮሐ. 6:44፤ ሐዋ. 13:48፤ 1ኛ ጴጥ. 2:8 እና ራእይ 17:8 ናቸው። እነዚህ ክፍሎች የኛን መብት ከእግዚአብሔር የመምረጥ መብት ጋር በማመላከት ለሚነሳው ጥያቄ መልስ የሚሰጡ ሲሆኑ፤ እግዚአብሔር የሚያድናቸውን ሰዎች መርጦ ሌሎችን እንደሚተው ያመለክታሉ። በእነዚህ ምንባቦች የተጠቀሱትን ብዙ ቁም ነገሮች መረዳቱ ቀላል አይደለም። ነገር ግን ማመን ብንጀምር (ሙሉ በሙሉ ባይገቡንም) ምርጫን ከእግዚአብሔር አንጻር መመልከት እንጀምራለን።

አሠራሩ

በግልጽ እንደሚታየው የተመረጠ ሕዝብ አለ። በኤፌሶን 1:4-5 እንደተገለጠው ይህ ሕዝብ ዓለም ከመፈጠሩ በፊት በፍቅር የተመረጠ ነው። እንደ 2ኛ ዮሐንስ 1:13፤ ሮሜ 16:13፤ እና ገላ. 1:15-16 ያሉ ጥቅሶች ይህ ሕዝብ የተመረጠ ግለሰቦች ስብስብ መሆኑን ሲያሳይ፤ ዮሐ. 13:18፤ ሮሜ 9:22፤ 1ኛ ጴጥ. 2:8 ደግሞ፤ የተወሰኑ ወገኖች፤ ወይም ሰዎች ከዚህ ሕዝብ ጋር እንዳልተደመሩ ያሳያሉ። እግዚአብሔር ምርጫውን ለምን በዚህ አኳኋን አደረገው ለሚለው ጥያቄ መልስ የለንም። ከተፈጥሮው (ከባሕሪው) የሚቃረን ነገር እንደማያደርግ ግን እርግጠኞች ነን። ምርጫ ማን እንደሚያምን አስቀድሞ ከማወቅ የላቀ ነው፤ ምርጫ ማን እንደሚያምን የመምረጥ ተግባር ነው።

የመምረጥን ሂደት ፍሬያማ የሚያደርግ የአሠራር መንገድ አለ። ከእነዚህም የአሠራር መንገዶች ውስጥ፤ አዳኝ የሆነውን ክርስቶስን እንዲሞት መላክ፤ ሥጋ ለብሶ ከመጣ በኋላም ሊፈጸሙ የሚገባቸውን ሁኔታዎች

ማመቻቸት፤ ዛሬ ደግሞ ወንጌልን በመላው ዓለም እንዲሰበክ ማድረግና ሰዎችም ይድኑ ዘንድ እምነት አስፈላጊ መሆኑ ይገኛበታል። ምርጫ የሰውን የጥላሬነት ግዴታዎች አይደመሰስም። ሰዎች እንዲያምኑ ታዘዋል (ሐዋ. 16:31፤ 17:30)፤ ማንም ሳያምን አይድንም (ሉፈ. 2:8-9)። በሌላ አገላለጥ እንዲህ ማለትም እንችላለን፡- ዛሬ በሕይወት ከሚኖሩት ውስጥ ያልዳኑት ግን የተመረጡ ሰዎች አሉ። እነዚህ ቢመረጡም እንኳን እስካላመኑ ድረስ አይድኑም፤ የጠፉ ናቸው። ይህ አሳብ ራሱን በራሱ የሚቃረን ቢመስልም እውነት ነው። ይህን አለማስተዋል የዚህን ትምህርተ ሃይማኖት ሙሉ አሳብ አለመረዳት ይሆናል።

የምርጫው ውጤት አለ፤ እሱም መልካም የሚያደርጉ ሰዎች ናቸው (ሉፈ. 2:10)። እንደ “እግዚአብሔር ምርጦች” ለመታወቅ እኛም “ምሕረትን፣ ርኅራኄን፣ ቸርነትን፣ ትሕትናን፣ የዋህነትን፣ ትዕግሥትን” መልበስ አለብን (ቂላ. 3:12)። የእግዚአብሔርን ሁሉን ቻይነትና ሉዓላዊነት መረዳት ወደ ኃጢአት የሚመራ ሳይሆን፣ በአስደናቂ አኳኋን ትሁት የሚያደርግና ወደሚቀድስ ምስጋና የሚወስድ ነው (ሮሜ 11:33-36)።

የክርስቶስ ሞት

ውጤቶቹ

ለኃጢአት ምትክ ነበር። የክርስቶስ ሞት ትርጉም ብዙ ገጽታዎች ቢኖሩትም፣ ዋናውና ያለ እርሱ ሌሎቹ ትርጉም የለሽ የሚሆኑበት ፅንሰ አሳብ ግን ለኃጢአት ምትክ መሆኑ ነው። ይህም በቀላሉ ክርስቶስ በኃጢአተኞች ፋንታ መሞቱን ያመለክታል። ‘አንታይ’ የሚለውን ግሪክኛ መስተዋድድ “ምትክ” (“ፋንታ”) የሚለው ቃል ይወክለዋል። ይህ ቃል፣ ለምሳሌ ከክርስቶስ ሞት ጋር ባልተያያዘ ክፍል ጥቅም ላይ ውሏል (ሉቃስ 11:11)። ጌታችን ስለ ራሱ ሞት ትርጉም በገለጠባቸው ክፍሎች ግን ይበልጥ ጉልህ ሆኖ ይታያል (ማቴ. 20:28፤ ማር. 10:45)። ሞቱ ለብዙዎች ቤዛነት እንደሆነ ተናግሯል።

‘ሁፐር’ [huper] የሚል ሌላ መስተዋድድ በአዲስ ኪዳን ውስጥ ጥቅም ላይ ውሏል። ቃሉ ሁለት ትርጉሞች አሉት። አንዳንዴ “ለሌሎች ጥቅም ሲል” የሚል ትርጉም ሲኖረው፣ አንዳንዴ ግን “ምትክ” የሚል ትርጉም አለው። ክርስቶስ የሞተው በእኛ ፋንታና በእኛ ጥቅም ሲል ስለሆነ፣ ‘ሁፐር’ የሚለው ቃል እነዚህን የክርስቶስን ሞት የሚገልጡ ሁለት አሳቦች የማይዘበት ምክንያት አይኖርም። ለምሳሌ 2ኛ ቆሮ. 5:21 እና 1ኛ ጴጥ. 3:18ን ይመልከቱ። “ምትክ” ለሚለው ቃል ትርጉም ጥሩ ምሳሌ የሚሆን በፊሊሞና 13 ውስጥ ይገኛል።

አሳቡ ግልጥ ነው። ጳውሎስ ሮም ሆኖ በፊት ከጌታው የሸሸውንና ጳላም አዲስ አማኝ የሆነውን ባሪያ፣ አናሲሞስን በቄላስይስ ወደሚኖረው ጌታው ወደ ፊሊሞና ሲመልሰው ያሳያል። “አሁን” ይላል ጳውሎስ ለፊሊሞና “አናሲሞስን በሮም ከእኔ ጋር በወንጌል እሥራት ያገለግለኝ ዘንድ ባንተ ምትክ (‘ሁፐር’) ባስቀረው እወድ ነበር።” የዚህ ቃል ትርጉም ስለ ፊሊሞና ጥቅም ሲባል ማለት አይሆንም፣ ምክንያቱም ፊሊሞና ሳይሆን ጳውሎስ ነበር በአናሲሞስ ሮም መቆየትና በፊልሞና ፋንታ ቢያገለግለው የሚጠቀመው። ቃሉ ከአዲስ ኪዳን ውጭም የምትክነትን አሳብ መያዙ ሌላው ምሳሌ ነው።

የክርስቶስ ሞት ከኃጢአት መዋጀትን አስገኝቷል። የመዋጀት ትምህርት በሦስት የአዲስ ኪዳን ቃላት ላይ የተመሠረተ ነው። የመጀመሪያው ቀላል ትርጉም “መግዛት ወይም የአንድን ነገር ዋጋ መክፈል ነው።” ይህ በየቀኑ ጥቅም ላይ የሚውል ቃል ነው። መሬት ውስጥ ስለተሸሸገው መዝገብ (ሀብት) በተነገረው ምሳሌ ሰውየው መሬቱን እንዲገዛ (እንዲዋጅ) የገፋፋውን ምክንያት በማጤን ስለ ቃሉ ይበልጥ ለመረዳት ይቻላል (ማቴ. 13:44)። ከደገነነታችን ጋር በተያያዘ ሁኔታ ደግሞ ቃሉ የሚያመለክተው ስለ ኃጢአታችን የሚጠየቀው ዋጋ ተከፍሎ መጤሃችንን ነው። የመዋጀት ክልል ያልዳኑትን የሐሰት አስተማሪዎች እንኳን እንደሚጨምር በ2ኛ ጴጥሮስ 2:1 ላይ ተገልጿል። ለዚህም የሚያበቃቸው የክርስቶስ ቤዛነት ነው። በራእይ 5:9 ላይ መዋጃው የክርስቶስ ደም መሆኑን፣ የመዋጀት ውጤቱ ደግሞ በሥጋችን እግዚአብሔርን ማክበር መሆኑን በ1ኛ ቆሮንቶስ 6:19-20 የተጠቀሰውን ያንብቡ።

ሁለተኛውም ቃል የሚገልጠው ከላይ የተጠቀሰውን መሠረታዊ ቃል ሆኖ፣ ትርጉሙን በጣም ለማጠናከር መስተዋድድ ተጨምሮበታል። ይህ በቀላሉ ወደ አማርኛ ሲመለስ የመስተዋድዱ ትርጉም “ከ...ውስጥ” የሚል ይሆናል። ሁለተኛው ትርጉም “ከገበያ ውስጥ መግዛት” ማለት ነው። ይህ አሳብ የክርስቶስ ሞት የኃጢአትን ዋጋ መክፈሉን ብቻ ሳይሆን፣ ወደ ኃጢአት እሥራትና ቅጣት ላለመመለስ ሙሉ እርግጠኞች እንሆን ዘንድ ከኃጢአት ገበያ ያወጣን መሆኑንም ያመለክታል። የክርስቶስ ሞት ዓላማ፣ “እንደ ልጆች እንሆን ዘንድ ከሕግም በታች ያሉትን ይዋጅ ዘንድ” (ገላ. 4:5) ነበር። በዚህ ጥቅስ የተገለጠው ድርብ ትርጉም የሚያስረዳው የልጅነት ጸጋችንን እንደማናጣ፣ ወደ ባርነትም እንደማንመለስ ዋስትና የተሰጠን መሆኑን ነው።

ስለ መዋጀት የተጠቀሰው ሦስተኛው ቃል በጣም የተለየ ነው። መሠረታዊ ትርጉሙ መፍታት ማለት ሲሆን፣ ይህም የተገዛ ሰው ወይም ባሪያ ነጻ መሆኑን ወይም ሙሉ ነጻነት ማግኘቱን ያመለክታል። ይህ ነጻነት በክርስቶስ ምትክነት የተገኘ ነው (1ኛ ጢሞ. 2:6)፤ መሠረቱ የክርስቶስ ደም ሲሆን (ዕብ. 9:12)፣ የመጨረሻ ውጤቱም መልካም ሥራ ለማድረግ ከፍተኛ ፍላጎት

ያለውን ሕዝብ ማንጸት ነው (ቴቶ 2:14)። ስለዚህ የመዋጀት ትምህርት ማለት፤ አንድ አማኝ በክርስቶስ ደም ተገዝቷል፤ ከእሥራት ተላቋል፤ ነጻ ሆኗል የሚለውን የምስራች የሚያበሰር ፅንሰ አሳብ ማለት ነው።

የክርስቶስ ደም ያስታርቃል። ማስታረቅ ማለት መለወጥ ማለት ነው። በክርስቶስ ሞት እርቅ ማግኘት ማለት ከእግዚአብሔር ተለይቶ የነበረው ሰው ደኅንነትን ያገኝ ዘንድ ተለወጠ ማለት ነው (2ኛ ቆሮ. 5:19)። አንድ ሰው ሲያምን ከእግዚአብሔር ተለይቶ ከመኖር ወደ እግዚአብሔር ቤተሰብ አባልነት ይለወጣል (2ኛ ቆሮ. 5:19)። እግዚአብሔር በደልን ሽሮ በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ፍቅሩን ለመስጠት የሚችል በመሆኑ የማስታረቁ ሥራ ዓለምን ሁሉ ይመለከታል እንላለን። እኛ አማኞችም ይህን ስጦታ በግል ስንቀበል እንድናለን (ሮሜ 5:11)። የእርቅ መሠረቱ የክርስቶስ ሞት ነው (ሮሜ 5:11)። በዚህ እርቅ የሚለወጠው ሰው እንጂ እግዚአብሔር እንዳልሆነ ማስተዋል ጠቃሚ ይሆናል። ምክንያቱም እግዚአብሔር የሚለወጥ ከሆነ ባሕሪው ወይም ቅድስናው ጥያቄ ውስጥ ይገባል። መለወጥ የሚያስፈልገው ሰው እንጂ እግዚአብሔር አይደለም። በእርቅ ጊዜ የሚከናወነውም ይህ ነው።

ማስተሰሪያን ይሰጣል [Propitiation/ፕሮፒቲሺዮን]። ማስተሰሪያ ማለት አምላክን ማርካት ወይም ቁጣውን ማብረድ ማለት ነው። ይህ አባባል ለምንድነው የአምላክን ቁጣ ማብረድ የሚያስፈልገው? የሚል ጥያቄ በአእምሮአችን ይፈጥራል። ለዚህ ጥያቄ የመጽሐፍ ቅዱስ መልስ እውነተኛው አምላክ በሰው ልጅ ኃጢአት ምክንያት ተቆጥቶ ስለነበር ነው ይላል። የክርስቶስን ትምህርት ጨምሮ የእግዚአብሔርን ቁጣ በተመለከተ የተጻፉ ብዙ ክፍሎች መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አሉ (ማር. 3:29፤ 14:21)። ቁጣው የምክንያትና ውጤት ቀላል አሠራር ሳይሆን፤ በሰው ጉዳይ የእግዚአብሔርን ጣልቃ ገብነት ያሳያል (ሮሜ 1:18፤ ኤፌ. 5:6)።

የክርስቶስ ሞት እግዚአብሔርን አርክቶታል፤ ቁጣውን በመመለስም በአረካው ልጁ የሚያምኑትን ሁሉ እንደ ቤተሰቡ ሊቀበላቸው ፈቅዷል። የክርስቶስ እግዚአብሔርን የማርካት ተግባር ስለ ዓለም ሁሉ የሚሆን ነው (1ኛ ዮሐ. 2:2)፤ የፈሰሰ ደሙ ነው የዚህ ሁሉ መሠረት (ሮሜ 3:25)።

በክርስቶስ ሞት እግዚአብሔር ረከቷል። ይህን በተመለከተ ከሰው የምንጠይቀው ነገር ሊኖር አይገባም። የረካን ለማርካት መዋከር የማያስፈልግ ድካም ይሆናል። ይህ ቢሆንም ሰው ክርስቶስ ከመስቀሉ በፊት እግዚአብሔር መርካት አለመርካቱን ለማወቅ እርግጠኛ መሆን ባልቻለም ነበር። ለዚህ ነው ቀራጩ ሰውዬ ቃል በቃል ሲጻልይ “እኔን ኃጢአተኛውን ማረኝ” (ሉቃስ

18:13)፤ ወይም በግሪክ ቋንቋ እንደሚለው ‘በእኔ እርካ’ ያለው። ዛሬ ይህ ዓይነት ጸሎት አስፈላጊ አይደለም። እግዚአብሔር በክርስቶስ ሞት ረከቷል። ስለዚህ ለሰዎች የምናስተላልፈው መልእክት፤ እግዚአብሔርን ምንም በማድረግ ሊያስደስቱት እንደማይችሉ፤ ነገር ግን የእርሱን ቁጣ የመለሰው የክርስቶስ መሥዋዕትነት በቂ መሆኑን እንዲያምኑ ነው።

የክርስቶስ ሞት በኃጢአት ባሕርይ ላይ ፈርዷል (ሮሜ 6:1-10)። የክርስቶስ ሞት የኃጢአት ባሕርይ ኃይል በሥጋችን እንዳይነግሥ በማድረግ ረገድ ታላቅ ጥቅም አለው። ይህ ለመረዳት የሚከብድ አሳብ ቢሆንም፤ ጳውሎስ እንዳለው፤ ከክርስቶስ ጋር በጥምቀት አንድ የሆነው ሞቱን በመካፈል ለኃጢአት መሞታችንን ለማሳየት ነው። ጥምቀቱ የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት መሆን አለበት። ምክንያቱም ምንም ዓይነት የውኃ ብዛት በዚህ ክፍል የተጠቀሰውን ሥራ ሊያከናውነው አይችልም። ተደጋግሞ እንደተገለጠው፤ የሥጋ ሞት ለሚያምነውም ሆነ ለማያምነው መጥፋትን ወይም አለመኖርን ሳይሆን የመንፈስን ከሥጋ መለየት ነው የሚያመለክተው። መንፈሳዊ ሞትም ከእግዚአብሔር መለየትን እንጂ፤ እንቅስቃሴ ማቆምን ወይም ሥጋዊ ሞትን አይገልጥም። ያልዳኑ ሰዎች በሥጋ ሕያው ቢሆኑም በመንፈስ ከእግዚአብሔር የተለዩ ናቸው። ዘላለማዊ ሞት እንኳን መጥፋት ማለት አይደለም፤ ከእግዚአብሔር ተለይቶ ለዘላለም በእሳት ባሕር መኖር ማለት ነው።

ክርስቲያን ከክርስቶስ ጋር ተሰቅሏል ማለት በሕይወቱ ነግሦ ከነበረው ኃጢአት ተለይቷል ማለት ነው። በቁጥር 1 ላይ “በኃጢአት እንኑርን?” ለሚለው ጥያቄ መልሱ ከክርስቶስ ጋር ሞተናልና አይሆንም ነው። ይህ ከክርስቶስ ጋር መሞት የኃጢአት አገልጋይ የሆነውን ሥጋ “አጥፍቶታል”። “ማጥፋት” የሚለው ቃል ግን ፍጹም ማጥፋት ማለት አይደለም። ይህ ቢሆን ኖሮ የኃጢአት ባሕርያችን ሙሉ በሙሉ በተወገደ ነበር። ይህ እንደማይቻል ከሰዎች ጋር የምናደርገው የዕለት ከዕለት ግንኙነት ያረጋግጥልናል። ማጥፋት ማለት የኃጢአት ባሕርይ ውጤታማ እንዳይሆን ማድረግ ነው። በ2ኛ ተሰሎንቄ 2:8 ላይ ክርስቶስ ሲመጣ ኃጢአታዊው ሰው እንደሚጠፋ እንረዳለን። ይህ ሰው በእሳት ባሕር ለዘላለም ይኖራል እንጂ ጨርሶ አይጠፋም (ራእይ 20:10)። እኛ ግን ከክርስቶስ ጋር ተሰቅለናል ስንል ከክርስቶስ ጋር በአዲስ ሕይወት ተነስተናል ማለታችን ነው (ሮሜ 6:4)። ይህ የሚያሳየው ከአሮጌው ሥጋ መለየታችንን ብቻ ሳይሆን፤ ከክርስቶስ ትንሣኤ ጋር አዲስ ኅብረት እንዳለን ነው። ከቁጥር 4 እስከ 10 ባሉት ክፍሎች የተብራራውም ይህ ነው። ስለዚህ ከክርስቶስ ጋር አንድ መሆን የሚለው ቃል የሚያብራራልን የአሮጌውን ኃይል ከእኛ መወገድ ብቻ ሳይሆን፤ ከክርስቶስ ጋር አንድ መሆናችንንና በዚህም አዲስ ኃይል የምንኖር መሆናችንን ነው።

ይህ የሆነው ወይም የሚሆነው መቼ ነው? በታሪክ እንዳየነው ከንዋኔው የተፈጸመው ክርስቶስ በሞተና በተነሣ ጊዜ ነው። እኛን በተመለከተ ግን፣ ይህ ከክርስቶስ ጋር አንድ መሆን ክርስቶስን አዳኝ አድርገን በመቀበል በመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት አንድ እስካልሆነ ድረስ እውን አይሆንም። በሌላ አባባል የክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ታሪካዊ ከንዋኔ ሥራ የእኛም የግል ታሪክ የሚሆነው ባመንን ጊዜ ነው።

እርግጥ እነዚህ እውነቶች በየቀኑ የሕይወት ልምዳችን ውስጥ በተግባር ይኖሩ፣ ወይም አይኖሩ ይሆናል። ከክርስቶስ ጋር መስቀላችንና የኃጢአት ባሕርይ ኃይል ከኛ መወገዱ እርግጥ ቢሆንም፣ ድርጊቱ በኛ ከንውን ብቻ ላይ የሚመሠረት አይደለም። ለውጤቱ በክርስቶስ መታመንና ራሳችንን ለእርሱ ቁጥጥር መስጠት ይኖርብናል። የኃጢአት ባሕርይ ለክርስቲያን፣ በክርስቶስ ሞት ከሥልጣኑ እንደተሻረ ጨቋኝ ገዥ ነው። አማኝ ምንም እንኳን የኃጢአት ድምጽ የሚሰማና አንዳንዴም የሚከተል ቢሆን፣ አሁን እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኝ ሕይወት ለመምራት ነጻ ይሆናል። በምንም እኳኋን ከመለወጡ በፊት እንደነበረው፣ ኃጢአት በሕይወቱ ሊነግሥ አይችልም።

የክርስቶስ ሞት የሙሴን ሕግ ፈጽሟል። ሞቱ የሙሴን ሕግ ፍጻሜ ያደረሰ መሆኑ በአዲስ ኪዳን የተገለጠ እውነት ነው (ሮሜ 10: 4፤ ቂላ. 2: 14)። የዚህም እውነት ጥቅም 1. ከጽድቅ 2. ከቅድስና ጋር የተዛመደ ሲሆን፣ ከሁለተኛው ፅንሰ አሳብ ይልቅ የመጀመሪያውን ማየት ይቀላል። ምክንያቱም ሕግ ኃጢአተኛን አለማጽደቁ በቀላሉ ይታያል (ሐዋ. 13: 39፤ ሮሜ 3: 20)። ስለዚህ ሰዎች ለመጽደቅ የሚፈልጉ ከሆነ ሌላ የመጽደቂያ መንገድ መዘጋጀት አለበት። ሕግ ለሰው ችግሩን ያሳየዋል እንጂ መፍትሔ አይሰጠውም (ገላ. 3: 23-25)። ስለዚህ የክርስቶስ ሞት፣ ጽድቅ የሚገኝበትን የእምነት ብቸኛ መንገድ ከፈተ።

ይሁን እንጂ የሕግ ፍጻሜ ከቅድስና ጋር ያለውን ግንኙነት መረዳቱ ቀላል አይደለም። ምክንያቱም ከሙሴ ሕጎች ብዙዎቹ ለአማኙ ቅድስና ይረዱ ዘንድ በአዲስ ኪዳንም በድጋሚ ተጠቅሰዋል። ከዚህም ሌላ ሕጎቹ ከተወሰነ ክፍል ብቻ የተውጣጡ አይደሉም፤ (ለምሳሌ ከአሥርቱ ትእዛዛት)። ከአሥርቱ ትእዛዛት ዘጠኙ ሲደገሙ ሌሎች የሕግ ክፍሎችም እንዲሁ ተጠቅሰዋል (ሮሜ 13: 9)። ስለዚህ ከአሥርቱ ትእዛዛት ውጭ ሌላው ሕግ ተሸሯል ማለት ጨርሶ አይቻልም።

እንዲሁም 2ኛ ቆሮ. 3:7-11 ላይ አሥርቱ ትእዛዛት (በድንጋይ ላይ የተቀረፁት) እንደተሻሩ ያለማወላወል ይገልጣል። ታዲያ እነዚህን እውነቶች

እንደምን አስማምቶ ለማጠቃለል ይቻላል? ክርስቲያን ለቅድስናው ከሙሴ ሕግ በታች ነው ወይስ አይደለም?

የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ እውነተኛ መፍትሔ ሲሆኑ ይችላሉ ብሎ የሚያስበው ሕግና በሕጉ ውስጥ የተካተቱትን ትእዛዛት ለይቶ መመልከትን ነው። የሙሴ ሕግ እግዚአብሔር በታሪክ ከሰጣቸው አያሌ ሕግጋት አንዱ ሲሆን፤ እንደ መመሪያነቱ በጊዜው አገልግሎቱን ሰጥቶ ተፈጽሟል። አሁን አማኞች የሚኖሩበት መመሪያ “የክርስቶስ ሕግ” (ገላ. 6:2) ወይም “የሕይወት መንፈስ ሕግ” ነው (ሮሜ 8:2)።

አንድ መመሪያ ሲያበቃ በሌላ መተካቱ እውን ሲሆን፤ በአዲሱ ውስጥ የሚካተቱት መመሪያዎች ግን ሁሉም አዲስና የተለዩ አይሆኑ ይሆናል። ሥጋ ለመብላት በክርስቶስ ሕግ ተፈቅዷል (1ኛ ጢሞ. 4:3)፤ ይህ ከጥፋት ውኃ በኋላ ለኖላ በተሰጠው መመሪያ ውስጥም ነበር (ዘፍጥ. 9:3)። እንዲሁም አንዳንድ የሙሴ ሕጎች በክርስቶስ ሕግ ሲካተቱ ሌሎች አልተጨመሩም። ነገር ግን የሙሴ መመሪያ እንደ መመሪያነቱ አብቅቶለታል።

ይህ ታዳጊ ልጆች ባሉት ቤተሰብ ውስጥ ከሚኖር መመሪያ ጋር ይመሳሰላል። በተለያዩ የእድገት ደረጃዎች ለሚገኙ ታዳጊዎች የተለያዩ መመሪያዎች ይወጣሉ። ከነዚህ አንዳንዶቹ አንዳንድ ጊዜ በድጋሚ ይታያሉ። ስለዚህ የበፊቱ መመሪያ ከትእዛዛቱ ተሸሯል ቢባልና፤ በአዲሱ መመሪያ ውስጥ የበፊቶቹ ትእዛዛት መገኘታቸው ቢታወቅ፤ የሚቃረን አሳብ አይመስልም። ልክ እንደ አካላዊ እድገት ይቆጠራል። ለማደግ ግን፤ የክርስቶስ ሞት የሙሴን ሕግ ለቅድስና የማያስፈልግ እንዳደረገው መረዳት ያስፈልጋል።

የክርስቶስ ሞት ለአማኞች ከኃጢአት መንጻት መሠረት ነው (1ኛ ዮሐ. 1:7)። የክርስቶስ ደም (ሞት) የማያቋርጥ መጽደቂያችን ነው። ይህ ማለት ግን ዳግም ስቅለት፤ ወይም በኃጢአት የሳተው ክርስቲያን የሚነከርበት ደም ያስፈልጋል ማለት ሳይሆን፤ ለአንዴና ለሁሌም የሞተው ጌታ፤ አማኙ ሳያቋርጥ ከኃጢአት የሚነጻበትን ሁኔታ የፈጠረለት መሆኑን ነው የሚያመለክተው። ቤተሰባዊው ግንኙነታችን በርሱ ሞት ተስተካክሏል፤ በንስሐም ታድሏል።

የክርስቶስ ሞት ከመስቀሉ በፊት የነበረውን ኃጢአት ለማስወገድም መሠረት ነው (ዮሐ. 17:30፤ ሮሜ 3:25)። ስለ ደኅንነት በብሉይ ኪዳን የተጠቀሰ ግልጥ ነገር የለም። ሙሉ በሙሉ የኃጢአት ስርየት ማስገኛ ሁኔታዎች አልነበሩም። ስለዚህ በመሥዋዕት ተሸፍኖ የነበረ የኃጢአት ዕዳ ሁሉ በክርስቶስ ሞት ተወግዷል። የክርስቶስ ሞት ለየትኛውም ዘመን የኃጢአት ይቅርታ

መሠረት ሲሆን፤ ለዚህ አስፈላጊውም እምነት ነው። በእርግጠኝነት የማናውቀው ነገር ቢኖር እያንዳንዱ ዘመን ይጠይቅ የነበረውን ልዩ የእምነት ይዘት ነው።

የክርስቶስ ሞት በሰይጣንና በአጋንንቱ ለመፍረድ መሠረት ነው (ቂላ. 2፡15፤ ዮሐ. 12፡31)። በሰይጣን ላይ የተላለፉት ፍርዶች በተለያዩ ደረጃዎች የተከናወኑና ወደፊትም የሚፈጸሙ ቢሆንም፤ የፍርዶቹ ሁሉ መሠረት ክርስቶስ በመስቀል አማካይነት በሰይጣንና በጭፍሮቹ ላይ የተቀዳጀው ድል ነው።

ምሳሌዎች

በብሉይ ኪዳን ስለ ክርስቶስ ሞት የሚያስረዱ ብዙ ምሳሌዎች ቢኖሩም፤ የሚከተሉት ግን በጥልቅ መጠናት የሚገባቸው ናቸው። 1. የይስሐቅ በአብርሃም ለመሥዋዕትነት መቅረብ (ዘፍጥ. 22)፤ 2. የፋሲካ በዓል (ዘጸ. 12)፤ 3. በዘሌዋውያን ከ1፡5 ያሉት እምስኩ መሥዋዕቶች፤ 4. የክርስቶስን ሞት የማያቋርጥ የማንጸት ኃይል የሚያሳየው ቀይ ጊደር (ዘኁል. 19)፤ 5. የቤዛነት ቀን (ዘሌዋ. 16)፤ 6. የመገናኛው ድንኳን ዝግጅቶች ናቸው።

የተሳሳቱ አሳቦች

በታሪክ ሂደት የተለያዩ ሰዎች ስለ ክርስቶስ ሞት የተሳሳቱ አሳቦች አቅርበዋል። አንዳንዴ አሳባቸው ጨርሶ ሐሰት ሲሆን፤ ሌላ ጊዜ ደግሞ ከፊል እውነትነት አለው። ይሁን እንጂ የሞቱን ምትክነት ዋና አሳብ ስለሚዘሉት ትምህርታቸው የተሟላ አይደለም።

1. “የክርስቶስ ሞት ለሰይጣን የተከፈለ ቤዛነት ነው።” ይህ ሐሰት ነው። መሥዋዕትነት ቤዛነት መሆኑ በመጽሐፍ ቅዱስ ቢገለጥም፤ መሥዋዕትነቱ ለሰይጣን የተከፈለ ነው አይልም።

2. “የክርስቶስ ሞት ለኃጢአት ዋጋ አስፈላጊ አይደለም።” ይህም ሌላው የተሳሳተ አመለካከታቸው ነው። የክርስቶስ ሞት የእግዚአብሔርን ፍቅር በማሳየት፤ ግብረገባዊ ተጽዕኖ በማሳደርና ልባችንን በማለዘብ ወደ ንስሐ ይመራናል።

3. “የክርስቶስ ሞት ኃጢአት አያስተሳረይም ወይም እግዚአብሔር ኃጢአትን ይቅር እንዲል አያደርገውም።” ይህም ሌላው ስሕተታቸው ነው። የክርስቶስ ሞት ለሰዎች የእምነትና የታዛዥነትን አቅጣጫ ያመለክታል። ይህ አቅጣጫ ወደ ሕይወት የሚመራ ሆኖ ለኑሯችንና ለሕይወታችን የክርስቶስን ምሳሌ እንድንከተል ያነሳሳናል።

4. “ክርስቶስ የእግዚአብሔርን አገዛዝ ለማርካት የሞተ ጉዳሩ በውኃው ይህ የሆነው የእግዚአብሔር አገዛዝ ፍትሃዊ እንጂ፣ አድጏዊ አለመሆኑን ለማሳየት ነው።” የክርስቶስ ሞት ግን ከዚህ እጅግ የላቀና፣ ሕግ ኃጢአትን እንዴት እንደሚመለከተው የሚገልጥ ነው።

5. አክራሪ ያልሆኑ የዘመኑ ገደፈ አሳቦች ስለ ቤዛነት ያላቸው ሌላ አመለካከት። ለምሳሌ የክርስቶስ ሞት በምሳሌነቱ፣ ግብረገባዊ የሆነና እግዚአብሔር ለኃጢአት ያለውን ጥላቻና ለሰው ልጅ ያለውን ፍቅር የሚገልጥ ነው የሚል አሳብ አላቸው። ሆኖም የክርስቶስ ሞት ለኃጢአት የተከፈለ ቤዛነት መሆኑን ገለል ያደርጋሉ።

የክርስቶስ ሞት ቤዛነት ሰፋት

የክርስቶስ ቤዛነት እስከምንድነው? የሞተውስ ለሰው ዘር ሁሉ፣ ወይስ ለምርጦቹ ብቻ? የሚለው ጥያቄ ለዘመናት ሲያከራክር ቆይቷል። አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች የክርስቶስ ቤዛነት ለአንድ የተወሰነ ክልል ብቻ ነው ይላሉ። ለምሳሌ፡- “ለበጎች” በዮሐንስ 10:15፤ “ለቤተ ክርስቲያን” በኤፌሶን 5:25፣ “ለብዙዎች” በማቴዎስ 20:28። አንዳንዶቹ ጥቅሶች ደግሞ፣ የክርስቶስ ቤዛነት ሰዎችን ሁሉ የሚያጠቃልል መሆኑን ያመለክታሉ። በተለይ ዮሐ. 1:29፣ 3:17፤ 2ኛ ቆሮ. 5:19፤ 1ኛ ጢሞ. 4:10፤ 2ኛ ጴጥ. 2:1 እና 1ኛ ዮሐ. 2:2ን መመልከት ይበቃል። እርግጥ የክርስቶስ ቤዛነት ውሉን አለመሆኑን የሚያመለክቱ ጥቅሶች ውስንነቱ ውስጥ ያለውን እውነት ያካትታሉ። ያም ሆነ ይህ፣ የክርስቶስ ሞት ወይም ቤዛነት ለሁሉም ነው ማለቱ ይመረጣል። የክርስቶስ ቤዛነት ለሰዎች ሁሉ ቢሆንም፣ የሚያገለግለው ግን አምነው በግል የተቀበሉትን ብቻ ነው።

በክርስቶስ ሞት የተገኙ አንዳንድ ጥቅሞች

ከአያሌ የደገንነት በረከቶች ውስጥ ብዙዎቹ፣ ለምሳሌ ጸሎትን የመሳሰሉት በአማኞች ልምምድ ስለሚታዩ ግልጥ ናቸው። ነገር ግን ልንለማመዳቸው የማይቻለን ሌሎች በረከቶችም አሉ፣ ለምሳሌ ጽድቅ (ውጤታቸውን ግን እናውቀዋለን)። እነዚህ የማንለማመዳቸው በረከቶች ቢሆኑም፣ ለትክክለኛው የክርስትና ሕይወት ልምምድ መሠረቶች ናቸው።

የክርስቶስ ሞት በእግዚአብሔር ዘንድ ለሚኖረን ተቀባይነት መሠረት ነው

የክርስቶስ ሞት በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት የሚያስገኛልን መሆኑ በብዙ የክርስትና ትምህርቶች ተገልጧል። በመዋጀት (ሮሜ 3:24)፣ በእርቅ (2ኛ ቆሮ. 5:19-21)፣ በይቅርታ (ሮሜ 3:25)፣ ከኃጢአት አርነት በመውጣት (ቄላ. 1:13)፣ በውድ ልጁ ተቀባይነት (ኤፌ. 1:6)፣ በወደፊት ክብር እርግጠኛነት (ሮሜ 8:30)፣ እና በጽድቅ (ሮሜ 3:24)።

ጽድቅ የሚለው ቃል ሌላ ማብራሪያ ይሻ ይሆናል። ማጽደቅ አንድን ሰው ጻድቅ ነው ብሎ ማወጅ ነው። በፍርድ ቤት ቋንቋ ወስደን ስንመለከተው፣ አንድን ተከላሽ ጥፋተኛ አይደለም ብሎ ከማንኛውም ቅጣት ወይም ፍርድ ነጻ ማድረግን ያመለክታል። እርግጥ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ጽድቅ የፍርድ ተቃራኒ ስለመሆኑ ተገልጧል (ዘዳግ. 25:11 ሮሜ 5:16፣ 8:33-34)። መጽደቅ በጽድቅ መንገድ ነው የሚከናወነው፤ ማለትም ከእግዚአብሔር ሕግ የሚፈለግበትን ሁሉ አሟልቷል። ጽድቅ የተገኘው እግዚአብሔር ኃጢአትን አይቶ እንዳላየ ስለሆነ፣ ወይም ፍርድን ስላቆየ ወይም ጽድቁን ስለለወጠ ሳይሆን፣ ሕግጋቱ ሁሉ በክርስቶስ ኢየሱስ ስለተሟሉ ብቻ ነው። የክርስቶስ ለሕግጋቱ ፍጹም ታዛዥ መሆንና ቅጣቱን የከፈለው ቤዛዊ ሞቱ ለጽድቃችን መሠረት ናቸው (ሮሜ 5:9)። እግዚአብሔር ሰው ጨርሶ የማይቻለውን ፍጹም ታዛዥነት ስለሚጠይቅ፣ ጽድቅ በእኛ መልካም ሥራ ላይ አይመሠረትም።

የጽድቅ ማግኛው መንገድ እምነት ነው (ሮሜ 3:22፣ 25፣ 28፣ 30)። ይሁን እንጂ እምነት የጽድቅ መሠረት አይደለም። እምነት በእግዚአብሔር ጸጋ አማካይነት ኃጢአተኛ የነበረው አማኝ ዕዳ በክርስቶስ ጽድቅ የተከፈለበት መንገድ ነው። በምናምንበት ጊዜ እግዚአብሔር በክርስቶስ ያለውን ሁሉ ለእኛ ይቆጥርልናል፤ ከፍርድም ነጻ አድርጎ ጽድቃችንን በትክክለኛው መንገድ ያውጃል። መጽሐፍ ቅዱስ የጸደቅነው በማመናችን ነው አይልም፤ ይህ ከሆነ እንግዲያው ጽድቅ በሥራ ሊሆን ነው። እምነት የክርስቶስን ጽድቅ የምንቀበልበት መንገድ ነው። በዚህ አኳኋን በክርስቶስ ውስጥ ስለሆነ ነው አማኝ የሚጸድቀው። በክርስቶስ ውስጥ ሲሆን፣ እግዚአብሔር ጽድቁን ያረጋግጥለታል፤ ይህ ነው ጽድቃችን ማለት።

በክርስቶስ ማመን አዲስ ሰፍራ ያሰጣል

የሰማይ ዜግነትን (ፊልጵ. 3:20)፣ በንጉሣዊው ከህነትና (1ኛ ጴጥ. 2:5፣ 9)፣ በእግዚአብሔር ቤተሰብ አባልነትን (ኤፌ. 2:19)፣ መንፈሳዊ

ልደትን (ዮሐ. 3:5)፥ በበጉ ሰርግ መታደምን (ራእይ 19:7) እና ልጅነትን (ገላ. 4:5) ይጨምራል።

እነዚህ በእግዚአብሔርና እርሱን በሚያምኑት መካከል የተመሠረተውን አዲስ የቅርብ ግንኙነት ለማሳየት የቀረቡ ምሳሌዎች ናቸው።

በ“አዲስ ልደት” እና በ“ማደግ ልጅነት” መካከል ልዩነት እንዳለ ማስተዋል ያስፈልጋል። ሐዋርያው ዮሐንስ በእግዚአብሔር ቤተሰብ ውስጥ የእግዚአብሔር ልጅ (በግሪክ ‘ፓይዲዮን’ ወይም ‘ቴክኖን’) ስለመሆኑን ብዙ ይናገራል። ይህ ግንኙነት የሚመሠረተው “እንደገና በመወለድ” ነው (ዮሐንስ ምዕራፍ 1 እና 2)። የሚያመለክተውም ልደቱንና የበሰለ ሰው እስከሚሆን ድረስ ያለውን እድገት ይሆናል።

ሆኖም ሐዋርያው ጳውሎስ የእግዚአብሔር ልጅ ለመሆን (በግሪክ ‘ሁዮስ’) ወደ እግዚአብሔር ቤተሰብነት “በማደግ መሰጠት” የሚል ሌላ ምሳሌ ይጠቅሳል። ይህም ቤተሰብነት፥ አንድ ሰው የራሱ ያልሆነን ሕፃን እንደ እውነተኛ ልጆቹ ባለመብትና ወራሽ ሲያደርገው የሚታይ ዓይነት አዲስ ግንኙነት ነው (የማደግ ልጅ የሚባለው ዓይነት)። በዚህ አኳኋን የእግዚአብሔር ልጅ የሆነ ሁሉ፥ በልደቱ፥ በእድገቱ፥ በብስለቱ ሁሉ ለልጅ የሚሰጠውን ማንኛውንም ጥቅሞችና መብቶች ከእግዚአብሔር ቤተሰብ ጋር ይካፈላል። ይህ ዓይነቱ ልጅነት ክርስቶስን ለሚቀበሉ ሁሉ የሚሰጥ አዲስ ሥልጣን ነው።

የልጅነት መብት ውጤቶች፥ ከባርነት፥ ከሞግዚቶች፥ ከሥጋ ኃጢአት ነጻ መውጣት (ገላ. 4:1-5፤ ሮሜ 8:14-17) ሲሆን፥ ከዚህ መብት እንድንካፈልና እንድንረከብ የሚያደርገን ደግሞ መንፈስ ቅዱስ ነው።

የክርስቶስ ሞት ለአማኙ ውርስ ያስገኛል

ይህም በክርስቶስ ሙሉ መሆንን (ቂላ. 2:9-10)፥ መንፈሳዊ በረከትን ሁሉ ማግኘትን (ኤፌ. 1:3)፥ ስለ መንግሥተ ሰማይ ውርስ እርግጠኛ መሆንን (1ኛ ጴጥ. 1:4) ያጠቃልላል።

ለክርስትና ሕይወት አስፈላጊ የሆነው ብርታትና ኃይል በክርስቶስ ሞት ተረጋግጧል

የደኅንነት በረከት ከጸጋ በታች መሆንን (በኃጢአት እንዳንቀጥል ሮሜ 6:14)፥ ከሕግ ነጻ መሆንን (2ኛ ቆሮ 3:6-13)፥ በእያንዳንዱ የሥላሴ አካላት መሞላትን (ኤፌ. 4:6፤ ገላ. 2:20፤ 1ኛ ቆሮ. 6:19) ይጨምራል።

ከክርስቶስ ሞት የሚገኝ ሌላ በረከት ቅድስና ነው

“መቀደስ” የሚለው ቃል፣ “መለየት” ማለት ሲሆን፣ ቅድስና ለክርስቲያን ምስት ትርጉም አለው። አንደኛ፣ አማኙ የእግዚአብሔር ቤተሰብ ሆኖ ተለይቷል። ይህ ስፍራዊ ቅድስና ይባላል። አማኙ ከእግዚአብሔር ቤተሰብ እንደ አንዱ ተቆጠረ ማለት ነው። መንፈሳዊ ሁኔታ ምንም ይሁን ምን መንፈሳዊ ስፍራን ይመለከታልና ይህ ለማንኛውም አማኝ እውነት ነው። 1ኛ ቆሮ. 6:11ን በማንበብ የአማኞችን ሥጋዊ ሁኔታ ያስታውሱ። ይህ ስፍራዊ ቅድስና በክርስቶስ ሞት ላይ የተመሠረተ መሆኑን ዕብ. 10:10 ግልጽ ያደርገዋል።

ተግባራዊ (ልምምዳዊ) ቅድስና ደግሞ ሌላው ጉዳይ ነው። አማኞች የተለየን ስለሆንን፣ የተለየ ሰው ኑሮ እንኖራለን (1ኛ ጴጥ. 1:16)። በቅድስና የሚገኝ ስፍራን በተመለከተ ማንም ከማንም በላይ ቅዱስ አይደለም። አንድ አማኝ ከሌላው በቅድስና አኗኗሩ የሚበልጥ መሆኑን ግን መናገር ይቻላል። የአዲስ ኪዳን ምክሮች ሁሉ በመንፈሳዊ እድገት ሊታይ ስለሚገባው ተግባራዊ ቅድስና የተጻፉ ናቸው።

በተጨማሪም ስፍራችንና ተግባራችን አንድ እስካልሆነ ድረስ ለእግዚአብሔር በፍጹም ቅድስና ተለይተናል ለማለት አንችልም። ይህ እውነት የሚሆነው ክርስቶስን ስናየውና እንደ እርሱ ስንሆን ብቻ ነው (1ኛ ዮሐ. 3:1-3)። ስለዚህ አንዱ የቅድስና መልክ የወደፊት ቅድስና የሚባል ሲሆን፣ ይህም የትንሣኤ አካል በመልበስ ከሌሎች ቅዱሳን ጋር በሙሉ ክብር የምንገኝበት ጊዜ ነው (ኤፌ. 5:26-27፤ ይሁዳ 24-25)።

የአማኙ ዋስትና

ከእውነተኛ አማኝ ጋር በተያያዘ ሁኔታ ነው የዘላለማዊ ዋስትና ጥያቄ ትምህርት መቅረብ ያለበት። እርግጥ በአንድ ወቅት ያምንበት የነበረውን እውነት የካደ የሚመስልን ሰው መዳን አለመዳን በቅድሚያ መናገር ያስችግራል። በተጨማሪም ሥጋዊ ክርስቲያኖች በመንግሥተ ሰማያት እንደሚኖሩና ሥራቸውም እንደ እንጨት፣ ሳርና አገዳ እንደሚቃጠል ይታወቃል። ቢሆንም እነዚህ ክርስቲያኖች የዳኑ መሆናቸውን እናውቃለን (1ኛ ቆሮ. 3:15)። ሕይወታቸውን ስንመለከት ግን ከእነርሱ አንዳንዶች ደኅንነታቸውን አጥተዋል ወደሚል ማጠቃለያ እንደርስ ይሆናል። ዋናው ጥያቄ ግን ይህ ነው። እውነተኛ አማኝ ኃጢአት በመሥራቱ፣ እምነቱን በመጣሉና በሌላ ምክንያት ደኅንነቱን ያጣል?

የዘላለማዊ ዋስትና ማረጋገጫ

በመጨረሻም፤ የዋስትና ትምህርት በእግዚአብሔር ከንውን ላይ የሚመሠረት ነው። ይህ ሳይሆን ቀርቶ አንድ ሰው ደኅንነቱን ቢያጣ፤ አንዳንድ የእግዚአብሔር ሥራዎች ሊቀላበሱ ነው ማለት ይሆናል። ለምሳሌ፡-

1. በዳንን ጊዜ መንፈስ ቅዱስ የክርስቶስ አካል አድርጎናል (1ኛ ቆሮ. 12፡13)። አማኝ ደኅንነቱን የሚያጣ ከሆነ ደግሞ ከዚያ አካል ይወጣል ማለት ነው፤ እንዲህ ያለው አሳብ በቅዱስ ቃሉ አልተመለከተም።

2. መንፈስ ቅዱስ እስከ ቤዛ ቀን ድረስ አማኙን አትሞታል (ኤፌ. 1፡13፤ 4፡30)። ደኅንነት የሚታጣ ከሆነ፤ ይህ ማኅተም ከቤዛ ቀን በፊት ይሰበራል ማለት ይሆናል።

3. ደግሞም በማንኛውም ሁኔታ ውስጥ እኛን መጠበቅ የአብ ዓላማና ተግባር ነው (ዮሐ. 10፡28-30፤ 13፡1)። በመጨረሻ ያለ ነውርና ነቀፋ በፊት የሚያቀርበንም እርሱ ነው (ይሁዳ 24)።

4. አጥጋቢ የሆነው የዋስትና ማሳመኛ ቃል ያለጥርጥር በሮሜ 8፡29-39 ላይ ተጽፏል። የመረጃዎቹን ጥንካሬ ያስተውሉ። በመጀመሪያ የተወሰኑት ተጠሩ፤ ጸደቁ፤ ከበሩ። የኅላፊ ጊዜ የሆነውን ግስ ለወደፊት ድርጊቶች ልንጠቀምበት እንችላለን፤ ምክንያቱም አንድም የዳነ ሰው እንደማይጠፋ እርግጠኞች ነንና። አስቀድሞ ከማወቅ እስከ መወሰን ድረስ ያለው ሰንሰለት፤ ማለትም መጠራትና መጽደቅ እስከሚከብሩ ድረስ እንደጸኑ ይቆያሉ። ሁለተኛው፤ የእግዚአብሔርን ምርጦች በመከሰስ ደኅንነታቸውን የሚያሳጣ አንዳችም ኃይል አይኖርም፤ ከስ ሁሉ የሚቀርብለት ፈራጅም ሆነ አጽዳቂ እግዚአብሔር ነውና (ቁ. 33)። ዳኛው ጸድቃን ናቸው ብሎ የበየኅላቸውን አማኞች፤ የመርታት ዕድል የሚኖረው ምን ዓይነት ከሳሽ ነው? ሦስተኛ፤ ጌታ ስለ እኛ ያለማቋረጥ እየማለደ ነው። ይህ ራሱ ለደኅንነታችን በቂ ዋስትና ነው (ቁጥር 34ን ከ1ኛ ዮሐንስ 2፡1 ጋር ያነጻጽሩ)። አራተኛ፤ ምዕራፉ እርግጠኛና ጽኑ በሆነ ቃል ኪዳን የተደመደመ ሲሆን፤ ምንም ዓይነት ሁኔታ (እኛንም ሆነ ማንኛውንም ሌላ ፍጡር፤ ቁ. 39) በጌታችን በክርስቶስ ካለው ከእግዚአብሔር ፍቅር ሊለየን አይችልም። ይህ ማንኛውንም ቀዳዳ የሚደፍን ማረጋገጫ ይሆናል።

እርግጥ አንዳንድ ሰዎች ደኅንነታችንን እናጣለን ብለው ሳይሰጉ፤ የዘላለም ዋስትናን ትምህርት እንደ ፈቃድ ወረቀት እየተጠቀሙ በኃጢአት

ሲኖሩ ይታያሉ። ይህ ተገቢ አይደለም፤ እግዚአብሔርን በጣም የምናመሰግንና ቅዱስ ኑሮን ለመኖር የምንጥር መሆን አለብን (ሮሜ 6:1-14)። ይህም እንደ ማንኛውም እውነት ሁሉ ይጣመምና ይዋሽበት ይሆናል። እንደ ሰው ዳግም በማመን ለሁለተኛ ጊዜ ሊድን እንደሚችል ካመነ፣ ደገንነትን አጣለሁ ብሎ ሳይፈራ መኖር ይችላል። “ዋስትና የለም” የሚለው ትምህርትም ቢሆን በኃጢአት የመናሪያ ፈቃድ ሊሆን ይችላል።

አንዳንድ አስቸጋሪ ጥቅሶች

“ዋስትና የለም” ብለው የሚያስተምሩት ብዙዎቹ ጥቅሶች የተጻፉት፣ በቤተ ክርስቲያን ተግባራዊ ችግር መኖሩን በማስመልከት ነበር። በአዲስ ኪዳን ጊዜም ከቤተ ክርስቲያን አባላት መካከል በእውነት የዳነው ማን መሆኑን ማወቁ ከባድ ነበር። ስለዚህ ቃሉን የሚጽፈው ሐዋርያ አንዳንዶችን የእምነታቸው ማረጋገጫ የሚሆን ፍሬ በተጨማሪ እንዲያሳዩ ሲጠይቅ፣ አንዳንዶችንም የደገንነት እምነት ያላቸው ስለመሆኑ እርግጠኞች እንዲሆኑ መከራቸዋል።

ለምሳሌ ዕብ. 6:4-6 በተለያዩ መንገድ ቢተረጎምም፣ አእምሯቸው ላልበሰለና የጸና ሕይወት ለሌላቸው አማኞች ማስጠንቀቂያ ነው። ስለዚህ ጸሐፊው እንደግ ይላል (ቁ. 1)። ምክንያቱም በክርስትና ሕይወት እንደገና ‘ሆ’ ብሎ መጀመር የሚባል ነገር ስለሌለ፣ አማራጩ ባሉበት መቆም፣ ወይም ወደፊት መራመድ ይሆናል። ይህ ጥቅስ አንድ ሰው ደገንነቱን ሊያጣ እንደሚችል የሚያስተምር ከሆነ፣ እንግዲያው በድጋሚ ለመዳን እንደማይቻልም በግልጽ ያብራራል። በዚህ ምክንያት የአማኙ የዘላለም ዋስትና ልክ አለመሆኑን ለማስረዳት ይህን ጥቅስ ለመጠቀም መሞከር፣ ልክ አለመሆኑን ለማረጋገጥ ካለማስቻሉም በላይ ሌሎች ሊደረስባቸው የማይችሉና አስቸጋሪ የሆኑ ችግሮችን ይፈጥራል።²

በጸሐፊው ግምት በዮሐንስ 15:6 የተገለጠው ዋጋ የሌለው ሥራ ሁሉ በክርስቶስ የፍርድ ወንበር ፊት እንደሚቃጠል ነው (በ1ኛ ቆሮንቶስ 3:15 መሠረት)። ያም ቢሆን ደገንነት የተረጋገጠ ነው። በአንፃሩ ብዙ ሰዎች እነዚህ ሁለት ጥቅሶች፣ ለአፋዊ አማኞችና በእውነት ዳግም ላልተወለዱ ሰዎች የተነገሩ ናቸው ይላሉ።

ያዕቆብ 2:14-26 የማይሠራ እምነት መጀመሪያውኑ የሚያድን እምነት አይደለም ይላል። በሌላ አነጋገር “እምነት ብቻ ነው የሚያድነው፤ ነገር ግን የሚያድነው እምነት ብቻውን ሆኖ አያውቅም”።

የደኅንነት ቃላት

ደኅንነት በእምነት ብቻ የሚገኝ መሆኑ በአዲስ ኪዳን ከ200 ጊዜ በላይ ተገልጧል። ይህም እምነት ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በእኛ ፋንታ ስለ ኃጢአታችን እንደሞተ መገንዘብና መቀበል ነው (ዮሐ. 3:16፤ ሐዋ. 16:31)። ደኅንነት ነጻ ስጦታ ነው። ስለዚህ በማንኛውም ሁኔታ ቢሆን ደኅንነትን እኛ ለእግዚአብሔር እንዳች ስጦታ አበርክተን እንዳገኘነው ከማስመስል መጠንቀቅ ይኖርብናል። እርሱ ሁሉንም ስለሰጠን፤ በእምነት እንቀበላለን (ዮሐ. 1:12)።

ደኅንነት በእምነት አማካይነት በጸጋው እንደሚገኝ የማይገልጥ ልዩ ወንጌል መስበክ፤ በገላትያ 1:8-9 ያለውን መርገም [Anathema/አናቲማ] ያስከትላል። እንዲህ ዓይነት የሐሰት ወንጌል ዋጋ ቢስ (ውጉዝ) ነው። ይህ ከባድና ብርቱ ማስጠንቀቂያ ቢሆንም፤ ባለንበትም ሆነ ባለፉት ዘመናት ብዙዎች የሐሰት ወንጌል ሰብከዋል።

ማመንና ራስን መስጠት

እዚህ ላይ ትልቁ ጥያቄ፡- ለመዳን ክርስቶስን እንደ ሕይወት ጌታ መቀበል ያስፈልጋልን? የሚል ነው። በአሁኑ ጊዜ ብዙዎች አዎን ያስፈልጋል ይላሉ። ለምሳሌ በጣም የታወቀ አንድ ደራሲ ወንጌልን በተሳሳተ ሁኔታ ስለሚያቀርቡ ሰዎች ሊጽፍ፤ “ከሰዎች የሚፈለገው፤ ጌታን የኃጢአት ተሸካሚ አድርገው እንዲያምኑት ብቻ ነውን? ራሳቸውን በመካድ የሕይወታቸው ገዥ ሊያደርጉትስ አይገባም?” ብሏል።³ በሌላ አባባል አንድ ሰው ለመዳን በጌታ ማመንና ራሱን ለርሱ ቁጥጥር አሳልፎ መስጠት አለበት። ሕይወት መስጠትን ባያጠቃልልም እንኳን፤ አንዳንድ ጊዜ ራስን የመስጠት ፈቃደኝነት ሊኖር ይገባል ይባላል። ይህ ቢያንስ ለሥጋዊ ክርስቲያኖች መኖር (ዛሬ በጣም ብዙ ናቸው) በር ይከፍታል። ታዲያ ፈቃደኝነትና እምነት በደኅንነት ወቅት የሚያስፈልግ ከሆነ ምን ያህል ፈቃደኝነት ነው የሚያሻው? ለመዳን ራስን አሳልፎ መስጠት ካስፈለገ፤ ለምንድን ነው ታዲያ አዲስ ኪዳን የዳኑ አማኞች ጭምር ራሳቸውን እንዲሰጡ የሚጠይቅ (ሮሜ 12:1)?

ይህን ትምህርት በተመለከተ አራት ነገሮችን ለመጥቀስ ይቻላል፡- 1. የሰዎች እምነት ጥልቀት እንዲኖረው ከመጓጓት የመነጨ ቅን መከራ ነው፤ 2. “ጌታ” የሚለው ቃል፤ ያሉትን የተለያዩ ትርጉሞች ካለመረዳት ነው፤ 3. አማኙ ሕይወቱን በእግዚአብሔር ዓላማ መምራትን በመማሩ ረገድ እያደገ የሚሄድበት መንገድ ግልጥ አይደለም፤ 4. “በቀላሉ ማመን ብቻ” የሚለውን

አሳብ ለመቃወም ነው፤ እርግጥ የነገሩ መጨረሻ የሚወሰነው መጽሐፍ ቅዱስ ስለማመን፣ ስለመታዘዝና ራስን ስለመስጠት በሚገልጠው እውነት ላይ በመመሥረት ብቻ ይሆናል።

ጥልቀት የሌለው እምነት ቃሉ በሚሰበክበት ጊዜ የምንጠብቀው ጉዳይ መሆኑን ጌታ ራሱ ገልጧል (ሉቃስ 8:12-15)። ራሳቸውን ያልሰጡ ብዙ አማኞች እንደነበሩ ለሰባቱ አብያተ ክርስቲያናት በራዲዎ 2-3 በተጻፈው ደብዳቤ ተገልጧል (በተለይ ራዲዎ 2:13-14፣ 2:19-20ን በጥንቃቄ ይመልከቱ)። ሥጋዊ ክርስቲያኖች ለሽልማት ባይበቁም፣ ሕይወታቸው እንደሚድን ተጽፏል (1ኛ ቆሮ. 3:15)። አንድ ሰው የውሸት አማኞችና ሐሰተኛ ሊቃውንት በቤተ ክርስቲያን እንዳይኖሩ ቢመኝም፣ እንደ መጽሐፍ ቅዱስ አባባል ይህ የማይቻል ነገር ነው።

“ጌታ” የሚለው ቃል የተለያዩ ትርጉሞች አሉት። አንዳንዴ የማዕረግ፣ ወይም የአክብሮት ቃል ይሆናል፤ “ጌቶች” እንደምንለው ዓይነት (ዮሐ. 4:11)። አንዳንድ ጊዜም የበላይ አለቃ እንደማለት ነው (ሉቃስ 6:46)። በአዲስ ኪዳን ያለው አብዛኛው ትርጉም ግን፣ በብሉይ ኪዳን ‘ያህዌ’ ከሚለው የእግዚአብሔር ስም ጋር የሚስተካከል ነው። የናዝሬቱ ኢየሱስ እምላክነቱን በገለጠና ተከታዮቹም ጌታ (ጌታ ኢየሱስ) ባሉት ጊዜ እሱ (የናዝሬቱ ኢየሱስ) ሥጋ የለበሰ የብሉይ ኪዳን ያህዌ ለመሆኑ ግልጥ ማስረጃ ነበር። እምላክ ሰው ለሆነበትም መግለጫ ነበር። “ክቡር ኢየሱስ” ቢባል፣ ወይም ሌላ የማዕረግ ስም ቢሰጠው ኖሮ፣ በጊዜው የነበሩ ሰዎች ሊወግሩት ወይም ሊሰቅሉት ባልተነሱ ነበር፤ “ያህዌ ኢየሱስ” መባሉ ነው ለሞት የዳረገው። እርግጥ በመለኮታዊነቱ ትርጉም መሠረት፣ ጌትነቱ ለአዳኝነት ተግባሩ ፍጹም አስፈላጊ ነበር። አዳኝ የማዳን ክህሉት ይኖረው ዘንድ፣ ሥጋ የለበሰ እምላክ መሆን ነበረበት፤ ለመሞት ሰው፣ ሞቱ ዋጋ ያለው የኃጢአት ክፍያ ይሆን ዘንድ ደግሞ፣ እግዚአብሔር መሆን አለበት። ይህ ነው የሮሜ 10:9 እና የሐዋርያት ሥራ 2:36 ትርጉም።

ደቀ መዝሙር ተማሪ ነው። ልክ እንደ ይሁዳ ያልዳኑ የጌታ ደቀ መዝሙርት ሊኖሩ ይችላሉ። ደቀ መዝሙርት የማፍራት ተግባር ያመኑትን በማጥመቅና ያለማቋረጥ በማስተማር ይከናወናል (ማቴ. 28:19)። ግራ መጋባት የሚፈጠረው ለመንፈሳዊ እድገት የሚያስፈልጉ ነገሮችን ደቀ መዝሙርት ለመሆን እንደሚያስፈልጉ ግዳጆች አድርገን ስንወስድ፣ ወይም የደቀ መዝሙርትነት ባሕርያትን ለደቀ መዝሙርነት መመልመያ መመዘኛ ስናደርግ ነው። እነዚህን ሁለት የደቀ መዝሙርነት ፅንሰ አሳቦች ጌታ እንዴት ጎን ለጎን እንዳስቀመጣቸው በጥንቃቄ ያስተውሉ። በሉቃስ 14:16-24 ላይ በተጠቀሰው ታላቅ የእራት ግብዣ ምሳሌ ወደ ግብዣው ማንም ሊገባ እንደሚችልና ጥሪው ለሁሉ ነጻ መሆኑን ሲጠቅስ፣ በሉቃስ 14:25-33 ላይ እንዲሁ ደቀ መዝሙርነት

ሳያድርጡ እርሱን መከተል መሆኑንና ዕድሉም ለጥቂቶች የተወሰነ መሆኑን አስተምሯል። እነዚህን የአገልግሎት መመዘኛዎች የሕይወት ማግኛ ግዴታዎች ማድረግ ግን ወንጌልን ማምታታትና እንደ ንጹሕ ውኃ የጠራውን የእግዚአብሔር ጸጋ በሰው ሥራ ማደፍረስ ነው። በተጨማሪም ደቀ መዝሙርነት ድርጊትን እንጂ፣ ፈቃደኝነትን ብቻ እንደማይሻ ማስተዋል ይጠቅማል።

ለመሆኑ ራሳቸውን ያልሰጡና ያልታዘዙ፣ ግን የእውነተኛ አማኞች ምሳሌ የሆኑ ሰዎች በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አሉን? አዎ አሉ። በአዲስ ኪዳን “ጻድቅ” ተብሎ የተጠራው ሎጥ (2ኛ ጴጥ. 2:7) በዘመኑ ሁሉ የእግዚአብሔርን ጌትነት ችላ ያለ ደካማ ሰው ምሳሌ ነበር። ጴጥሮስ ለምሳሌ “ጌታ ሆይ አይሆንም” በማለት ለጥቂት ጊዜም ቢሆን የጌታን ጌትነት አልቀበልም ብሎ ነበር (ሐዋ. 10:14)። ምናልባት በጣም ግልጽ የሆነው ምሳሌ፣ በኤፌሶን አማኞች ዘንድ የታየው ይሆናል (ሐዋ. 19:8-19)። አንዳንዶች የአስማትና የጥንቆላ መጻሕፍቶቻቸውን ከማቃጠላቸውና በእነዚህ መጻሕፍት መጠቀም ኃጢአት መሆኑን ከመናዘዛቸው በፊት ለሁለት ዓመት ወይም ከዚያ በላይ ለሆነ ጊዜ የዳኑ ነበሩ። በሌላ ቃል በአስማት መጻሕፍት መጠቀም እንደሌላቸው ያወቁ፣ ግን ያላስወገዱ፣ ክርስቲያን ከሆኑ ሁለት ዓመት የሞላቸውና ክርስቶስን እንደ ግል አዳኝቸው አድርገው የተቀበሉ ነበሩ። ያ ድርጊታቸው አማኝ ለመሆን እንቅፋት አልሆነባቸውም። ደኅንነታቸው በእምነትና የአስማትን ዕቃ ለማስወገድ ፈቃደኛ በመሆናቸው ላይ የተመሠረተ አልነበረም።

ማመን ቀላል ነገር ነውን? በእምነት ውስጥ የሚካተቱት ነገሮች እስከታወቁ ድረስ መልሱ አይደለም ይሆናል። ምክንያቱም እምነታችን የማይታመን ነገር እንዲታመን ስለሚጠይቅ ነው። ይሄውም ሰዎች ባላዩት፣ ወይም ዛሬ በሕይወት ከሚኖሩ ሰዎች መካከል አይቼዋለሁ ብሎ የሚናገርለት ምስክር በማይገኝለት ሰው፣ በጓደኞቹ የተጻፈን ታሪክ ብቻ በመመልከት እንዲያምኑ ስለምንጠይቅ ነው። በእውነት በማይታየው ክርስቶስ ማመን ቀላል ነውን? እንዲሁም ሰዎችን በዚህ ባልታየው ሰው እንዲያምኑ፣ በርሱም ሞት ምክንያት የኃጢአት ይቅርታና የዘላለም ሕይወት እንዲያገኙ፣ የኃጢአታቸውም ዋጋ የተከፈለ መሆኑን አሜን ብለው እንዲቀበሉ እንጠይቃቸዋለን። ታዲያ ይህ ቀላል ጥያቄ ነው?

በዚህ ባልተቀየጠ የእግዚአብሔር ጸጋ ላይ አንዳች ነገር መጨመር ቢቃጣም (ከበጎ አሳብ ቢመነጭ እንኳ) በመጀመሪያ የእምነትዎን መሠረት ለሰዎች በጣም ግልጽ ያደርጉላቸው፤ ደግሞም ስለ እርሱ ምን ማመን እንደሚገባቸው ያስረዱቸው። ከዚያም ወደ ጌታ ኢየሱስ፣ ሰው ወደሆነው አዳኝ፣ ላመኑ ሁሉ የዘላለም ሕይወትና የኃጢአት ይቅርታ ወደሚሰጠው አምላክ

ያመልክቷቸው። ይህን ነው ጌታ ራሱ በምድራዊ አገልግሎቱ ወቅት ከኃጢአተኞች ጋር በመገናኘት ያከናወነው። ለሰማሪያይቱም ሴት፡ “የእግዚአብሔርን ስጦታና ውኃ አጠፊኝ የሚልሽ ማን መሆኑ ብታውቁ አንቺ ትለምኝው ነበርሽ፤ የሕይወትም ውኃ ይሰጥኝ ነበር” አላት (ዮሐ. 4:10)። የጠየቃት ነገር ቢኖር ክርስቶስ (መሢህ) መሆኑን (ቁ. 26) እንድታውቅና የዘላለምን ሕይወት ስጦታ ከእርሱ እንድትቀበል ነበር። ለመዳን ይቻላት ዘንድ ውስብስብ የነበረውን የኃጢአት ሕይወቷን እንድታስተካክል አልነበረም የነገራት።

ማመንና መጠመቅ

ጥምቀት ከእግዚአብሔር የተሰጠና በጣም ጠቃሚ የሆነ የእምነት መመስከሪያ መንገድ እንጂ የደኅንነት መመዘኛ አይደለም። ሳይጠመቁ ወደ መንግሥተ ሰማያት ሊሄዱ ይችላሉ (በመስቀል ላይ እንደነበረው ወንበዴ)። ጥምቀት ለደኅንነት ያስፈልጋል የሚሉ ሰዎች (ሌሎች በመቶ የሚቆጠሩ ጥቅሶችን ወደ ጎን በመተው) አንዳንድ ጥቅሶችን ለመደርደር ይሞክራሉ። በሐዋርያት ሥራ 2:38 ላይ ያለው ቃል “ኃጢአት ስለተሠረየ ተጠመቁ” ተብሎ ሊተረጎም ይችላል። እዚህ ላይ ‘አይስ’ የሚለው የግሪክ መስተዋድድ የአማኙን የጥምቀት መሠረት ያመልክታል። መጠመቅ ያለበት ኃጢአቱ ይቅር እንዲባልለት ሳይሆን ኃጢአቱ ይቅር ስለተባለለት ነው። ይህ የመስተዋድዱ የተለመደ ትርጉም ባይሆንም፤ በማቴዎስ 12:41 ላይ ይህን የመሰለ ትርጉም መቅረቡ እንደ ምሳሌ ሊቆጠር ይችላል። ስለዚህ የኃጢአት ሥርየት የመጠመቅ መሠረት እንጂ፤ የጥምቀት ዓላማ ሊሆን አይችልም።⁴

የሐዋርያት ሥራ 22:16 ጥምቀት የጳውሎስን ኃጢአት እንዳነጻ የሚናገር ይመስላል። በትክክል ሲታይ ግን የጥቅሱ አላብ ይህ አይደለም። በዚህ ቁጥር ሁለት ትእዛዞች አሉ (ተጠመቅ እና ታጠብ)፤ ሌሎች ሁለት ነገሮች ተጠቅሰዋል (ተነስተህ እና እየጠራህ)። እነዚህም ሲጣመሩ፡- ተጠምቀህ ተነሳ፤ የጌታን ስም እየጠራህ ኃጢአትህን ታጠብ የሚሉ ሊሆኑ ይችላሉ። በሌላ አባባል የኃጢአት መታጠብና ጥምቀት እንደ ምክንያትና ውጤት ሊገናኙ አይችሉም። መነሳቱ ጥምቀት ስለወሰደ ነው፤ የኃጢአቱ መታጠብ ደግሞ የጌታን ስም ስለጠራ ነው።

ማርቆስ 16:16 በጥንታዊው የግሪክ ጽሑፍ ስለማይገኝ፤ በመጀመሪያው የማርቆስ ጽሑፍ ቅጂ ውስጥ መሆኑ በደንብ አልተረጋገጠም። ስለዚህ ለደኅንነት አስፈላጊ የሆነውን የጥምቀት ትምህርት በዚህ ክርክርን ባስነሳ ጥቅስ ላይ መመሥረት አግባብ አይሆንም። ነገር ግን ቃሉ እስትንፋሱ-

እግዚአብሔር ያለበት ከሆነ፤ በጥምቀት ዳግም ልደት ይገኛል ብለው የሚያስቡ ሁሉ፤ በጥቅሉ መጨረሻ ጥምቀት የሚለው ቃል መዘለሉን ልብ ሊሉ ይገባል። ለመዳን ጥምቀት አስፈላጊ ነው የሚሉ ወገኖች፤ በትምህርታቸው የሚያቀርቧቸው ጥቅሶች በሙሉ አከራካሪ ትርጉም ያላቸው ናቸው። የጌታና የሐዋርያት ትምህርት በግልጽ የሚያሳየን ግን በክርስቶስ ማመን ለደኅንነት በቂ መሆኑን ነው (ዮሐ. 6:29፤ ሐዋ. 13:39)።

ንስሐ መግባትና ማመን

በግሪክ ቋንቋ “ንስሐ መግባት” በቀጥታ ሲተረጎም “አሳብን መለወጥ” ማለት ነው። ይህ ሲባል “ምንን በሚመለከት ነው አሳቤን የምለውጠው”? የሚል ጥያቄ ያስነሳል። እንደ ሰው ኃጢአቱን በተመለከተ አሳቡን ቢለውጥ፤ ማለትም ኃጢአት በመሥራቱ ቢጸጸት ይህ ድርጊቱ ሊያድነው አይችልም። በዚህ አመለካከት እሥር ቤትም ሆነ ውጭ ሆነው ስለፈጸሙት ግፍ የሚያዝኑ ብዙ ወንጀለኞች አሉ። ስለሠሩት ጥፋት ያዘናሉ፤ ይህ ግን ወንጀለኝነታቸውን ይተዋሉ ማለት አይደለም። እንዲሁም ሰዎች ከአዳኛቸው ይቅርታን ሳይሹ ስለ በደላቸው ሊያዝኑ ይችላሉ።

ነገር ግን ንስሐ ማለት፤ ክርስቶስን ስለአለመቀበል ኃጢአት አሳብን መቀየር ማለት ከሆነ፤ ይህ ዓይነቱ ንስሐ ያድናል፤ በክርስቶስ ማመን ሆኖም ይቆጠራል። ይህን እንዲፈጽሙ ነበር ዴፕሮስ በበዓል አምሳ ዕለት ሰዎችን ያሳሰባቸው። ስለ ናዝሬቱ ኢየሱስ የነበራቸውን አስተሳሰብ እንዲለውጡ ያስፈልግ ነበር። ቀደም ሲል ኢየሱስ ከእግዚአብሔር ጋር እኩል ነኝ በማለቱ፤ አምላክን እንደተሳደበ ቆጥረውት ነበር። አሁን ግን ለደኅንነታቸው ሊያምኑት የሚገባ አምላክና ሰው የሆነ አዳኝ እንደሆነ በማመን፤ ስለ እርሱ የነበራቸውን አሳብ መቀየር ነበረባቸው። ይህ ዓይነቱ ንስሐ ያድናል፤ የዳነ ሰው ሁሉ የዚህ ዓይነቱን ንስሐ የፈጸመ ነው።

ሌላው የንስሐ ዓይነት ደግሞ የክርስቲያንን ሕይወት ይመለከታል። ክርስቲያን ንስሐ መግባት አለበት። ስለሠራቸው ልዩ ልዩ ኃጢአቶች አስተሳሰቡን መለወጥ ይኖርበታል። ንስሐ ሲገባ እነዚህን ኃጢአቶች ይናዘዝና ይቅርታን ይለማመዳል።

በአጠቃላይ በዚህ ላይ የሚጨመር ሌላ ነገር ሁሉ በእግዚአብሔር ጸጋ ላይ የሚታከል ሥራ ይሆናል። እምነት ብቸኛው መስፈርት ነው፤ መዳን የሚቻለውም ማዳን በሚችለው ክርስቶስ በማመን ብቻ ነው። ይህ ነው የእግዚአብሔር ጸጋ።

ቤተ ክርስቲያን ምንድን ናት?

አንዳንድ ክርስቲያኖች፣ የሥነ-መለኮት ሰዎች እና የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች ስለ ቤተ ክርስቲያን ምንነት ግራ የተጋቡ ይመስላሉ። ብዙ አማኞች ስለ ቤተ ክርስቲያን ያላቸው እውቀት፣ ቤተ ክርስቲያኒቱ የምትገኝበትን አካባቢ ከማወቅና የአምልኮ ቦታችን ነው ብሎ ከመናገር የሚዘል አይደለም። የሥነ-መለኮት ሰዎች፣ ለምሳሌ ቤተ ክርስቲያን መቼ ተጀመረች በሚለው መሠረታዊ ነጥብ ላይ ግራ ተጋብተውና የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮችም፣ ስለ ቤተ ክርስቲያን አስተዳደር፣ ግብና እንቅስቃሴዋ የተለያየ አሳብ ይዘው እናገኛቸዋለን። በተጨማሪም በአሁኑ ጊዜ በብዙዎች ዘንድ ቤተ ክርስቲያን ከእንግዲህ የምትሰጠው ጥቅም የለም፤ እሷ የምትሰጠውን አገልግሎት ሌሎች ድርጅቶች ሊሠሩት ይችላሉ የሚል አመለካከት አለ።

በሰሐተት ለተሞላ ለዚህ አመለካከት የሚሰጠው መልስ፣ እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያን የሚሠራውን ሥራ አላቋረጠም የሚል ይሆናል። የቱንም ያህል በሰሐተት ብትወድቅና ዓለማዊ ብትሆን፣ ክርስቶስ አሁንም በቤተ ክርስቲያን ሊሠራ ይፈልጋል (ራእይ 2-3)፤ እግዚአብሔር ለሥራው የመረጣቸው ሁለት ድርጅቶች፣ ቤትና ቤተ ክርስቲያን ናቸው። ይህ ሲባል ግን እግዚአብሔር እንደ አስፈላጊነቱ በሌሎች ድርጅቶች አይጠቀምም ማለት ሳይሆን፣ የመጀመሪያ ዓላማዎቹን ለማከናወን የሚጠቀምበት ቤተ ክርስቲያን መሆኗን ለማጠናከር ነው። ቤተ ክርስቲያንን ስንተው የእግዚአብሔርን ድርጅት መተዋችን ነው (1ኛ ጢሞ. 3:15)።

ቤተ ክርስቲያን በሚለው ፅንሰ አሳብ ውስጥ የሚካተተው ምንድነው?

ቤተ ክርስቲያን ብለን የተረጎምነው የግሪክ ቃል ከሁለት ቃላት የተውጣጣ ሲሆን፣ ትርጉሙ “የተጠሩ” ማለት ነው። ጉባኤ ወይም ስብሰባ ማለትም ይሆናል። የማን ጉባኤ? የሚለውም ጥያቄ መልስ ይሻል። ስለሆነም ጉባኤ የሚለው ቃል እንደ ሌሎቹ ጠቃሚ ቃላት ሁሉ ሊብራራ ይገባል።

1. አንዳንድ ጊዜ (በአዲስ ኪዳን እንኳን) የአንድ ከተማ ጉባኤ ስንል፣ ለተወሰነ

ዓላማ የተጠራ የሕዝብ ስብሰባ ማለት ይሆናል (ሐዋ. 19:32፤ 39፤ 41)፤ 2. በአንድ ወቅት ደግሞ፤ በበረሃ የተደረገን የአይሁድ ሕዝብ ጉባኤ በማስመልከት ተጽፏል (ሐዋ. 7:38)፤ 3. ብዙ ጊዜም በአንድ አካባቢ የሚኖሩ ክርስቲያኖችን ለማመልከት አገልግሏል (1ኛ ቆሮ. 1:2፤ 1ኛ ተሰ. 1:1፤ ራእይ 1:11 እና ሌሎችም)፤ 4. በመጨረሻም “ቤተ ክርስቲያን” የሚለው ቃል “ሁሉን አቀፍ የሆነች ቤተ ክርስቲያን” የሚል ትርጉም ተሰጥቶት ይገኛል። ይህም በሁሉም ዘመናት የነበሩ የሰው ዘሮችን በሙሉ የሚያካትቱ አማኞችን ማለት ሲሆን “የክርስቶስ አካል” ከሚለው ጋር ተመሳሳይ ነው (ማቴ. 16:18፤ ኤፌ. 1:22-23፤ 3:10፤ 21፤ 5:23፤ 25፤ 27፤ 29፤ 32፤ ቄላ. 1:18፤ ዕብ. 12:23) መሆኑን ያመለክታል።

ሲጠቃለል “ቤተ ክርስቲያን” የሚለው ቃል ሰዎች የሚሰበሰቡበት ቤት ሳይሆን፤ ለጉባኤ የተጠሩ ሰዎች እንደማለት ነበር። የጉባኤው ዓይነት ቃሉ ከሚገኝበት ምንባብ ይዘት የሚታወቅ ይሆናል። የቤተ ክርስቲያን ትምህርት ከላይ በ3ኛውና በ4ኛው ተራ ቁጥር የተጠቀሱትን ብቻ ያካትታል።

አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን

አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ምንድን ናት?

ዛሬ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ምን ምን ማሟላት አለባት? በሚለው ጥያቄ ላይ ሰፊ ውይይት አለ። ቤተ ክርስቲያን ሁለት ወይም ሦስት አማኞች በኢየሱስ ስም የሚያደርጉት ስብሰባ ነው? ምን ያህል ድርጅት ያስፈልጋታል? ለቤተ ክርስቲያን አባልነት ጥምቀት አስፈላጊ ነው? የሚሉና ሌሎችም ጥያቄዎች ይነሱ ይሆናል። አዲስ ኪዳን ስለ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን የሚያስረዳው ግልጥ ማብራሪያ የሌለ መሆኑ ያሳዝናል። የጉባኤው እንቅስቃሴ እንዴት መካሄድ አለበት? ለሚለው ጥያቄ ነው መጽሐፉ መልስ የሚሰጠው። እኛም ከዚህ መንደርደሪያ አሳብ በመነሳት ስለ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ምንነት የሚከተለውን ማብራሪያ ለመስጠት ሞክረናል። በአዲስ ኪዳን እንደምናየው አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ክርስቶስን የተቀበሉ አማኞች ጉባኤ ሲሆን፤ አባላቱም የተጠመቁና የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማድረግ የተደራጁ መሆን አለባቸው። ማለት፡- 1. የአጥቢያ ቤተ ክርስቲያን አባል የሚሆነው ማመኑን የገለጠ ሰው ብቻ ነው፤ 2. አዲስ ኪዳን ያልተጠመቀ ሰው የቤተ ክርስቲያን አባል ስለመሆኑ የሚገልጠው ነገር የለም፤ 3. ቤተ ክርስቲያናት በተቻለ መጠን በፍጥነት ነበር የሚደራጁት (ሐዋ. 14:23)። ስለዚህ በአሁኑ ጊዜም ቢሆን ያልተደራጀ የአማኞች ጎብረት፤ ቤተ ክርስቲያን ተብሎ ሊጠራ አይችልም፤ 4. ቤተ ክርስቲያን ዓላማ አላት።

ይህም በተለያዩ መንገድ የሚገለጠውን የእግዚአብሔር ፈቃድ መፈጸም ይሆናል (የተለያዩ ትእዛዞችንና ሥርዓቶችን መፈጸም፤ በየትኛውም የዕድሜ ክልል፤ በየትኛውም የዓለም ክፍል ላሉ ሰዎች አገልግሎት መስጠት ወዘተ.)።

ይህ የአጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ትርጉም በወጉ ቢገለጥም የሁለትና ሦስት ሰዎች ለጎብረት መሰብሰብ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን አያሰኘውም። ምክንያቱም ይህ ዓይነቱ ጉባኤ፤ ቢያንስ በአካባቢው ላሉና በየዕድሜው ክልል የሚገኙ ሰዎችን ለማገልገል የተዘጋጀ አይሆንም። እንዲሁም የክርስቲያን ትምህርት ቤት፤ ወይም ከቤተ ክርስቲያን ውጭ የሆነ ክርስቲያናዊ ድርጅት ቤተ ክርስቲያን ሊሆን አይችልም።

እርግጥ ይህ መግለጫ የሚለዋወጥበት ሁኔታ ይኖራል። አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን የግድ ለሷ ተብሎ በተሠራ ሕንፃ ውስጥ ትሰብሰብ አይልም። ምን ዓይነት ወይም ስንት ስብሰባዎች መካሄድ እንዳለባቸው አያመለክትም። እንዲሁም ስለ ጥምቀት ዓይነትና ስለ መሪዎች አመራረጥ (ወደፊት በስፋት እናየዋለን) አይወሰንም። የመግለጫው ዋና ጥረት አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ከሌሎች ቡድኖች፤ ከዚያም አልፎ ከቤተ ክርስቲያናት ጋር ከተዛመዱ ድርጅቶች የምትለይበትን ሁኔታ ለማመልከት ነው።

እነማን ናቸው የቤተ ክርስቲያን መሪዎች?

ቤተ ክርስቲያን አመራር ይኖራት ዘንድ መለኮታዊ ትእዛዝ ነው (ዕብ. 13:7፥ 17)። መደራጀት ሥጋዊ ድርጊት፤ ወይም ስሕተት አይደለም። ሰዎች ግን ለዚህ ጉዳይ ከመጠን ያለፈ ትኩረት ይሰጡታል። አንዳንዶች ድርጅቱ እጅግ ሳይሰፋ አነስተኛ ቢሆን ይመረጣል ይላሉ፤ በተግባር ሲታይ ግን የበቂ ድርጅት አለመኖር የታሰበውን ሥራ ያደናቅፋል። በሌላ አቅጣጫ ስናየው ደግሞ አንዳንድ ቤተ ክርስቲያናት እጅግ ከመጠናከራቸው የተነሳ የቤተ ክርስቲያኑ መሪ (እግዚአብሔር) የሚሰጠው ምክርም ሆነ ውሳኔ ተቀባይነት የሚያጣበት ጊዜ ይኖራል። ያም ሆነ ይህ ቤተ ክርስቲያን መሪዎች የሚያስፈልጓት ስለመሆኑ በአዲስ ኪዳን በየደረጃው ተገልጧል።

1. *ሽማግሌዎች*። ያለጥርጥር ሽማግሌዎች የአዲስ ኪዳን ቤተ ክርስቲያን ዋና መሪዎች ነበሩ። ብዙዎች ባይለማመድበት እንኳን፤ ሽማግሌዎችና ጳጳሳት በቤተ ክርስቲያን እኩል ሥልጣን እንዳላቸው ይገመታል። ሽማግሌ የሚለው ቃል ሥልጣንን ሲያመለክት፤ ጳጳስ የሚለው ደግሞ ሥራ አስፈጻሚነትን፤ አጠቃላይ ተቆጣጣሪነትንና ከበላይ ሆኖ መመልከትን ይገልጣል። ቢያንስ ቢያንስ በኤፌሶን ቤተ ክርስቲያን የሽማግሌና የጳጳስ ሥራ ተመሳሳይ ነበር (ሐዋ. 20:17፥ 28)። በመሆኑም ሽማግሌዎች ከአጠቃላይ ሥራቸው በተጨማሪ

በመሪነትም አገልግለዋል (1ኛ ጢሞ. 5:17)፤ እውነትን ጠብቀዋል፤ አስተምረዋል (ቲቶ 1:9)፤ የገንዘብ ገቢና ወጪም ተቆጣጥረዋል (ሐዋ. 11:30)። በእያንዳንዱ ቤተ ክርስቲያን ምን ያህል ሽማግሌዎች ነበሩ የሚለው ጥያቄ አከራካሪ ሆኗል። ምንም እንኳን በግልጽ እንደሚታየው ቤተ ክርስቲያናት በነበሩባቸው ከተሞች ብዙ ሽማግሌዎች ነበሩ (ሐዋ. 14:23፤ ፊልጵ. 1:1)። ነገር ግን በየመኖሪያ ቤቱ በሚካሄዱት ስብሰባዎች ላይ ብዙ ሽማግሌዎች፤ ወይም አንድ ሽማግሌ ብቻ እንደነበር የታወቀ ነገር የለም። በ1ኛ ጢሞቴዎስ 3 ጳጳስ የሚለው ቃል (በነጠላ) ከቁ. 1-7 ተጠቅሷል፤ ስለ ዲያቆናት ግን (በብዙ) ከቁ. 8-13 ተገልጧል። ሽማግሌዎች ለተለየ የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት በተለየ መንገድ ይመረጡ እንደነበር ደግሞ ከሚከተለው ጥቅስ ለመረዳት እንችላለን (1ኛ ጢሞ. 4:14፤ ቲቶ 1:5)።

የሽማግሌዎች መምረጫ ስለነበሩት መመዘኛ ነጥቦች በ1ኛ ጢሞቴዎስ 3:1-7 እና ቲቶ 1:5-9 ተብራርቷል። የመጀመሪያውን ጥቅስ እንደሚከተለው ዘርዘርታል፡- የማይነቀፍ (ለወቀላ ያልተጋለጠ)፤ የአንዲት ሚስት ባል፤ (ይህ ማለት አንዲት ሚስት ብቻ ያገባ ማለት ሲሆን፤ ቃሉም በግሪክ በ1ኛ ጢሞቴዎስ 5:9 ከተጠቀሰው ጋር አንድ ነው፤ ብዙ ሚስት ማግባት በግሪኮችና በሮማውያኑ ዘንድ የሚታወቅ አልነበረም፤ ወይም ከተፋቱ በኋላ የሚያገቡትንም የሚከለክል ሊሆን ይችላል)፤ ልክኛ፤ ራሱን የሚገዛ፤ እንደሚገባው የሚሠራ፤ እንግዳ ተቀባይ፤ ለማስተማር የሚበቃ፤ የማይሰክር፤ የማይጨቃጨቅ፤ የማይከራከር፤ ገንዘብ የማይወድ፤ ቤቱን በመልካም የሚያስተዳድር (የቤቱን ጥቂት ሰዎች በመልካም ሁኔታ ማስተዳደሩ፤ ቤተ ክርስቲያንን ለማስተዳደር የሚችል መሆኑን ያመለክታል)፤ እዲስ ክርስቲያን ያልሆነ (የበሰለ)፤ በኅብረተሰቡ ዘንድ መልካም ምስክርነት ያለው። በቲቶ መልእክት ውስጥ ያለው ክፍል ደግሞ በዚህ ላይ በመጨመር፤ የማይኮራ፤ የማይቆጣ፤ በጎ የሆነውን ነገር የሚወድ (ሰዎችንም ሁኔታዎችንም)፤ ጻድቅና ቅዱስ (ንጹሕ) የሆነ የሚሉትን ያጠቃልላል።

የዚህ ሁሉ ዝርዝር ገለጣ አስፈላጊነት ቤተ ክርስቲያን መመራት የሚኖርባት፤ ብቃት ባላቸው ሰዎች መሆኑን ለማስገንዘብና መመዘኛውን ከማያሟሉ ብዙ ሰዎች ይልቅ፤ ብቃት ባላቸው ጥቂቶች መመራት እንደሚችላት ለመጠቆም ነው።

2. ከሽማግሌዎች በታች ያሉት ደግሞ ዲያቆናት ነበሩ። ዲያቆን የሚለው ቃል አገልጋይ ማለት ነው። ምንም እንኳን ክርስቲያኖች በሙሉ የቤተ ክርስቲያን አገልጋይ መሆን ቢችሉ፤ ዲያቆናት የታወቀ ልዩ አገልግሎት አላቸው። የሽማግሌዎች ረዳት ሲሆኑ (ሐዋ. 6:1-6) በግልጽ የታወቀ የሥራ ድርሻም ነበራቸው (ፊልጵ. 1:1)። የዲያቆናት ምርጫ መመዘኛ እንደ ሽማግሌዎች በጣም ዝርዝር ባይሆንም፤ አንዳንድ ተመሳሳይ መመዘኛዎችን

ይጨምራል። በተለይ “በቃላቸው የሚታመኑ” (1ኛ ጢሞ. 3:8) የሚል ቃል ታክሎበታል። ይህ የሚያስገነዝበን፣ ምናልባት ዲያቆናት ከምእመናን ጋር በየዕለቱ ፊት ለፊት የሚገናኙና ቤት ለቤት እየዙሩ እርዳታ የሚያደርጉት የታመሙትን የሚጠይቁ በመሆናቸው፣ በዚህ አጋጣሚ ለአንድ ሰው አንድ ነገር፣ ለሌላው ሌላ እንዳይናገሩ ለማስጠንቀቅ ሲባል የተደረገ ይሆናል። በቲቶ መልእክት ዲያቆናት አለመጠቀሳቸው አስፈላጊነታቸው ውሉን ነው ማለት አይደለም። ምናልባት የቀርጤስ ቤተ ክርስቲያን ትንሽ ከመሆኗ የተነሳ ዲያቆናት ሳያስፈልጓት፣ ወይም ዲያቆናት ኖረዋት ሽማግሌዎች ሳያስፈልጓት ቀርቶ ይሆናል።

3. *ቤቶች ዲያቆናት ሊሆኑ ይችላሉን?* በአዲስ ኪዳን ውስጥ ሁለት ጥቅሶች ብቻ ናቸው ቤት ዲያቆናት እንደነበሩ የሚያስረዱ (በሮሜ 16:2)። ፌቦን “አገልጋይ” ተብላ ተጠርታለች (ቃሉ “ዲያቆን” ማለት ነው)። ጥያቄው፣ የቃሉ አጠቃቀም የሚያስረዳው ይህች ቤት በድቁና የታወቀች (የቤት ዲያቆን) እንደነበረች ወይስ ተራ አገልጋይ? የሚል ይሆናል። ምናልባት (እንደ 1ኛ ቅሮንቶስ 16:15 ገለጣ ከሆነ) አገልጋይ ብሎ መቀበሉ ይሻል ይሆናል። ሌላው ጥቅስ 1ኛ ጢሞ. 3:11 ሲሆን እዚያም የተወሰኑ ቤቶች ስም ተጠቅሷል። እዚህም ላይ የሚነሳው ጥያቄ፣ እነዚህ ቤቶች የዲያቆናት ሚስቶች ናቸው? ወይስ ቤት ዲያቆናት? የሚል ይሆናል (ቃሉ በግሪክ “ቤቶች” ማለት ነው)። ቤት ዲያቆናት ቢሆኑ ኖሮ ስለ ዲያቆናት በሚገልጠው አንቀጽ መካከል ከሚሆን ይልቅ፣ ከቁጥር 13 በኋላ ስለ ዲያቆናት የተሰጠው ማብራሪያ እንዳለቀ መጠቀስ ይኖርባቸው ነበር። ስለዚህ ምናልባት የዲያቆናት ሚስቶች ይሆናሉ የሚለውን አሳብ ያጠናክረዋል። በጥንቷ ቤተ ክርስቲያን፣ በግልጽ የታወቁ የቤት ዲያቆናት መኖራቸው በጣም አጠራጣሪ ነው።!

4. *በአዲስ ኪዳን ንብረት ጠባቂ የሚል የሥራ ድርሻ አልነበረም።* ዛሬ ግን በማኅበሩ ስም የቤተ ክርስቲያንን ንብረት የሚጠብቁ ሰዎች አስፈላጊ ሆነዋል። የአዲስ ኪዳን ቤተ ክርስቲያናት ስብሰባ የሚያደርጉት በየቤቱ ስለነበር ንብረት ጠባቂ አላሻቸውም። ዛሬ ግን ቤተ ክርስቲያናት የራሳቸው ሕንፃ ያላቸው ስለሆነ ንብረታቸው በግለሰቦች ሊያዝ አይገባም። በነገራችን ላይ በ2ኛ ቅሮንቶስ 8:17-24 ገንዘብ ያገኙትና የንብረት ባለ አደራዎች መኖራቸው ተገልጧል። እርግጥ ቤተ ክርስቲያን ሕጋዊ አቋም ባልነበራት በመጀመሪያው ክፍለ ዘመን የነዚህ ሰዎች አስፈላጊነት፣ በአሁኑ ዘመን ካለው ሁኔታ እጅግ ይለያል።

እስካሁን ስለ ቤተ ክርስቲያን አመራርና መሪዎቿ ተነጋግረናል። ነገር ግን የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት የተከናወነው በእነርሱ ብቻ እንዳልሆነ ማስታወስ ጠቃሚ ነው። እነርሱ ይመራሉ፣ ያስተዳድራሉ፣ ይጠብቃሉ፣ ያገለግላሉ። ነገር ግን ስጦታ ያላቸው ሌሎች ሰዎችም በአጥቢያ ቤተ ክርስቲያን

አገልግሎት ሊካፈሉ ይችሉ ነበር። ሽማግሌ ወይም ዲያቆን ያልሆኑ፤ ነገር ግን የማስረዳት ስጦታ ያላቸው ሰዎች ሊያስተምሩ ይችላሉ። እርዳታ፣ ምሕረት ማድረግ፣ ገንዘብና ሌሎች ስጦታዎች ማበርከት፣ በማኅበረ ምእመናኑ ውስጥ የአመራር ቦታ በያዙት ሰዎች ብቻ የሚወሰኑ አልነበሩም። መሪዎችም በመንፈሳዊ ስጦታዎቻቸው በመጠቀም በአገልግሎቱ ይሳተፉ ነበር።

እዚህ ላይ በመደጋገም የሚነሳ አንድ ጥያቄ ይገጥመናል፡- ለመሆኑ የአዲስ ኪዳንን አመራር ዘይቤ ለመከተል ምን ያህል ግዴታ አለብን? የሚል። በግልጽ እንደሚታወቀው፣ ብዙ ሰዎች በአመራሩ ትርጉምና አወቃቀር እንኳን አይሰማሙም። ይህ ጉዳይ ለዘመናት ያከራከረ ሲሆን፣ አሁንም ቢሆን መልስ ይገኛለታል ማለት አይቻልም። ምናልባት የሚከተለው አሠራር የተሻለ ይሆን ይሆን? በመጀመሪያ በተቻለ መጠን የአዲስ ኪዳንን አሠራር ፈለግ ይከተሉ! ከዚያም አሠራሩን ተከትለው ከግብ ለመድረስ ይጣሩ። ከአዲስ ኪዳን የአሠራር ስልት የሚያርቅ በቂ ምክንያት የለም። ይህም ሲባል እያንዳንዱን ዝርዝር መመሪያ በተግባር ማዋሉ ያስቸግር ይሆናል።

ቤተ ክርስቲያን እንዴት ትተዳደር?

ልክ የመሪዎቹ የሥራ ሁኔታ ጥያቄ እንደማስነሳቱ ሁሉ፣ የቤተ ክርስቲያን አስተዳደር ጥያቄም ያከራከራል። እንዲህ ባለው ትንሽ መጽሐፍ ሊገለጥ የሚችል መልካም ነገር፣ ዛሬ በተግባር ላይ ያሉ የተለያዩ የቤተ ክርስቲያን አስተዳደር ዘዴዎችን መጥቀስ ብቻ ነው።

የሥልጣን ተዋረድ ያለው አስተዳደር። በዚህ ዘዴ (የሮም ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን፣ ሉተራውያንና መቶዲስት [Methodist] ቤተ ክርስቲያናት) በተለያዩ መንገድ ይጠቀሙበታል። ጳጳሳት ቤተ ክርስቲያን ያስተዳድራሉ (ሽማግሌና ዲያቆናት ቢኖሩም)። ጳጳሳቱ ብቻ ናቸው ቅስናና ድቁና የመሳሰሉ ማዕረጎችን የመስጠት ሥልጣን ያላቸው። ይህ ዓይነት አስተዳደር በአዲስ ኪዳን ባይገኝም፣ በሁለተኛው መቶ ክፍለ ዘመን ነው በተግባር ላይ የዋለው።

ፌዴራላዊ አስተዳደር። በእንደዚህ ዓይነት አስተዳደር ቤተ ክርስቲያን (በ“ፕሪስቢቴሪያን” [Presbyterian] እና በአንዳንድ ነጻ ቤተ ክርስቲያናት እንደሚታየው) በማኅበረ ምእመናኑና ሥልጣን በተሰጣቸው ሽማግሌዎች ትተዳደራለች። ይህ ሰዎች በቀጥታ ሳይሆን በወኪሎቻቸው አማካይነት (በሽማግሌዎች) የሚገዙበት የሕዝብ ውክልና አስተዳደር ነው። ብዙ ጊዜ በሚያስተዳድሩ ሽማግሌዎች (የሚያስተዳድሩ፣ ነገር ግን በማይሰብኩት ሥርዓተ ቅዳሴ በማይፈጽሙ) እና በሚያስተምሩ ሽማግሌዎች (በሚሰብኩትና ሥርዓተ ቅዳሴ በሚፈጽሙ) መካከል ልዩነት አለ (1ኛ ጢሞ. 5:17)።

የፌዴራላዊ አስተዳደርን የሚደግፉ ሰዎች እንደ ድጋፍ የሚያቀርቡት ነጥብ፡ ሽማግሌዎች በሐዋርያት መመሪባቸውን (ሐዋ. 14:23፤ ቲቶ 1:5)፤ ከሐዋርያት ሌላ አስተዳዳሪዎች እንደነበሩ (ዕብ. 13:7፤ 17)፤ እነሱም የሥነ-ሥርዓት መመሪያ መስጠታቸውን (1ኛ ቆሮ. 5፤ 1ኛ ጢሞ. 5:20) ያካትታል። ሹመትን በተመለከተ የቀረቡት ጥቅሶችም ይህንኑ ፌዴራላዊ ዘዴ ይከተሉ እንደነበር ያመለክታል።

ግንባራ-ምእመናናዊ አስተዳደር [Congregational/ኮንግሪጊሽናል]። ይህን አስተዳደራዊ ዘዴ የሚከተሉ ወገኖች እምነት፡ ግንም ሰው ወይም ቡድን በአንድ አጥቢ ያብረት ላይ ኃይልና ሥልጣን ሊኖረው አይገባም፤ አስተዳደሩ በአባላቱ እጅ መሆን አለበት የሚል ነው። “ባፕቲስት” [Baptist]፤ “ኢቫንጂሊካል ፍሪይ” [Evangelical Free]፤ “ዲሳይፕልስ” [Disciples] እና አንዳንድ ነጻ አብያተ ክርስቲያናት ይህን አሠራር ይከተላሉ። የእንዲህ ዓይነቶቹ ቤተ ክርስቲያናት መሪዎች፤ መጋቢዎችና ዲያቆናት ናቸው። መጋቢው (በእያንዳንዱ ቤተ ክርስቲያን አንድ ሰው ነው) የቤተ ክርስቲያን ሥርዓቶችን የሚያስፈጽም ሲሆን፤ እንደ አዲስ ኪዳን ሽማግሌ ይመለከቱታል። ዲያቆናት (ብዙ ናቸው) የቤተ ክርስቲያኒቱን ደኅንነት በበላይነት ይመራሉ። አንዳንድ ማኅበሮች ዲያቆናትን ቢሾሙም፤ ሥርዓቶችን እንዲፈጽሙ ግን አይፈቅዱላቸውም። መጋቢውና ዲያቆናቱ በማኅበራ-ምእመናኑ በድምጽ ብልጫ የሚመረጡ ሲሆኑ፤ የቤተ ክርስቲያኒቱን ደኅንነት በተመለከተ ውሳኔ የሚሰጠው በማኅበራ-ምእመናኑ ነው። የውሳኔው አስፈጻሚዎች ግን መሪዎቹ ናቸው።

ይህን የአስተዳደር ዘዴ የሚከተሉ ወገኖች ስለአሠራራቸው ከሚያቀርቧቸው ጥቅሶች መካከል፡- 1. ስለ መላው ቤተ ክርስቲያን አባላት ኅላፊነት የሚናገሩ (1ኛ ቆሮ. 1:10፤ ፊልጵ. 1:27)፤ 2. የቤተ ክርስቲያን ሥርዓት የሚፈጽሙትን አገልጋዮች የሚመርጡት መሪዎች ብቻ ሳይሆኑ፤ አባላት ጭምር መሆናቸውን (ማቴ. 28: 19-20፤ 1ኛ ቆሮ. 11:2፤ 20)፤ 3. አጠቃላይ የቤተ ክርስቲያኑ አባላት መሪዎቻቸውን በመምረጥ መሳተፍን (ሐዋ. 6:3፤ 5፤ 15:2፤ 30፤ 2ኛ ቆሮ. 8:19) እና 4. ሥነ-ሥርዓትን በተመለከተ የቤተ ክርስቲያኒቱ አባላት በሙሉ መሳተፋቸውን የሚያመለክቱት ይገኙበታል (ማቴ. 18:17፤ 1ኛ ቆሮ. 5፤ 2ኛ ተሰ. 3:14) ።

በዚህ ማኅበራ-ምእመናናዊ አስተዳደር፤ መጋቢ ብቸኛው የቤተ ክርስቲያኒቷ ሽማግሌ ይሆናል። በራእይ 2 እና 3 የተጠቀሱት ሰባቱ አብያተ ክርስቲያናት አንድ አንድ መሪ እንደነበራቸው መጠቀሱ (“መልአክ” ተብሎ የተጠራው ሰብአዊ መሪን ለማመልከት ነው) ይህን አሠራር የሚደግፍ እውነት ነው። እንዲሁም በ1ኛ ጢሞቴዎስ 3 በመጀመሪያው ክፍል አንድ ኤጲስ ቆጶስ

(ሽማግሌ) ብቻ የተጠቀሰ ሲሆን የሚቀጥለው ክፍል (ቁ. 8-13) ደግሞ ዲያቆናትን ያመለክታል። ይህ የሚያስገነዝበው በአንድ ቤተ ክርስቲያን፣ አንድ ሽማግሌና ብዙ ዲያቆናት መኖራቸውን ይመስላል። ነገር ግን በፊልጵፆስ 1:1 ውስጥ ሽማግሌዎችና ዲያቆናት በብዙ ቁጥር መጠቀሳቸው፣ በአንድ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎችና ዲያቆናት ሊኖሩ እንደሚችሉ ያስረዳል። ይህም ፌዴራላዊ አስተዳደርን ይደግፋል የሚሉ ክፍሎች አሉ።

ብሔራዊ ቤተ ክርስቲያን። በአንዳንድ አገሮች፣ በተለይ አውሮፓ የአገሪቱ መሪ የቤተ ክርስቲያን መሪ ሲሆን፣ ሌሎች የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪዎችም የሚመረጡት በአገሪቱ መሪ ነው። ይህ በእስካንዲንቪያን አገሮች ባሉ ሉተራን (መካነ ኢየሱስ) እና በኢንግላንድ ቤተ ክርስቲያን የሚታይ እውነት ነው።

አስተዳደር አልግ። ይህን ሁኔታ በተግባር የሚለማመድ ቤተ ክርስቲያን አለ ለማለት ባይቻልም፣ ጨርሶ ሰው አይገዛም፣ ክርስቶስ ብቻ ነው የቤተ ክርስቲያን ራስ የሚሉ ወገኖች አሉ። ከተግባራቸው የሚታየው ግን፣ ለብአዊ መሪዎች በጉባኤው አስተዳደርና በተለያዩ ውሳኔዎች ላይ ቁልፍ ሚና ሲጫወቱ ነው።

የትኛው አሠራር ነው ትክክል? ይህ ጥያቄ ነው ከጥንት ጀምሮ ቤተ ክርስቲያናትን ሲያከራክር የኖረው። አሁንም ለጥያቄው ትክክለኛ መልስ መስጠቱ ያስቸግራል። ቤተ ክርስቲያን አስተዳደር እንዳላት በቃሉ የተገለጠ ስለሆነ “አስተዳደር አልባንት” የመጽሐፍ ቅዱስ አሠራር አይደለም። በአዲስ ኪዳን ዘመን የሮም መንግሥትና ቤተ ክርስቲያን የተለያዩ መሆናቸው ግልጽ ነበር። የሥልጣን ተዋረድ አሠራርም ከመጽሐፍ ቅዱስ ዘመን በኋላ የመጣ መሆኑ ተረጋግጧል። ስለዚህ የፌዴራላዊ ወይም የማኅበራዊ-ምእመናናዊ አስተዳደር ዘይቤዎች ናቸው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሊሆኑ የሚችሉት። እንዲያውም ፌዴራላዊ ወይም ማኅበራዊ-ምእመናናዊ ብለን ከመለያየት ፌዴራላዊና ማኅበራዊ-ምእመናናዊ ብሎ ማያያዙ ይቻላል። ምክንያቱም የሁለቱም አሳቦች በአዲስ ኪዳን በግልጽ የታዩ ናቸው። እርግጥ ቤተ ክርስቲያን ሙሉ በሙሉ የምትተዳደረው በማኅበራዊ-ምእመናናዊ ከሆነ፣ ጎን ለጎን ፌዴራላዊ ድርጅት መመሥረቱ ያስቸግራል። ቤተ ክርስቲያን ፌዴራላዊ መዋቅር ኖሯት አንዳንድ ውሳኔዎች በማኅበራዊ-ምእመናናዊ እንዲወሰኑ ማድረግ ግን ይቻላል።

የቤተ ክርስቲያን ሥርዓቶች

በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ውስጥ የቤተ ክርስቲያን ሥርዓቶችን ብዛት፣ ትርጉም እና ጥቅም በተመለከተ ብዙ ሊያከራክር ቆይቷል። በጥንታዊቷ ቤተ

ክርስቲያን ሁለት ሥርዓቶች ብቻ የነበሩ ሲሆን፤ እነሱም ጥምቀትና የጌታ እራት ናቸው። ከዚያ በኋላ ግን ሌሎች ሥርዓቶች ተጨምረዋል። ዛሬ የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን “ሳክራመንት” [Sacrament] የሚባሉ ሰባት ሥርዓቶች አሏት። በ1545 ዓ.ም. የትሬንት ጉባኤ ሳክራመንት “በእግዚአብሔር የታቀደ፤ አንዳንድ መለኮታዊ እውነቶችን የሚያሳየን ብቻ ሳይሆን ጸጋንም የሚሰጠን” እንደሆነ ጠቅሷል። ይህን ትምህርት በአጠቃላይ የምሥራቃዊ ቤተ ክርስቲያናትም ጭምር ተከትለውታል።

በ16ኛው ክፍለ ዘመን ከተሃድሶ ጊዜ በኋላ አብዛኞቹ የፕሮቴስታንት ቤተ ክርስቲያናት ሥርዓትን እንደሚከተለው ተርጉመውታል፡- “በክርስቶስ የታዘዘ፤ በቤተ ክርስቲያኑ በግልጥ የሚከናወን ሃይማኖታዊ ሥርዓት።” ይህ ጋብቻን ሊያጠፋ ይችላል፤ ምክንያቱም ጋብቻ ከክርስቶስ በፊት የተደነገገ በመሆኑ ነው። እንደ ፕሮቴስታንቶች አመለካከት፤ ሥርዓቶች፡ በሥርዓቱ የተካፈለ ሰው ጸጋን እንዲላበስ የሚያደርጉ ሳይሆኑ፤ እግዚአብሔር ለእኛ ያደረገልን ነገሮች የሚያስታውሱ ምሳሌዎች ብቻ ናቸው። ከዚህ ቀጥሎ በማንኛውም ክርስቲያን ዘንድ ተቀባይነት ባላቸው ሁለት ሥርዓቶች ላይ እንወያያለን።

የጌታ እራት። የተለያዩ ሰዎች ስለ ጌታ እራት የተለያዩ ትርጉም አላቸው። የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ተከታዮች፤ ህብስቱና ወይኑ መልካቸውን ባይለውጡም፤ በትክክል የክርስቶስ እካልና ደም ይሆናሉ ብለው ያምናሉ። ይህ አመለካከት “ትራንስብስታንሺዬሽን” [Transubstantiation] የሚባል ሲሆን፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ያልሆነም ነው። ምክንያቱም የክርስቶስ ደምና ሥጋ ይህ ሥርዓት በተፈጸመ ቁጥር መሥዋዕት ሆኖ በመቅረቡ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ በተቃራኒው የሚገልጠው የክርስቶስ ሞት ሙሉና በቂ፤ እንዲሁም ላንዴና ለሁልጊዜ የተፈጸመ መሆኑን ነው (ዕብ. 10:10 9:12)። ሉተራውያን ደግሞ ወይኑና ህብስቱ ለውጥ ባይኖራቸውም፤ ሰው ከቅዱስ ቁርባኑ በሚቋደስበት ጊዜ እውነተኛ የክርስቶስ ሥጋና ደም ይሆናሉ ይላሉ። ይህም “ካንሰብስታንሺዬሽን” [Consubstantiation] ይባላል። ሌሎች ደግሞ ይበልጥ ትክክል የሚመስል አመለካከት ያቀርባሉ፡- የጌታ እራት ሥርዓት የሚዘከረው ለመታሰቢያነት ብቻ ነው (1ኛ ቆሮ. 11:24-25 “ለመታሰቢያነት፤ ህብስቱም ሆነ ወይኑ አይለውጡም፤ ክርስቶስ ግን በእገልግሎቱ ወቅት በመካከላችን ይገኛል፤ ያም ቢሆን ከህብስቱና ከወይኑ ውስጥ አይደለም ይላሉ።

የጌታ እራት የተለያዩ ዓላማዎች አሉት፡-

1. የጌታችን ሕይወትና ሞት መታሰቢያ ነው። ህብስቱ ፍጹምና ቅዱስ ሕይወቱን ያመለክታል፤ ይህ ቅዱስ ሕይወት ለኃጢአት መሥዋዕትነት የበቃና

ተቀባይነት ያለው ነው። ስለሆነም ሀብስቱ ኃጢአታችንን በመስቀል ላይ የተሸከመውን የክርስቶስ አካል ያመለክታል (1ኛ ጴጥ. 2:24)። ወይትም ለኃጢአታችን ስርየት የፈሰሰውን ደም ይወክላል። ያ አካል ዳግመኛ ሲሰቀል ለማየትም ሆነ ደሙ ሲፈስ ለመመስከር ስለማንችል፣ የቅዱስ ቁርባን ሥርዓት ለመታሰቢያነት ሲባል ብቻ የሚደረግ መሆኑን ማወቅ አለብን።

2. የጌታ እራት የወንጌልን እውነት የምናውቅበት ነው (1ኛ ቆሮ. 11:26)።

3. የጌታን ዳግም ምጽአት በናፍቆት እንድንጠባበቅ ያሳስበናል። ይህን ሥርዓት የምናከብረው እስከዚያ ዕለት (ጌታ እስኪመጣ) ድረስ ብቻ ይሆናል (1ኛ ቆሮ. 12:26)።

4. እራቱ በክርስቶስ አካል ውስጥ ያለንን አንድነትና በዚህ አካል ውስጥ ካሉት አባላት ጋር ያለንን ኅብረት ያስታውሰናል (1ኛ ቆሮ. 10:17)።

መቼ መቼ ነው የጌታ እራት መከበር ያለበት? አንዳንድ አብያተ ክርስቲያናት በየሦስት ወሩ ሲያደርጉ፣ በተለምዶ ሥርዓቱን ለመፈጸም ካሰቡበት እሁድ በፊት የዝግጅት አገልግሎቶችን ያከናውናሉ። አንዳንዶች በየወሩ ሲያደርጉ፣ በየእሁዱም መደረግ አለበት የሚሉ አሉ። እርግጥ መጽሐፍ ቅዱስ የጌታን እራት መከበሪያ ጊዜ ለይቶ አይነግረንም። ከበዓል አምሳ በኋላ የነበሩት የመጀመሪያ አማኞች በየቀኑ ያደርጉት የነበረ ይመስላል። ይህ ግን በየቀኑ በእያንዳንዱ ሰው ቤት ይከበር ነበር ማለት ሳይሆን፣ በኢየሩሳሌም ከተማ በአንድ ማዕከል መፈጸሙን ለማመልከት ነው (ሐዋ. 2:46)። በጢሮአዳ (ሐዋ. 20:6) እሁድ ዕለት ተደርጎ ነበር። ታዲያ አንዳንዶች ከጥቅሱ በመነሳት በየእሁዱ ተደርጓል ቢሉም፣ በዚህ ሁኔታ ስለመዘከሩ በግልጽ የተጻፈ መረጃ አናገኝም። የቱንም ያህል ቢደጋገም፣ አንዳንድ ጊዜ በምሽት ቢከናወን ተመራጭ ሊሆን ይችላል። እራት ስለሆነ ብቻ ሳይሆን፣ ጠዋት ጠዋት መምጣት የማይችሉ ምእመናንም እንዲካፈሉ ለማድረግም ነው። ይህ ሥርዓት ቤተ ክርስቲያን ከምታደርጋቸው ሌሎች ሥርዓቶች ይበልጥ ጠቃሚ ስለሆነ፣ ሰፊ ጊዜ የሚሰጠው እንጂ፣ በችኮላ የሚከናወን ጉዳይ አይደለም።

ጥምቀት። የውኃ ጥምቀት ጉዳይ ሁለት ጥያቄዎች ያስነሳል። እነርሱም እንዴት ነው ጥምቀት መከናወን ያለበት? (አሠራሩ) እና በማን ላይ ነው መከናወን ያለበት? (አማኞች ብቻ ወይስ ሕፃናትም ጭምር) የሚሉ ናቸው። እነዚህን ጥያቄዎች ከመመለሳችን በፊት ግን የጥምቀትን ትርጉምና ጥቅም መግለጥ አስፈላጊ ይሆናል።

ማንኛውም የጥምቀት ትርጉም፣ ከክርስቲያን ጥምቀት ጋር ተያይዞ ብቻ ሳይሆን፣ ወደ ይሁዲነት የሚለወጡ ሰዎች የሚወስዱትን ጥምቀት፣ የመንፈስ ቅዱስን ጥምቀትና በ1ኛ ቆሮንቶስ 10:2 ላይ የተጠቀሰውን እንግዳ አሳብ ሳይቀር ማካተት አለበት። ብዙ ትርጉሞች የተመሠረቱት በውኃ ማጥለቅ በሚለው ቃል ላይ ነው። የጥምቀት ሥነ-መለኮታዊ ትርጉም ግን ከአንድ ማሳበር፣ ወይም መልእክት ወይም ልምድ ጋር አንድ መሆንና ጥበብ መመሥረትን ነው የሚያስገነዝበው።

የጥምቀት አፈጻጸም እስካሁን ያከራከረና ወደፊትም የሚያከራክር ጉዳይ ነው። በማጥለቅ ማጥመቅ አስፈላጊ አይደለም የሚሉ ክፍሎች የሚከተሉትን መከራከሪያ አሳቦች ያቀርባሉ፡-

1. ‘ባፕቲስ’ የሚለው የግሪክ ቃል ሁለተኛ ትርጉም አለው። ይኸውም “በአንድ ነገር፣ ወይም ተጽዕኖ ሥር መሆን” ማለት ነው። ስለዚህ ውኃውን በተጠማቂው ላይ ማፍሰስ፣ ወይም መርጨት፣ የሚሉት ቃላት ማጥለቅ ከሚለው በተሻለ ጥምቀት የሚለውን አሳብ ይገልጡታል።

2. ጥምቀት የመንፈስ ቅዱስን በአንድ ሰው ላይ መውረድ የሚያስረዳ ከሆነ፣ የውኃ ጥምቀትን አስመልክቶም ማፍሰስ ወይም መርጨት የሚሉት ቃላት ይበልጥ ይገልጡታል።

3. ለምሳሌ በሐዋርያት ሥራ 2:41 እንደተጠቀሰው በውኃ ውስጥ ማጥለቅ የማይቻልበት ሁኔታ ያጋጥም ይሆናል (በጣም ብዙ ሰዎችን በማጥለቅ ማጥመቅ ያዳግታል)። በሐዋርያት ሥራ 8:38 (በረሃ ውስጥ ያለው ውኃ ትንሽ ስለሆነ) እና ሐዋ. 10:47 እና 16:33 (በየቤቱ ለማጥለቅ በቂ ውኃ አለመገኘቱ፣ በማጥለቅ የማጥመቁን ተግባር የማይቻል ባያደርገውም፣ ተግባራዊነቱ ያጠራጥራል)።

4. በዕብራውያን 9:10 ጥምቀት የሚለው ቃል በብሉይ ኪዳን ያሉትን ብዙ ወጎች ስለሚጠቅሰና ከነዚህም አንዱ መርጨት ስለሆነ፣ ቃሉ ማጥለቅ ማለት ብቻ አይሆንም።

5. ማጥለቅ ለሚለው ቃል ሌላ የማያጠራጥርና ግልጽ የሆነ የግሪክ ቃል አለ። ታዲያ ትክክለኛው የማጥመቅ አሠራር ማጥለቅ ከሆነ፣ ለምን ትክክለኛው የግሪክ ቃል አልተጠቀሰም?

በውኃ በመጥለቅ መጠመቅን ለሚደግፉ ወገኖች ከሚያቀርቡዋቸው ማስረጃዎች መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል፡-

1. ‘ባፕቲዝ’ የሚለው የግሪክ ቃል የመጀመሪያ ትርጉም ማጥለቅ ነው።
 2. “ወደ ውስጥ” እና “ወደ ውጭ” (ከውኃ) የሚሉትን መስተዋድዶች በሚገባ ከተረዳን፤ ቃላቱ የሚያመለክቱት መጥለቅን ነው።
 3. ወደ ደሁዲነት የገባ ሰው የሚጠመቀው በማጥለቅ ነበር (ጥምቀቱን የሚፈጽመው ግን ሌሎች ሳይሆኑ ሰውየው ራሱ ነበር)። ክርስቲያናዊው አሠራርም ያን የተከተለ መሆኑን ከዚህ እንረዳለን (በሌላ ሰው የሚከናወን ቢሆንም)።²
 4. የማጥለቅ ጥምቀት፤ የጥምቀትን ጥቅም ማለትም የአሮጌውን ሕይወት መሞትና የአዲሱን ሕይወት ትንሣኤ በሚገባ የሚገልጥ አሠራር ነው (ሮሜ 6፡1-4)።
 5. የማጥለቅ ጥምቀት በጥንት ቤተ ክርስቲያናት ይፈጸም የነበረ አሠራር ሲሆን፤ አያሌ የአዲስ ኪዳን ምሳሌዎችም ይህን ያዛሉ፤ ወይም ይፈቅዳሉ (በኢየሩሳሌም አካባቢ ባሉ የውኃ ጉድጓዶች ውስጥ ሊጠመቁ ይችላሉ)። ሦስት ሺህ ሰዎች በበዓለ አምሳ ዕለት በመጥለቅ ሊጠመቁ ይችሉ እንደነበር መገመቱ አያዳግትም።
 6. የግሪኩ ቋንቋ ለማፍሰስና ለመርጨት የተለያዩ ቃላት አሉት፤ ይሁን እንጂ ጥምቀትን በማመልከት አገልግሎት ላይ አልዋሉም።
- እንደ ሰው ይህን ሲመለከት ማጥለቅ መጽሐፍ ቅዱሳዊ አሠራር ነው ለማለት ይገደድ ይሆናል። ማጥለቅ የየትኛዋም ጥንታዊት ቤተ ክርስቲያን አሠራር የነበረ ይመስላል። የቃሉ ተገቢ ትርጉምና በሥርዓቱ የሚተላለፈው መልእክት ማጥለቅን ያመለክታሉ። ከማጥለቅ ቀጥሎ በሥራ ላይ የሚውለው ማፍሰስ እንጂ መርጨት አልነበረም። ይህም በተግባር ይውል የነበረው፤ የታመሙና በመጥለቅ መጠመቅ የማይችሉ ሰዎችን ለማጥመቅ ነበር። ከዚህ በመነሳት ማፍሰስ “የሕመማችን ጥምቀት” ይባላል። ሲፐርያን [Cyprian] የተባለ ሰው (200-257 ዓ.ም.) በመርጨት መጠመቅን በመደገፍ የመጀመሪያው ነበር። ይሁን እንጂ እስከ አሥራ ሁለተኛው መቶ ክፍለ ዘመን ድረስ ይህ ዓይነቱ አሠራር በሰፋነት አልተለመደም።

ሌላው ጥያቄ፤ መጠመቅ ያለበት ማነው? አማኞች ወይስ ሕፃናትም መጠመቅ ይችላሉ? የሚል ነው። የሕፃናትን ጥምቀት የሚደግፉ ወገኖች በእምነታቸው መሠረት የሚደረጉሯቸው ነጥቦች፡-

1. የግርዘት ሥርዓት (በሕፃናት ላይ የሚደረግ መሆኑ ይታወቃል) እና የጥምቀት ሥርዓት ተመሳሳይ ናቸው። ግርዘት የአሮጌው ኪዳን የመጀመሪያ ሥርዓት ሲሆን፤ ጥምቀት ደግሞ የአዲሱ መጀመሪያ ነው።

2. የቤተሰቡ መጠመቅ ሕፃናትንም እንደሚጨምር አያጠራጥርም (ሐዋ. 16:33)።

3. በአዲስ ኪዳን ከቤተሰቡ አንድ ሰው አማኝ ከሆነ፤ ለቤተሰቡ ሁሉ የተሰፋ ቃል የሚሰጥ ይመስላል። እንደዚህ ያለው ቤተሰብ ሕፃናትን ማጥመቁ አግባብ ይሆናል ይላሉ (1ኛ ቆሮ. 7:14)።

የሕፃናትን ጥምቀት የሚቃወሙና የአማኞችን ጥምቀት የሚደግፉ ደግሞ፤ የሚከተሉትን ማሳመኛ ነጥቦች ያቀርባሉ።

1. ጥምቀት የመጀመሪያ ሥርዓት ከሆነ፤ በኢየሱስ ክርስቶስ ያመኑና የእግዚአብሔር ቤተሰብ አባላት የሆኑ ሰዎች የሚፈጽሙት ተግባር መሆን አለበት። የእስራኤል ወገን ለመሆን ከዚያ ዘር መውለድን ይጠይቃል። ዛሬ ደግሞ የእግዚአብሔር ቤተሰብ ለመሆን አዲስ ልደት ያሻል። ይህን የተረዱና ያመኑ ናቸው ሊጠመቁ የሚገባቸው።

2. ስለ ቤተሰብ መጠመቅ በአዲስ ኪዳን በተጠቀሰው ክፍል፤ በቤተሰቡ ውስጥ ሕፃናት ስለመኖራቸው የተብራራ ነገር የለም።

3. በሐዋርያት ዘመን፤ በአይሁዳውያንም ሆነ በክርስቲያኖች ዘንድ የሕፃናት ጥምቀት መኖሩን የሚያመለክት አንዳች ማረጋገጫ አይገኝም። ጥምቀት ከክርስቶስና ከክርስትና ጋር አንድ የመሆን ምልክት ከሆነ፤ ይህን ምልክት የሚጠቀሙበት አንድነት ያላቸው ብቻ ናቸው። ከክርስቶስና ከክርስትና ጋር ለመተባበር ደግሞ አንድ መንገድ ብቻ ነው ያለው፡- ክርስቶስን በግል ማመን። ይህ እምነት ያላቸው ሰዎች ብቻ ናቸው መጠመቅ ያለባቸው። ለምሳሌ የፊልጵስዩስ ወህኒ ጠባቂ ቤተሰቦች፤ ጳውሎስ የሰበከውን የጌታ ቃል ለመስማትና ለመረዳት በሚችሉበት የዕድሜ ክልል መሆናቸው ግልጽ ነው (ሐዋ. 16:32)። ስለዚህ አምነው የተጠመቁት፤ የተነገራቸውን ተረድተው ሊቀበሉ በሚችሉበት የዕድሜ ክልል ውስጥ የነበሩ ይሆናሉ። ይህ ልጆችን ይጨምራል ቢባል እንኳን፤ ሕፃናትን አይመለከትም።

እንደገና መጠመቅስ (ዳግም ጥምቀት)? በአዲስ ኪዳን ለዚህ ማስረጃ የሚሆን አንድ ግልጽ ምሳሌ አለ። ይኸውም በዮሐንስ የተጠመቁ ሰዎች፤ ጳውሎስ ክርስትናን ከሰበከላቸው በኋላ የሰሙትን በማመን በክርስቲያን ጥምቀት መጠመቃቸው ነው (ሐዋ. 19:1-7)። ይህ ሁኔታ የዮሐንስ ጥምቀትና የክርስትና ጥምቀት የተለያዩ መሆናቸውን ሲያሳይ፤ አንድ ሰው ከዚህ በፊት ቢጠመቅም፤ በኢየሱስ ክርስቶስ ሲያምን፤ ከአዲሱ መልእክትና ወገን ጋር ያለውን አንድነት ለመግለጥ እንደገና ሊጠመቅ እንደሚገባው ያመለክታል።

የቤተ ክርስቲያን ዓላማ

ክርስቶስ ከቤተ ክርስቲያን ምን ይጠበቃል? ይህን ጥያቄ በተለያዩ መንገዶች መመለስ ቢቻልም፣ የበኩላችንን ጥቂት አመለካከቶች እነሆ፡-

1. አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ሁልጊዜ ለክርስቶስ ያላትን ፍቅር ማሳየት አለባት (ራእይ 2:4)።

2. ቤተ ክርስቲያን አባላቷን ለፍቅርና ለመልካም ሥራ እንዲነቃቁና አርአያ እንዲሆኑ ማስተማር ይገባታል (ዕብ. 10:24)።

3. ቤተ ክርስቲያን ታላቁን ተልእኮ ለማከናወን ወኪል ናት። መመስከርና ማስተማር በእያንዳንዱ ክርስቲያን መከናወኑ ግልጥ ቢሆንም፣ የአጥቢያ ቤተ ክርስቲያናትም ተግባር ነው። ላልዳኑ ሰዎች ወንጌል መስበክ አለባት (1ኛ ቆሮ. 14:24)፤ የአጥቢያይቱ ማኅበረ ምእመናንም የማስተማር አገልግሎት ማበርከት ያለባቸው መሆኑን የአዲስ ኪዳን መልእክቶች ሁሉ ያሳስባሉ።

4. ቤተ ክርስቲያን የራሷ የሆኑትን ማለት፣ ባሉቻቸው የሞቱባቸውን ቤቶች፣ እንዲሁም ያሉትን እና ድሆችን መርዳት አለባት (ያዕ. 1:27፤ 1ኛ ጢሞ. 5:1-16፤ 2ኛ ቆሮ. 8-9)።

5. ቤተ ክርስቲያን በዚህ ዓለም መልካም ማድረግ አለባት (ገላ. 6:10)።

6. የቤተ ክርስቲያን መሠረታዊ ዓላማ ግን የበሰሉና የጸኑ ቅዱሳን ክርስቲያኖችን ማፍራት ነው። ይህን ማድረግ አንዳንድ ጊዜ የግብረገብ ሥነ-ሥርዓት ማስያዝን (1ኛ ቆሮ. 5) እና የትምህርተ-መለኮት ጥራቷን መጠበቅን ያጠቃልላል (2ኛ ጢሞ. 2:16-18)።

ዓለም-አቀፋዊት ቤተ ክርስቲያን

ዓለም-አቀፋዊት ቤተ ክርስቲያን፡- ክርስቶስ ራሷ የሆነ፣ ከበዓለ-አምሳ ዕለት ጀምሮ እስከ መጠቅ ድረስ ያሉ አማኞች ሁሉ አባላት የሆኑባት መንፈሳዊት አካል ነች። የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ስለሆነች ቤተ ክርስቲያኔ ብሏታል (ማቴ. 16:18)። የመጀመሪያ መሪዎቿን አስተምሯል (ዮሐንስ 14-16)፤ ሊጀምራትና ኃይል ሊሰጣት በበዓለ አምሳ ዕለት መንፈስ ቅዱስን ልኮላታል (ሐዋ. 2:33)። በትንሣኤውና በዕርጉ የቤተ ክርስቲያኑ ማለት የአካሉ ራስ ሆኗል (ኤፌ. 1:20-23)። ስጦታ ሰጥቷታል (ኤፌ. 4:8-11)፤ ያለ ነውርና ነቀፋ የሆነች መሽራ እንድትሆንለት ያዘጋጃታል (ኤፌ. 5:26-27)።

ክርስቶስ ስለ ቤተ ክርስቲያን በተናገረው ትንቢት ላይ የተለያዩ የትርጉም ችግሮች ተነስተዋል (ማቴ. 16: 18-19)። ከችግሮቹ አንዱ ቤተ ክርስቲያኑን የሚገነባበት አለት ምንድን ነው? (ቁ. 18) የሚል ነው። የሮም ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ጴጥሮስ ራሱ ነው ትላለች። ይህ ግን የማይታመን ነው። ምክንያቱም ጴጥሮስ የሚለው ቃል ተባዕታይ ሲሆን፤ አለት የሚለው ቃል (በግሪክኛው አጠቃቀም) አንስታይ ጾታ በመሆኑ ነው። ቤተ ክርስቲያን የምትመሠረትበት አለት ክርስቶስ እንጂ፤ እርሱ አለመሆኑን ጴጥሮስ ራሱ ያረጋግጣል (1ኛ ጴጥ. 2: 4-8)። ይህም አለቱ ኢየሱስ ነው ለሚለው ትርጉም ድጋፍ ይሰጣል (1ኛ ቆሮ. 3: 11ንም ይመልከቱ)። ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያኑን የሚሠራበት ድንጋይ ማለት ጴጥሮስ፤ ክርስቶስ የተተነበየለት መሢህ ስለመሆኑ የተናገረው ቃል ሊሆንም ይችላል። ከዚያን ጊዜ ጀምሮም ማንኛውም የቤተ ክርስቲያን አባል የሚሆን ሰው የክርስቶስን መሢህነት ተቀብሏል።

ሌላው የትርጉም ችግር ደቀ መዛሙርቱ የተሰጣቸውን የማሠርና የመፍታት ሥልጣን ይመለከታል (ማቴ. 16: 19)። ደቀ መዛሙርቱ ሥልጣን የተሰጣቸው በነገሮች ላይ እንጂ፤ በሰዎች ላይ እንዳልሆነ መገንዘብ ያስፈልጋል። ቃሉ “በምድር ያሠራችሁት ነገር በሰማያትም የታሠረ ነው” ይላል። ለመፍታትም እንዲሁ። በዮሐንስ 20: 23 ላይ ኃጢአትን ይቅር ስለማለትና ስላለማለት የተገለጠውን እንዲሁ በተመሳሳይ ሁኔታ ለመፍታት ይቻላል። በሁለቱም ጥቅሶች ውስጥ ያለው ቁም ነገር፤ ደቀ መዛሙርት ለማሠር ወይም ለመፍታት፤ ይቅር ለማለት ወይም ኃጢአትን ለመያዝ ሥልጣን አላቸው ማለት ሳይሆን፤ በሰማያት የሆነውንና የተከናወነውን ለማወጅ ወይም ለማረጋገጥ መቻላቸውን ለማሳየት ነው። እግዚአብሔር እነዚህን ነገሮች ይጀምራቸዋል፤ ሐዋርያት ደግሞ ለሰዎች ያውጇቸዋል። ምሳሌ ቢያስፈልግ፤ ሐዋርያቱ ቤተ ክርስቲያንን ስለማሠራቸው በሐዋርያት ሥራ 15 ላይ የተጠቀሰውን መመልከት ይቻላል። ኃጢአትን ይቅር ስለአለማለት ደግሞ ሐዋ. 5: 1-11 ጥሩ ምሳሌ ሊሆን ይችላል። ምንም እንኳን የዛሬዎቹ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ከቀድሞዎቹ ተመሳሳይ የሆነ ኅላፊነት ቢኖርባቸው፤ ኅላፊነቶቹ ተሰጥተው የነበረው ለሐዋርያቶች ብቻ ነው።

የዓለም-አቀፋዊት ቤተ ክርስቲያን ምሳሌዎች

በክርስቶስና በቤተ ክርስቲያኑ መካከል ያለው ግንኙነት በአዲስ ኪዳን ውስጥ በአያሌ ምሳሌዎች ተገልጧል። ምሳሌዎቹ ዝርዝር ጥናት የሚያስፈልጋቸው ቢሆኑም፤ ጥቂቶቹን ብቻ ጠቅሰን እናልፋለን።

1. ክርስቶስ እረኛ፤ እኛ ደግሞ በጎቹ ነን (ዮሐንስ 10)። እርሱ ለእኛ ያለው ጥንቃቄና፤ የእኛ በእርሱ መጠበቅ መልእክት በዚህ ምሳሌ ይተላለፋል።

2. ክርስቶስ የወይን ግንድ ነው፤ እኛ ቅርንጫፎቹ ነን (ዮሐንስ 15)። ፍሬያማ የምንሆነው የሚያስፈልገንን ከግንዱ ስናገኝ ብቻ ነው።

3. ክርስቶስ የማእዘን ድንጋይ፤ እኛ የሕንፃው ላይ ድንጋዮች ነን (ኤፌ. 2:19-21)። የማእዘን ድንጋይ ለሕንፃው ቅርፅ ሲሰጥ፤ የሚቀመጠውም አንድ ጊዜ ብቻ ነው።

4. ክርስቶስ ሊቀ-ካህን ነው፤ እኛም የመንግሥቱ ካህናት ነን (1ኛ ጴጥ. 2)። እንደ ካህናት እናነታችንን፤ ያለንንና፤ አገልግሎታችንን መሥዋዕት አድርገን መስጠት እንችላለን (ሮሜ 12:11 ዕብ. 13:15-16)።

5. ክርስቶስ ራስ፤ እኛም የአካሉ ብልቶች ነን (1ኛ ቆሮ. 12)። እንደ ራስ እርሱ ይመራል፤ እንደ ብልቶች ደግሞ ከሞት የተነሣው ራስ በሚሰጠን መንፈሳዊ ስጦታ እርስ በእርሳችን ማገልገል እንችላለን።

6. ክርስቶስ የመጨረሻው አዳም ነው፤ እኛ አዲስ ፍጥረታት ነን (1ኛ ቆሮ. 15:45)። የትንሣኤውን ኃይልና ሕይወት እንካፈል ዘንድ የመጨረሻው አዳም በሆነው በክርስቶስ ውስጥ በእምነታችን አለን (ሮሜ 5:19)።

7. ክርስቶስ ሙሽራ፤ እኛ የእርሱ ሙሽራት ነን (ኤፌ. 5:25-33፤ ራእይ 19:7-8)። በሙሽራውና በሙሽራይቱ መካከል ያለው የማያቋርጥ ፍቅርና ውህደት የዚህ ምሳሌ ዋና ዋና ነጥቦች ናቸው።

8. ክርስቶስ ወራሽ ነው፤ እኛም ከእርሱ ጋር ወራሾች ነን (ዕብ. 1:2፤ ሮሜ 8:17)። ዓለም እርሱነቱን በሚረዳበት ዕለት እኛም የከብሩ ተካፋዮች እንደምንሆን ይህ ቃል ዋስትናችን ነው።

9. ክርስቶስ የመጀመሪያ ፍሬ፤ እኛ መከር ነን (1ኛ ቆሮ. 15:23)። ትንሣኤው ለእኛ ትንሣኤ ዋስትና ነው።

10. እርሱ ጌታ፤ እኛ ባሪያዎቹ ነን (ቄላ. 4:1፤ 1ኛ ቆሮ. 7:22)። ባሪያ የጌታውን ፈቃድ ይፈጽማል፤ በአንጻሩም ጌታ ለባሪያው የሚያስፈልገውን ያደርግለታል።

ቤተ ክርስቲያን መቼ ተጀመረች?

የሥነ-መለኮትን ትምህርት የሚከፋፍለው መሠረታዊ ጥያቄ፤ ቤተ ክርስቲያን መቼ ተጀመረች? የሚለው ነው። “የቃል ኪዳን ሥነ-መለኮት” [Covenant Theology/ክብርናት ቲያሎጂ] የተሰኘው የትምህርት ክፍል፤ ቤተ ክርስቲያን በብሉይ ኪዳን (በተለይ በአብርሃም) ተጀምሮ ለዘላለም ቀጥላለች

ይላል። በዚህ አመለካከትና ትምህርት መሠረት፣ ዓለም አቀፋዊቷ ቤተ ክርስቲያን በየዘመናቱ የነበሩትን አማኞች ሁሉ ይዛለች (ቢያንስ ከአብርሃም ጀምሮ)። ሌሎች ቡድኖች ደግሞ፣ ቤተ ክርስቲያን በመጥምቁ ዮሐንስ ጊዜ ተጀመረች ይላሉ። ለዚህም የሚያቀርቡት የመከራከሪያ ነጥብ ሰዎችን በማጥመቅ የመጀመሪያው ዮሐንስ ስለሆነና (ሌሎች የአይሁድ ጥምቀቶች ራስ በራስ ነበር የሚካሄዱት) ጥምቀት ቤተ ክርስቲያንን ከሌሎች ድርጅቶች የሚለያት መታወቂያ በመሆኑ ነው የሚል ነው። የሦስተኛው ቡድን አባላት ደግሞ፣ ቤተ ክርስቲያን በበዓል አምሳ ዕለት የተጀመረች መሆኗን ያስተምሩና፣ አባላቷም ከዚያን ዕለት ጀምሮ እስካሁን ያሉት አማኞች ናቸው ይላሉ። ሌሎች ደግሞ፣ የክርስቶስ አካል የሆነችው ቤተ ክርስቲያን፣ ጳውሎስ አገልግሎት ከጀመረ በኋላ ተመሠረተች ይላሉ (ይህም ጳውሎስ ጌታን ባወቀ ጊዜ፣ በመጀመሪያው ሐዋርያዊ ጉዞው፣ ወይም በሮሜ የመጀመሪያ እሥራቱ ሊሆን እንደሚችል ነው፡- ማለት በሐዋርያት ሥራ 9:13 ወይም 28 መሠረት)። ከዚያ በፊት ግን (ከበዓል አምሳ እስከ ሐዋ. 9፣ 13፣ ወይም 28) የነበረችው የአይሁድ ቤተ ክርስቲያን እንጂ፣ የክርስቶስ አካል የሆነችው ቤተ ክርስቲያን አይደለችም ይላሉ። በእርግጥ ይህ እጅግ ወሳኝና የሚከፋፍል ጥያቄ ነው።

በዓል አምሳ የቤተ ክርስቲያን መጀመሪያ ዕለት መሆኑን የሚከተሉት ማስረጃዎች ያረጋግጣሉ።

1. ጌታ በማቴዎስ 16:18 ላይ ቤተ ክርስቲያን ገና ወደፊት የምትመሠረት መሆኗን ተናገረ። በብሉይ ኪዳን ጊዜ ቤተ ክርስቲያን እንዳልነበረች ይህ ያሳያል።

2. የክርስቶስ ትንሣኤና ዕርገቱ ለቤተ ክርስቲያን ተግባራዊነት አስፈላጊ ነበሩ። የተመሠረተችው በትንሣኤው ላይ ነው (ኤፌ. 1:19-20)። ለሥራዋም የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ያስፈልጓት ነበር። ስጦታዎችን ይልክ ዘንድ ክርስቶስ ማረግ ነበረበት (ኤፌ. 4:7-12)። ቤተ ክርስቲያን የተመሠረተችው ከክርስቶስ ዕርገት በፊት ቢሆን ኖሮ ለተግባራዊነቷ አስፈላጊ የሆነው መሠረትና ኃይል ሊኖራት አይችልም ነበር። የቤተ ክርስቲያን ህልውናም ሆነ ተግባር የተመሠረተው በክርስቶስ ትንሣኤና ዕርገት ላይ መሆኑ ቤተ ክርስቲያንን እስካሁኑ ዘመን ድረስ ልዩ ያደርጋታል።

3. ቤተ ክርስቲያን በበዓል አምሳ ዕለት መመሥረቷን የሚያረጋግጥልን ዋና ማስገንዘቢያ ግን የመንፈስ ቅዱስ የማጥመቅ ሥራ ነው። ጌታ ከማረጉ በፊት ይህ ልዩ የመንፈስ ቅዱስ አገልግሎት ወደፊት የሚከናወን መሆኑን አመልክቷል (ሐዋ. 1:5)። በበዓል አምሳ ዕለትም ለመጀመሪያ ጊዜ ተከናወነ (በሐዋርያት

ሥራ 2 ላይ ያለው ጽሑፍ ይህን አይልም፤ በሐዋርያት ሥራ 11፡15-16 ያለው ግን ይናገራል። ይህ የመንፈስ ጥምቀት ሥራ ምን ያደርጋል? የዚህ መልስ በ1ኛ ቅርንጥፍ 12፡13 ላይ የሚገኝ ሲሆን፤ ይህም አማኙን በክርስቶስ አካል ውስጥ የማኖር ተግባር ነው። ወደ ክርስቶስ አካል ለመግባት ይህ ብቸኛው መንገድ መሆኑ (በመንፈስ ቅዱስ የማጥመቅ ሥራ) እና እንዲሁም የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በመጀመሪያ የተከናወነው በበዓል አምሳ ዕለት ስለሆነ፤ ከዚህ ተነስተን የክርስቶስ አካል የሆነችው ቤተ ክርስቲያን በበዓል አምሳ ዕለት ተጀምራለች ወደሚለው ድምዳሜ ልንደርስ እንችላለን።

መጅ ነው ቤተ ክርስቲያን ከፍጻሜ የምትደርሰው?

የክርስቶስ አካል የሆነች ቤተ ክርስቲያን በበዓል አምሳ ዕለት ከተጀመረች ፍጻሜ ጌታ ወደ ራሱ በሚጠራት ወይም በመነጠቅ ጊዜ ይሆናል። ይህ ማለት ግን፤ ከዚያ በኋላ የሚድኑ ሰዎች አይኖሩም ማለት አይደለም። ልክ ከበዓል አምሳ በፊት የተዋጁ እስራኤላውያን እንደነበሩ ሁሉ፤ ከቤተ ክርስቲያን መነጠቅ በኋላም የሚዋጁ ይኖራሉ። ይህ በመከራው ዘመንና በሺህ ዓመት ግዛት፤ በሁለቱም ጊዜ ይሆናል። እነዚህ አማኞች ምንም እንኳን የተዋጁና በመንግሥተ ሰማያት ቦታ ያላቸው ቢሆን፤ የክርስቶስ (የቤተ ክርስቲያን) አካል የሆኑ አይመስሉም።

በግልጽ እንደተነገረን ሰማያዊቷ ኢየሩሳሌም የመላእክት፤ የቤተ ክርስቲያን፤ የእግዚአብሔር፤ የኢየሱስ እና “የጻድቃን ነፍሳት” (የብሉይ ኪዳን ቅዱሳንን የሚያመለክት ይመስላል) መኖሪያ ነች። አሳቡ የሚያመለክተው የተለያዩ አማኝ ወገኖች በሰማይ እንደሚገኙ ነው። ፍጻሜውና መድረሻው አንድ ቢሆንም እንኳን፤ ልዩነቱ እንደተጠበቀ ይሆናል።

ጎልቶ የሚታየው ሌላ ጉዳይ ደግሞ፤ በመከራው ዘመንም ሆነ በሺህ ዓመቱ ግዛት ወቅት፤ የመንፈስ ቅዱስ የማጥመቅ ተግባር አለመጠቀሱ ነው። ይህም የክርስቶስ አካል የሆነችው ቤተ ክርስቲያን ፍጻሜ፤ የፍጻሜ ዘመን ከመጀመሩ በፊት እንደሚሆን ያመለክታል።

ወደፊት ምን ይሆናል?

ሰዎች ስለ ወደፊት ለማወቅ ያላቸው ጉጉት አብሯቸው የኖረ ሲሆን ብዙ ነቢያት (እውነተኞቹም ሆኑ ሐሰተኞቹ) ይህን የሰው ፍላጎት ለማርካት ጥረት አድርገዋል። መተንበይ አደገኛ ሥራ ነው፤ ምክንያቱም ትንበያው ስሕተት በሆነ መጠን፤ በሙያው መቀጠሉ አስቸጋሪ እየሆነ ይሄዳል። በብሉይ ኪዳን ዘመን አንድ ነቢይ በእግዚአብሔር ስም መናገር ካቃተው፤ ወይም የተናገረው ትንቢት ባይፈጸም ያለ ምሕረት ይወገር ነበር (ዘዳግ. 13:1-11፤ 18:20-22)። አልፎ አልፎ ትክክለኛ ነገር ያመለከቱ ሐሰተኛ ነቢያት ቢነሱም (ይህ ዛሬም እንደተከሰተ ነው)፤ መልእክታቸው ቀደም ሲል እግዚአብሔር ለሕዝቡ በሰጠው እውነተኛ ትንቢቶች ይመዘን ነበር። እነዚህም ነቢያት ሚዛን ካላነሱ ይወገሩ ነበር። በመጽሐፍ ቅዱስ የተነገሩ ትንቢቶች በትክክል መፈጸማቸው ተረጋግጧል። ይህም ያልተፈጸመ ትንቢቶች በጽሑፍ በሰፈረው መሠረት በትክክል እንደሚከናወኑ እርግጠኛ ያደርገናል።

ስለ ወደፊቱ ጊዜ ያሉ መሠረታዊ አመለካከቶች

የወደፊቱን ሁኔታ በሚመለከት ብዙዎች አይስማሙም። ከዚህም የተነሳ ትንቢትን በመተርጎም ረገድ በቤተ ክርስቲያን ምስት መሠረታዊ አመለካከቶች አሉ። እነዚህም እግዚአብሔር ከአይሁዳውያን፤ በተለይ ከአብርሃም ጋር ከገባው ቃል ኪዳን ጋር የሚያያዙ ናቸው።

እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባው ቃል (ዘፍጥ. 12:1-3) እየቆየ ሊረጋገጥና ይፋ ሊሆን ችሏል (ዘፍጥ. 13:14-17፤ 15:1-7፤ 17:1-18)። አብርሃም በጊዜያዊና በመንፈሳዊ በረከቶች ሁሉ እንደሚባረክ በዚህ ቃል ኪዳን ተገልጧል። በዚህም መሠረት ርስት፤ ባሪያዎች፤ መንጋዎች፤ ብርና ወርቅ ማግኘቱ ሲታይ (ዘፍጥ. 13:14-15፤ 17:15:7፤ 24:34-35)፤ ከእግዚአብሔር ጋር ደስ የሚያሰኝ ኅብረት ስለነበረው የእግዚአብሔር ወዳጅ ተብሎ ለመጠራትም በቅቷል (ዘፍጥ. 18:17፤ ያዕ. 2:23)። እነዚህ ትንቢቶች ልክ በተነገሩት አኳኋን ተፈጽመዋል።

ለአብርሃም ልጆችና ለእስራኤል ለራሷም በዚያ ቃል ኪዳን ተስፋ ተሰጥቷቸው ነበር። እግዚአብሔር ቃል ኪዳንን ከአብርሃም ልጆች ጋር እንደሚቀጥልና (ዘፍጥ. 17:7)፤ ቁጥራቸው እንደ ባሕር አሸዋ የበዛ ቃላቅ ሕዝብ እንደሚያደርጋቸው ተናግሯል (ዘፍጥ. 12:2፤ 13:16፤ 15:5)። የሚደንቀው የአብርሃም ልጆች የሆኑት አይሁዳውያን ዛሬ የሚኖሩበት መሬት ዳርቻውና ክልሉ ቀደም ብሎ በተሰፋ መገለጡና ለዘላለምም የነርሱ ርስት እንደሚሆን መነገሩ ነው (ዘፍጥ. 15:18፤ 17:8)።

ቃል ኪዳን ሌሎች ሕዝቦችንም የሚጨምር ተስፋ ነበር። አብርሃምንና ልጆቹን የሚባርኩ እንደሚባረኩና፤ የሚረግግቸው ደግሞ እንደሚረገሙ ተናግሯል። ይህ በአብርሃም የሕይወት ዘመን የተረጋገጠ ጉዳይ ነው (ዘፍጥ. 14:12-20፤ 20:2-18)። በእስራኤል ልጆች ልምምድ ውስጥ እንዲሁ (ዘዳግ. 30:7፤ ኢሳ. 14:1-2)፤ ትንቢቱ ወደፊት በሚጠበቀው የፍዳ ዘመንም ይሠራል (ማቴ. 25:40)። የምድር ነገዶች ሁሉ በአብርሃም እንደሚባረኩ ተስፋ ነበር። እግዚአብሔርም በእስራኤል በኩል መጽሐፍ ቅዱስን በመስጠትና ከአብርሃም ዘር የሆነ ክርስቶስን በመላክ ቃሉን ፈጽሟል (ገላ. 3:16)።

ለአብርሃም የተገባው የተስፋ ቃል አብዛኛው የተፈጸመ ለመሆኑ ሰዎች ሁሉ ይስማማሉ። የእስራኤልን ምድር በተመለከተ የተሰጠው የተስፋ ቃል ግን ሙሉ በሙሉ ተፈጽሟል ለማለት አይቻልም። የምድሪቱ ዳርቻ “ከግብፅ ወንዝ ጀምሮ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ ድረስ” (ዘፍጥ. 15:18) መሆኑ ተገልጧል። የምድሪቱ ምሥራቅ ዳርቻ የኤፍራጥስ ወንዝ እንደሚሆን ሰዎች ሁሉ ይስማማሉ። የግብፅ ወንዝ የተባለው የቱ ነው? ለሚለው ጥያቄ ነው የተለያየ መልስ ያላቸው። አንዳንዶቹ ወንዝ የሚለው ቃል አባይን ያመለክታል ሲሉ፤ ሌሎቹ ደግሞ ዋደ ኤል አሪሽ የተባለውንና ከጋዛ እጅግም የማይርቀውን ወንዝ ይጠቅሳል ይላሉ። ከሁለቱም አመለካከት አቅጣጫ ቢታይ እስራኤል በታሪኳ፤ እስከዛሬም ቢሆን እነዚህን ድንበሮች አልያዘችም።

ለአብርሃም በተሰጠው ቃል ኪዳን ላይ የሚነሳው ሌላ ጥያቄ የተስፋው ቃል በታዛዥነት ላይ የተመሠረተ ነው፤ ወይስ ያለ አንዳች ቅድመ ሁኔታ ይፈጸማል? የሚል ነው። ተስፋው በአይሁድ ታማኝነትና መልካምነት ላይ የተመሠረተ ከሆነ፤ ስለ ፍልስጥኤም የተባለው ነገር እና በቃል ኪዳን የተሰጠው በረከት ሁሉ ተሰርዟል ማለት ነው። ምክንያቱም የአይሁድ ሕዝብ ደግሞ ደጋግሞ ኃጢአት ሠርቷል። ተስፋው በእግዚአብሔር ታማኝነት ላይ የሚመሠረት ከሆነ ግን በሰው መታመን ወይም አለመታመን ሳይታገድ ይፈጸማል።

ቃል ኪዳን በቅድመ ሁኔታ ላይ ለመመሥረት ወይም ላለመመሥረቱ ጥያቄ መልስ የሚሆንን ነገር በዘፍጥረት 15:9-17 ላይ የሚገኝ ሲሆን፤ ይህም

እግዚአብሔር ቃል ኪዳንን ለማጽናት ያደረገው ተግባር ነው። በእነዚያ ጊዜያት ቃል ኪዳንን ለማጽናት የተለመደው መንገድ በመጀመሪያ እንስሳትን መሥዋዕት ማድረግ፣ ከዚያም እንስሳቱን ቆራርጦ መሬት ላይ ማስቀመጥ ነበር። በቃል ኪዳንና በተለመደው አሠራር መሠረት ቢሆን ሁለቱ ተስማሚ ወገኖች በመሥዋዕቱ መካከል መሄድ ይገባቸው ነበር። በዚህ አሠራር ግን አስገራሚና ልዩ ሁኔታ ታይቷል። እግዚአብሔርና አብርሃም በመሥዋዕቱ መካከል አልተመላለሱም። በዚያ ፋንታ እግዚአብሔር በአብርሃም ላይ ከባድ እንቅልፍ ጣለበትና ብቻውን በመሥዋዕቱ መካከል አለፈ። ይህ የሚያሳየን እግዚአብሔር ቃል ኪዳንን ብቻውን የሚጠብቅ መሆኑን ነው።

በተጨማሪም ቃል ኪዳን ለአብርሃም፣ ለይስሐቅ፣ ለይስሐቅም ልጅ ለያዕቆብ፣ እንደገና ተረጋግጧል (ዘፍጥ. 26:2-4፣ 28:13-15)። በዚህ ጊዜ ሁሉ ለትንቢቱ ፍጻሜ ቅድመ ሁኔታ ያልተጠቀሰ ሲሆን፣ እግዚአብሔር ለአብርሃም ማረጋገጫውን ያጸናለት የገባውን ቃል ኪዳንና መካከላ መሠረት በማድረግ ብቻ ነው። ከዚህም ሌላ ቃል ኪዳን በተሰጠበትና ለይስሐቅ በተረጋገጠበት ጊዜ መካከል አብርሃም ኃጢአት ፈጽሞ ነበር። ታዲያ ቃል ኪዳን የታዛዥነት ቅድመ ሁኔታ ቢኖረው ኖሮ፣ በአብርሃም አለመታዘዝ ምክንያት በተሰረዘ ነበር (ዘፍጥ. 12:10-20)። በትክክል ለመናገር ለቃል ኪዳን ተፈጻሚነት በእንዳንድ መለስተኛ ጉዳዮች ላይ ቅድመ ሁኔታዎች መኖራቸው ቢታይም፣ ለቃል ኪዳን አጠቃላይ ፍጻሜ ግን ግዴታ አልነበረም። በእስራኤል ታሪክ ውስጥ የተስፋይቱን ምድር ለጊዜውም ቢሆን፣ በከፊል ለመውረስ ታዛዥነት እግዚአብሔር የጠየቀው ግዴታ የነበረ ሲሆን፣ አለመታዘዝና ኃጢአት መፈጸምም የመበተንን ፍርድ ያስከትል ነበር (ዘጸግ. 28:25፤ ኤር. 25:11)። ይሁን እንጂ የቃል ኪዳን መጨረሻ በእግዚአብሔር ይከናወናል፤ እስራኤልም በመሢሁ በምትገዛበት ዘመን ወደ ፍጹም ታዛዥነት ትለወጣለች።

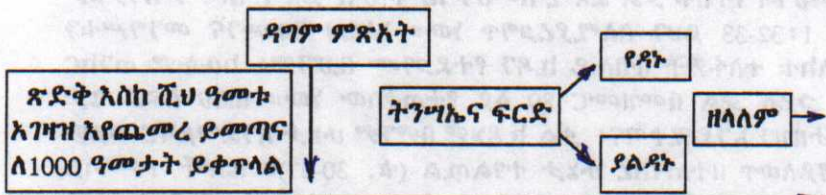
ለዳዊትና ለልጆቹም እግዚአብሔር እንደዚሁ “በዳዊታዊ ቃል ኪዳን” በጣም ጠቃሚ የሆኑ ቃል ኪዳኖች ገብቷል (2ኛ ሳሙ. 7:12-16)። ቤተ መቅደሱን የሚገነባው ዳዊት ሳይሆን ልጁ ሰሎሞን መሆኑን ጠቅሶ፣ ዙፋንና መንግሥት በዳዊት ዘር ለዘላለም እንደሚጸና ቃል ገብቷል። ክርስቶስ ከዳዊት ዘር ለመሆኑና የተሰፋ ቃል ፈጻሚ ለመሆኑ ሰዎች ሁሉ ይስማማሉ፤ ምክንያቱም ሉቃስ 1:32-33 ይህን ስለሚያረጋግጥ ነው። እነዚህ ንጉሠንና መንግሥቱን የተመለከቱ ተስፋዎች በብሉይ ኪዳን የተደጋገሙ ቢሆንም፣ ከሁሉም ጠንከር ያለው ኃይል ቃል በመዝሙር 89 ላይ የተጠቀሰው ነው። በዚህ ስፍራ ጌታ አለመታዘዝን እንደሚቀጣና፣ ቃል ኪዳንም በምንም ሁኔታ እንደማይሻር ወይም እንደማይለወጥ በተጠናከረ ሁኔታ ተገልጧል (ቁ. 30-37)። ሌሎች ተመሳሳይ ቃላት ኢሳ. 9:6-7፤ ኤር. 23:5-6፤ ሕዝ. 37:24-25፤ ሆሴእ 3:4-5፤

አሞጽ 9:11 እና ዘካ. 14:4-9 ናቸው። እነዚህን ሁሉ የሚፈጽማቸው ክርስቶስ ስለመሆኑ የትምህርተ-መለኮት ሰዎች ሁሉ ይስማማሉ። መቼ? ለሚለው ጥያቄ የሚሰጡት መልስ ግን ተመሳሳይ አይደለም። አሁን ክርስቶስ በሰማይ ባለው የዳዊት ዙፋን ነው የተቀመጠው? ወይስ ቤተ ክርስቲያን ናት መንግሥቱ? ወይስ ይህ ሁሉ የሚፈጸመው ክርስቶስ ወደፊት መንግሥቱን ምድር ላይ በሚመሠርትበትና በሚገዛበት ጊዜ ነው? ለእነዚህ ጥያቄዎች የሚሰጡት መልሶች ናቸው ስለ ወደፊቱ ሁኔታ ያሉትን አመለካከቶች የተለያዩ የሚያደርጓቸው። ስለ ሺሁ ዓመት አገዛዝ [Millennium/ሚሌኒየም] ያሉት ሦስት የተለያዩ አመለካከቶች የተመሠረቱት ለአብርሃምና ለዳዊት የተሰጧቸው ቃል ኪዳኖች ቅድመ ሁኔታዎች ነበሯቸውን? በሚለው ጥያቄ ላይ ነው።

የድህረ-ሺህ ዓመት አገዛዝ አመለካከት [Postmillennialism]

ይህ አመለካከት የሚያስተምረው የክርስቶስ ዳግም ምጽአት ከሺህ ዓመቱ አገዛዝ በኋላ ይሆናል በማለት ነው። የዚህ አመለካከት አራማጆች በቤተ ክርስቲያን ጥረት በምድር ላይ ፍጹም የሆነ አገዛዝ ይመሠረታል በማለት ያስተምራሉ። በወርቃማው ዘመን የአብርሃምንና የዳዊትን ቃል ኪዳን የምትለማመደው ቤተ ክርስቲያን እንጂ እስራኤል አይደለችም ይላሉ። ይህ መንግሥት ምድራዊ ስለሚሆን “የቤተ ክርስቲያን መንግሥት” እንጂ የአይሁድ መንግሥት አይሆንም። ንጉሡ ክርስቶስም በምድር ላይ አይኖርም፤ የሚገዛው በሰዎች ልብ ውስጥ በማደር ሲሆን፣ ሺሁ ዓመት የአገዛዝ ዘመን ሲያበቃ ነው ወደ ምድር የሚመለሰው። በዚያን ጊዜም የሙታን አጠቃላይ ትንሣኤ ይሆንና፣ ለሰዎች ሁሉ ፍርድ ይሰጣል፤ ከዚያ በኋላ ነው ዘላለማዊ ሕይወት የሚጀመረው።

በድህረ-ሺህ ዓመት አገዛዝ እምነት ተከታዮች አመለካከት መሠረት፣ ለአብርሃም የተሰጠው ቃል ኪዳን የሚፈጸመው በቤተ ክርስቲያን በኩል ቢሆንም፣ አፈጻጸሙ ቃል በቃል በሚሰጠው ትርጉም መሠረት አይደለም። የአተረጓጎም ዘዴውም ትንቢቶቹን ምሳሌያዊ ትርጉም በመስጠት ነው። የድህረ-ሺህ ዓመት ዕቅድ ይህን ይመስላል፡-

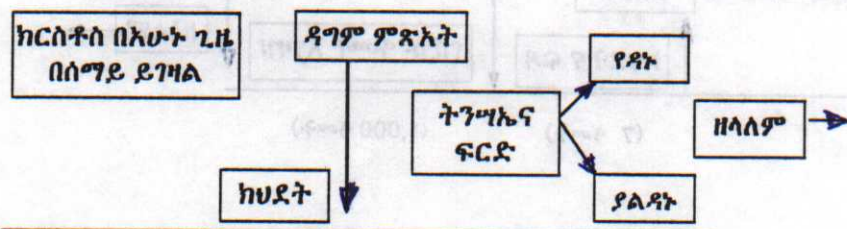

የአልቦ-ሺህ ዓመት አገዛዝ አመለካከት [Amillennialism]

ይህ አመለካከት ሺህ ዓመት የሚባል ነገር ጨርሶ የለም ብሎ ነው የሚያስተምረው። መንግሥት ቢኖር ያለው አሁን ነው፤ ይህም መንግሥት በቤተ ክርስቲያን ላይ ያለው ሰማያዊ አገዛዝ ነው ይላል። ይህ የቤተ ክርስቲያን ዘመን እስከሚያበቃና ክርስቶስ ዳግም እስኪመጣ ድረስ፤ አሁን ያሉ ሁኔታዎች እየተባባሱ ይሄዳሉ። ከክርስቶስ ዳግም ምጽአት በኋላ ወዲያውኑ ትንሣኤ፣ ሙታንና ፍርድ ተከታትለው ይፈጸማሉ፤ ከዚያም ዘላለማዊ ግዛት ይመሠረታል።

አልቦ-ሺህ ዓመታውያን የአብርሃምን ቃል ኪዳን አፈጻጸም የሚገልጡባቸው ሦስት የተለያዩ መንገዶች አሏቸው። አንዳንዶቹ ስለ እስራኤል ርስት የተነገሩት ተስፋዎች በሰሎሞን አገዛዝ ዘመን ተፈጽመዋል ይላሉ (1ኛ ነገሥ. 4፡21)። ይሁን እንጂ በሰሎሞን አገዛዝ ዘመን የእስራኤል ምድር ሙሉ በሙሉ አልተያዘም። እስከዛሬም ቢሆን የቃል ኪዳኑ መሬት አልተወረሰም። እስራኤላውያን ለቅድመ ሁኔታዎች አልታዘዙም፤ ኃጢአት ፈጽመዋል፤ ስለዚህ ቃል ኪዳኖች ፍጻሜ ሊያገኙ አይገባም ይላሉ። የቀሩት ደግሞ (ምናልባት ብዙሀኑ)፤ ቤተ ክርስቲያን ነች ቃል ኪዳኑን ቃል በቃል ባይሆንም ቀጥተኛ ትርጉም በመስጠት የምታሟላ ይላሉ። ክርስቶስ በሰማያት በዳዊት ዙፋን ተቀምጦ አስፈላጊ የሆኑትን የብሉይ ኪዳን ተስፋዎች በቤተ ክርስቲያኑ እያሟላ ነው። ይህ አመለካከት ያላቸው አልቦ-ሺህ ዓመታውያን ስለ ቃል ኪዳኖቹ ተፈጻሚነት ኅላፊነት የሚሰማቸው ሲሆን፤ ቃል ኪዳኖቹን ከትምህርታቸው ጋር ለማስማማት የሚሞክሩም ይመስላል።

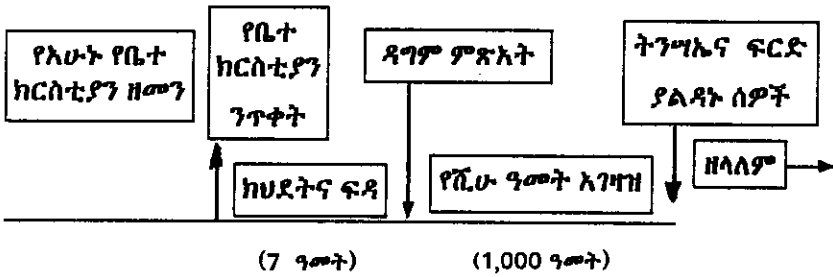
አልቦ-ሺህ ዓመታውያን ስለ እስራኤል መንግሥትነት የተገባውን ቃል ኪዳን ሲተረጎሙ፤ ትንቢቶቹ በቤተ ክርስቲያን በኩል እየተሟሉ ነው በማለት ምሳሌያዊ (ቀጥተኛና ቃል በቃል ትርጉም ያልሆነ) ይዘት ይሰጧቸዋል። በዚህ አመለካከት መሠረት፤ ራእይ 20 የሚገልጠው በክርስቶስ የመጀመሪያና ዳግም ምጽአት መካከል በሰማይ ስላሉት ነፍሳት ሁኔታ ነው። በሰሌዳ ላይ ስንመለከተው የአልቦ-ሺህ ዓመት ዕቅድ ይህን ይመስላል፡-

የቅድመ-ሺህዓመት አገዛዝ አመለካከት [Premillennialism]

ቅድመ-ሺህ ዓመታው ያን የክርስቶስ ዳግም ምጽአት ከሺህ ዓመት በፊት እንደሚሆንና፡ መንግሥቱን የሚመሠርተውም ክርስቶስ እንደሆነ (እንደ ድህረ ሺህ ዓመታው ያን እምነት ቤተ ክርስቲያን አይደለችም) ይናገራሉ። ክርስቶስ በምድር ይነግሳል፤ በዚህ የሺህ ዓመታት አገዛዝ ወቅት የአይሁድ ሕዝብ የአብርሃምንና የዳዊትን ቃል ኪዳን ሙሉ በሙሉ ይለማመዱታል። በዚህ አመለካከት መሠረት፡ የአሁኗ ቤተ ክርስቲያን በዓለም ላይ ከህደት እየጨመረ ሲሄድ ታያለች፤ በጣምም የሚከፋው ከክርስቶስ ዳግም ምጽአት በፊት የሚደርሰው የፍዳ ዘመን ይሆናል። ክርስቶስ ሲመጣም መንግሥቱን ለሺህ ዓመታት ይመሠርታል። ከዚያም የሙታን ትንሣኤ ተከናውኖ ላልዳት ሰዎች ፍርድ ይሰጥና ዘላለማዊ ግዛቱ ይቀጥላል።

የቅድመ-ሺህ ዓመታው ያን ትምህርት፡ የመጽሐፍ ቅዱስን የተስፋ ቃልና ትንቢት ትርጉም ቀጥተኛና ቃል በቃል በሆነ መንገድ የተከተለ ነው ለማለት ይቻላል። ይህ የቅድመ-ሺህ ዓመታው ያን ጠንካራ የትርጉም ዘዴ፡ ከታሪክ፡ ከትምህርተ-መለኮትና ከትንቢቶች ጋር በቀላሉ ሊዛመድ የሚችል ነው። የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም ግልጥ ሆኖ ሳለ፡ ቃል በቃል አለመወሰዱ መልካም አይደለም። ለአብርሃምና ለዳዊት የተገቡት ቃል ኪዳኖች በቀጥታ የሚመለከቱት የአብርሃም ዘር የሆኑትን መሆኑ እየታወቀ፡ ለምን በቤተ ክርስቲያን በኩል እንዲፈጸሙ ይጠበቃል? በዚህ አስተሳሰብ እስራኤል፡ እስራኤል ማለት ሳይሆን፡ ቤተ ክርስቲያን ሆኗል ማለት ነው። አዲስ ኪዳን አይሁድንና ቤተ ክርስቲያንን በመለየት የሚናገር ስለሆነ፡ እነኚህ የተስፋ ቃሎች በቤተ ክርስቲያን ሳይሆን በአይሁድ ሕዝብ በኩል እንደሚግሉ ልንጠብቅ ይገባል (1ኛ ቆሮ. 10፡32፤ ሮሜ 11፡26)። በበለጸገ ስንመለከተው የቅድመ-ሺህ ዓመታው ያን ዕቅድ ይህን ይመስላል፡-

የቤተ ክርስቲያን ንጥቀት ገለጣ (ዮሐ. 14:1-3፤ 1ኛ ቆሮ. 15:51-57፤ 1ኛ ተሰ. 4:13-18)

“መነጠቅ” [Rapture/ሬፕቸር] የሚለው ቃል በ1ኛ ተሰሎንቄ 4:17 ላይ ተጠቅሶ ይገኛል። እንዲሁም ፊልጶስ በሐዋርያት ሥራ 8:39 እና ጳውሎስ በ2ኛ ቆሮንቶስ 12:2-4 ስለመነጠቃቸው ተገልጧል። በመሆኑም የቤተ ክርስቲያን መነጠቅ፣ ወደ ላይ መውጣት ማለት ነው። በዮሐንስ 14:1-3 ላይ በተሰጠው ተስፋ መሠረት ወደ መኖሪያ ስፍራ መምጣት ነው። ጳውሎስ በቆሮንቶስ ጽሑፉ ይህ ምስጢር ነው ይላል። “ምስጢር” የሚለው ቃል ትርጉም፣ ከዚህ በፊት ያልታወቀ፣ አሁን የተገለጠ ማለት መሆኑን ልብ ማለት ያሻል። ትንሣኤ ምስጢር አልነበረም፣ ምክንያቱም ብሉይ ኪዳን ሰዎች ከሞቱ በኋላ እንደሚነሱ በግልጽ አስተምሯል (ኢዮብ 19:25፤ ኢሳ. 26:19፤ ዳን. 12:2)። የተወሰኑ ሰዎች ሞትን ሳይቀምሱ ወደ እግዚአብሔር እንደሚሄዱ ግን በምንባባቸው ውስጥ አልተገለጠም። ለዚህ ነው ሁላችን “እናንቀላፋም” የሚለው ቃል ምስጢር የሆነው (1ኛ ቆሮ. 15:51)። በመነጠቅ ጊዜ በሕይወት ያሉ ሰዎች የማይሞት አካል ይለብሳሉ። በሞት የበሰበሱትም በትንሣኤ የማይበሰብስ አካል ይሰጣቸዋል። በሁለቱም መንገድ ወደ ሰማይ የሚደረግ ጉዞ ለውጥ ይሻል፤ ሕያዋን መለወጥ፣ ሙታንም መነሳት አለባቸው፤ የመጨረሻው የክርስቲያን ትውልድ ሞትን አይቀምስም።

ይህ ለውጥና መነጠቅ “የዓይን ሽፋን መርገብገብን ያህል ቅጽበታዊ” እንጂ አዝጋሚ ከንውን አይደለም። እንዲሁም መነጠቅ ሳይከፋፈል በአንድ ጊዜ ይሆናል። ጳውሎስም ሁላችን እንለወጣለን አለ እንጂ ስለተወሰኑ አማኞች አልተናገረም። 1ኛ ቆሮንቶስ 15:51-58 ሦስት ነገሮች ያስተምራል።

1. መነጠቅ የሞቱ አማኞችን ብቻ ሳይሆን፣ በጊዜው ሕያው የሆኑ አማኞችንም የአካል ለውጥ ያመለክታል። 2. በቅፅበት ይፈጸማል። 3. አማኞችን ሁሉ ያካትታል እንጂ፣ ለተወሰኑ ብቻ አይደለም።

ከሌሎቹ ይልቅ በ1ኛ ተሰሎንቄ 4:13-18 ያለው ጥቅስ ነው ጌታ ሲመጣ ምን እንደሚሆን የተብራራ አሳብ የሚሰጠን። በዚህ ክፍል አራት ነገሮች ተጠቅሰዋል።

1. ክርስቶስ ራሱ ይመለሳል (ቁ. 16)፣ በአካል መገለጡ የሚያስከትላቸው በኃይል የተሞሉ ክስተቶችም ይኖራሉ፤ ታላቅ የትእዛዝ ድምጽ፣ የሊቀ መላእክት ድምጽ፣ የእግዚአብሔር መለከት ድምጽ ይሰማሉ።

2. ትንሣኤ ይሆናል (ቁ. 16)። የሞቱት ይነሳሉ፣ ሕያዋንም ይለወጣሉ፣ ይህ ሁሉ በቅፅበት የሚከናወን ይሆናል። የሰው ዘር በሙሉ ሳይሆን፣

የሞቱና ሕያዋን ክርስቲያኖች ብቻ ናቸው ይህን መነጠቅ የሚቀምሱት። ይህ አማኞችን ብቻ የሚመለከት ይሆናል፤ ምክንያቱም አንድ አጠቃላይ ትንሣኤ ሳይሆን፤ የተለያዩ ትንሣኤዎች ናቸው ያሉት።

3. መነጠቅ ይሆናል (ቁ. 17)። የቃሉ ትርጉም፤ አንድን ሰው ከአንድ ለፍራ ወደ ሌላ መውሰድ ማለት ሲሆን፤ ይህም ሕያዋን ሰዎችን ወደ መንግሥተ ሰማያት መውሰድ ማለትን በትክክል ያመለክታል (2ኛ ቆሮ. 12:4)።

4. ከዚያም እንደገና መገናኘት ይኖራል (ቁ. 17)፤ በጌታ ከሞቱና ከምንወዳቸው ሰዎች፤ እንዲሁም ከጌታም ጋር እንገናኛለን። ግንኙነቱም ዘላለማዊ ይሆናል።

የመነጠቅ ጊዜ

መነጠቅ ከጌታ ዳግም ምጽአት የተለየ ስለመሆኑ ብዙ ሰዎች ይስማማሉ። የመጀመሪያው መነጠቅ፤ ክርስቶስ የራሱ የሆኑትን ለመውሰድ የሚመጣበት ጊዜ ሲሆን፤ ሁለተኛው ግን ከነርሱ ጋር በድል እድራጊነትና በክብር የሚመለስበት ወቅት ነው። አከራካሪው ጉዳይ በነዚህ ሁለት ክንውኖች መካከል ምን ያህል የጊዜ ልዩነት አለ? የሚለው ጥያቄ ነው። አልቦ-ሺህ ዓመታውያን፤ ሁለቱም በፍዳው ዘመን መጨረሻ ላይ የሚከናወኑ ሲሆኑ፤ ንጥቀት ይቀድምና ወዲያውኑ ዳግም ምጽአት ይከተላል (ወዲያውኑ፤ ያለ ሺህ ዓመት አገዛዝ) ይላሉ። በቅድመ-ሺህ ዓመታውያን ዘንድ፤ ስለመነጠቅ ጊዜያት አራት አመለካከቶች እንዳሉ ይታወቃል።

የድህረ-ፍዳ ዘመን አመለካከት። ይህ አመለካከት የመነጠቅና የዳግም ምጽአትን የጊዜ ቅደም ተከተል አስመልክቶ የሚያስረጩው ትምህርት ከአልቦ-ሺህ ዓመታውያን የተለየ አይደለም (የሺህ ዓመቱ አገዛዝ ከዳግም ምጽአት በኋላ ይከተላል በሚለው አመለካከቱ ግን ይለያል)። በዚህ አመለካከት መሠረት ቤተ ክርስቲያን በፍዳው ዘመን ሁሉ በምድር ላይ ትኖራለች። የክርስቶስ ለቅዱሳኑና ከነሱ ጋር መምጣት፤ በዚህ ዘመን ማብቂያ ላይ ወዲያውኑ የሚከሰቱ ድርጊቶች ናቸው።

ዋና ዋናዎቹ የመከራከሪያ ነጥቦቻቸው፡-

1. መነጠቅና ዳግም ምጽአት በመጽሐፍ ቅዱስ በተመሳሳይ ቃላት ነው የተገለጡት። ይህ ሁለቱም በአንድ ጊዜ የሚከናወኑ መሆናቸውን ያመለክታል (1ኛ ተሰ. 4:15፤ ማቴ. 24:27)።

2. በፍዳው ዘመን ቅዱሳን እንደሚኖሩ ስለተገለጠ፤ ቤተ ክርስቲያንም በዚያን ጊዜ በምድር ትኖራለች (ማቴ. 24:22)።

3. ትንሣኤ በሺሁ ዓመት አገዛዝ መጀመሪያ ላይ የሚከሰት ነው ተብሎ ይታመናል። ይኸው ትንሣኤም በመነጠቅ ጊዜ የሚከናወነው ትንሣኤ መሆኑ ስለሚገመት፤ መነጠቅ ልክ ከሺሁ ዓመት አገዛዝ በፊት የሚፈጸም ይሆናል (ራእይ 20:4)።

4. ቤተ ክርስቲያን ከፍዳው ዘመን ቁጣ በመለኮታዊ ኃይል ትጠበቃለች። ጥበቃው የሚከናወንላት በዚያው ዘመን እየኖረች እንጂ፤ ከዚያ ወጥታ ወይም ተነጥታ አይደለም (እስራኤላውያን በግብፅ እየኖሩ ከመቅሰፍት እንደተጠበቁ)።

5. መጽሐፍ ቅዱስ ከክርስቶስ ዳግም ምጽአት በፊት መፈጸም ያለባቸው ትንቢቶች እንዳሉ የሚያስተምር በመሆኑ፤ መነጠቅ ከታወቀው የፍዳ ዘመን ከንዋኔ በኋላ ይሆናል።

6. ይህ ድህረ-የፍዳ ዘመን አመለካከት የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት ነበር።

ግዕዝ ላይ የፍዳ ዘመን። የዚህ አመለካከት አቀንቃኞች ክርስቶስ ለሕዝቡ የሚመጣው በፍዳው ዘመን አጋማሽ ላይ ነው፤ ማለትም የፍዳ ዘመን ከጀመረ ከሦስት ዓመት ተኩል በኋላና ሊያልቅም ሦስት ዓመት ተኩል ሲቀረው ነው፤ ያኔ ነው ክርስቶስ የሺህ ዓመቱን መንግሥት ለመመሥረት ከቅዱሳኑ ጋር የሚመጣው ይላሉ።

የዚህ አመለካከት መከራከሪያ ነጥቦች፡- 1. በ1ኛ ቆሮንቶስ 15:52 ላይ የተጠቀሰው “የመጨረሻ መለኮት” በዮሐንስ ራእይ 11:15 ላይ ከተጠቀሰው “ሰባተኛ መለኮት” ጋር አንድ ነው፤ ይህም የተሰማው በፍዳው ዘመን መካከል ላይ ነው።

2. እርግጥ ታላቁ የፍዳ ዘመን ከዳንኤል ሰባኛ ሳምንት ሱባኤ መጨረሻ የሳምንት አጋማሽ ስለሆነ፤ ቤተ ክርስቲያን ከዚያ መከራ ነው የምትጠበቀው (ራእይ 11:2፤ 12:6)።

3. የሁለቱ ምስክሮች ትንሣኤም የቤተ ክርስቲያንን መነጠቅ ያመለክታል፤ የነሱም ትንሣኤ የሚከናወነው በመከራው ዘመን አጋማሽ ላይ ነው (ራእይ 11:11)።

ከፊል መነጠቅ። ይህ አመለካከት ያላቸው ወገኖች የሚያስተምሩት ደግሞ፡ ተገቢ የሆኑ አማኞች ብቻ የፍዳው ዘመን ከመጀመሩ በፊት ይነጠቃሉ፤ ሌሎች ግን ቁጣውን በትዕግሥት እንዲያልፉ ይተዋሉ በማለት ነው። በምድርም ለሚቀሩት ይህ ጊዜ የመጥራት ጊዜ ይሆንላቸዋል። አሳቡ የተወሰደው እንደ

ዕብራውያን 9:28 ካለው ጥቅስ ሲሆን፤ በዚህ ጥቅስ መሠረት ጌታን ለመገናኘት ቅድመ ዝግጅት ማስፈለጉ ግዴታ ይሆናል። ምንም እንኳን በዚህ አመለካከት መሠረት መልካም ሥራ አንድን ሰው ለመነጠቅ ያበቃዋል ቢባል፤ ምን ያህል ጥሩ ሥራ ነው የሚያስፈልገው? ለሚለው ጥያቄ ግን የአባቡ ደጋፊዎች መልስ አይሰጡም። እነዚህ ሰዎች በዚህ ሳይወሰኑ በ1ኛ ቆሮንቶስ 15:51 ላይ “ሁላችንም እንለወጣለን” የሚለውን ግልጥ ቃል ወደ ጎን ይሉታል።

ቅድመ-ፍዳ ዘመን ይህ አመለካከት ያላቸው ወገኖች ቤተ ክርስቲያን ሰባቱ የፍዳ ዘመን ከመጀመሩ በፊት ትነጠቃለች በማለት ያስተምራሉ። ከሰባቱ ዓመት በኋላ ማለት፤ የፍዳው ዘመን እንዳለቀ፤ የሺህ ዓመቱን መንግሥት ለመመሥረት ጌታ ከሕዝቡ ጋር ይመጣል ብለው ሲያምኑ፤ አሳባቸውን ለማጠናከር የሚከተሉትን ነጥቦች ይጠቅሳሉ።

1. የፍዳው ዘመን “ታላቁ የቁጣ ቀን” (ራእይ 6:17) ተብሎ ተጠርቷል። ከሚመጣው ቁጣ የሚታደጋቸው አዳኝ እንዳላቸው ያወቁ አማኞች (1ኛ ተሰ. 1:10) እግዚአብሔር ለቁጣ እንዳልመረጣቸው እርግጠኞች ይሆናሉ (1ኛ ተሰ. 5:9)። በዚህ ጥቅስ ምንባብ ጳውሎስ በጌታ ቀን ወይም በፍዳው ዘመን መጀመሪያ ስለሚኖረው ነገር ነው የሚናገረው (1ኛ ተሰ. 5:2)፤ ክርስቲያኖች በዚያን ጊዜ እንደማይገኙና የቁጣው ዘመን ከመጀመሩ በፊት እንደሚወስዱ ግልጥ አድርጓል። ይህ እውን የሚሆነው ግን መነጠቅ ከፍዳው በፊት የተፈጸመ እንደሆነ ብቻ መሆኑን በማስታወስ ነው።

2. ከሞት የተነሣው ጌታ በፈላደልፊያ ላለችው ቤተ ክርስቲያን “በዓለም ሁሉ ላይ ሊመጣ ካለው የፈተና ሰዓት እጠብቅሃለሁ” (ራእይ 3:10) በማለት ቃል ገብቷል። የቅድመ-ፍዳ ዘመን አመለካከት ተከታዮች ይህን የተስፋ ቃል ለሌሎች አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት ከተጻፉት የተስፋ ደብዳቤዎች ጋር ያዛምዱታል (እርግጥ ይህን እውነት የሚያዩት ክርስቶስ ሲመጣ የሚኖሩት አማኞች ብቻ ቢሆኑም)። በመቀጠልም “የፈተና ሰዓት” የተባለው ጊዜ ዓለምን በሙሉ የሚያዳርስ ስለሆነ፤ የፍዳን ዘመን ያመለክታል ይላሉ። የድህረ-ፍዳ ዘመን አመለካከት ያላቸው ወገኖች ይህ ተስፋ (ከፍዳ ዘመን ጋርም ያዛምዱታል) ክርስቲያኖች ምንም እንኳን በፈተናው ዘመን ውስጥ መኖር ቢኖርባቸውም ከፍዳው ዘመን ፍርድ የሚጠበቁበት ነው ይላሉ። ይሁን እንጂ ተስፋው ከችግሩ ሳይሆን ከችግር ጊዜው እንደሚጠበቁ ነው የሚያረጋግጠው። ይህ ክርስቲያኖች በዚያን ጊዜ ፍጹም ይወገዳሉ ማለት ይመስላል። “ከ...እጠብቅሃለሁ” የሚል ቃል በአዲስ ኪዳን ሁለት ጊዜ ብቻ የተጠቀሰ ሲሆን፤ እዚህ ቦታና ዮሐንስ 17:15 ላይ ይገኛል። በሁለተኛው ጥቅስ፤ ጌታ አማኞች ከከፉ እንዲጠበቁ ጸልዮላቸዋል። ይህም ጸሎት ከጭለማው ሥልጣን ነጻ አውጥቶ ወደ ውድ ልጁ መንግሥት አስገብቶናል (ቄላ. 1:13)። አንድ ነገር በሚከናወንበት አካባቢ

ተገኝቶ ከዚያ ጊዜ ነጻ መሆን ይቻላል ተብሎ አይታሰብም። ስለሆነም በመጨረሻው ዘመን በዓለም ሁሉ ከሚደርሰው ፍዳ ለመዳን የግድ ከምድር መወሰድን ይጠይቃል።

እንግዲህ ይህ የቅድመ ፍዳ ዘመን አመለካከት ተከታዮች አሳብ ትክክል ከሆነ፣ የተስፋ ቃል ሌላ ትርጉም ያሻዋል ማለት ነው። ምክንያቱም በፍዳው ዘመን የሚኖሩ ቅዱሳን ከመከራና ሰደቱ ተከፋዮች ከመሆናቸውም ባሻገር ብዙዎች ስለ እምነታቸው ይሞታሉ (ራእይ 6:9-11፣ 7:9-14፣ 14:1-3፣ 15:1-3)።

3. 2ኛ ተሰሎንቄ 2:1-12 ላይ ጠቃሚ የሆነ የቅደም ተከተሎች ዝርዝር ሰፍሯል። ጳውሎስ እንደ ነገር ሳይሆን የጌታ ቀን አይመጣም (የፍዳው ዘመን አይጀመርም) ይላል (ቁ. 3)። በመጀመሪያ የዓመፅ ሰው ይገለጣል (ቁ. 3)። ነገር ግን የዓመፅ ሰው አንድ ነገር (ቁ. 6) እና አንድ ሰው (ቁ. 7) ከመንገዱ እስኪወገዱ ድረስ ሊወገድ አይችልም። ከዚያ በኋላ ብቻ ነው የዓመፅ ሰው ለክፉ ሥራ የሚገለጠው። ከልካዩም ምንም ይሁን ማን፣ የዓመፃው ሰው ያን ጊዜ በሙላት እንዳይንቀሳቀስ ያግደዋል። ተሰሎንቄያውያን ግን ያ ከልካይ ማን፣ ወይም ምን እንደሆነ ያውቁ ነበር። ከዚህም በላይ የዓመፃው ሰው በሰይጣን ኃይል የተሞላ በመሆኑ፣ እርሱን የሚያግደው ከልካይ ከሰይጣን የበረታ መሆን አለበት። ብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ተንታኞች ይህ ከልካይ በጳውሎስ ዘመን የገነነውና የተራቀቁ የሕግ ሥርዓቶች የነበሩት የሮም መንግሥት ነው ይላሉ። ነገር ግን ከሰይጣን በኃይል የበለጠ፣ ወይም የሚበልጥ መንግሥት አለ? እግዚአብሔር ብቻ ነው ኃይለኛው! ስለሆነም ዓመፃን ከሚከላከለው ነገር ጀርባ፣ የኃይል ሁሉ ባለቤት የሆነው እግዚአብሔር መኖር አለበት። እግዚአብሔር ክፉትን ለማስወገድ ያለጥርጥር በመልካም መንግሥታት፣ በተመረጡ መላእክት፣ በመጽሐፍ ቅዱስና በተለያዩ መንገዶች ይጠቅማል። ነገር ግን ከዚህ ሁሉ በስተጀርባ የርሱ ኃይል ብቻ መኖር አለበት። ብዙ የቅድመ ፍዳ ዘመን ደጋፊዎች ስለ ዓመፃ ከልካዩ ሲናገሩ፣ ያን የሚሠራው ከሥላሴዎች አንዱ የሆነው መንፈስ ቅዱስ ነው ይላሉ (ዘፍጥ. 6:3)። ይሁን እንጂ በዚህ ክፍል ጳውሎስ የሚያመለክተው በትክክል ስለ መንፈስ ቅዱስ ነው ማለት አይቻልም። ያም ሆነ ይህ ሁኔታዎችን በትክክል ለመግለጥ መቻል አለመቻላችን የቅድመ ፍዳ ዘመን አመለካከት ደጋፊዎችን የዚህ ምንባብ ክርክር አይለውጠውም። ክርክሩ እንዲህ ነው፡-

የዓመፃው ከልካይ እግዚአብሔር፣ ዋና መሳሪያውም መኖሪያው የሆነችው ቤተ ክርስቲያን ናት (ኤፌ. 4:6፤ ገላ. 2:20፤ 1ኛ ቆሮ. 6:19 ይመልከቱ)። ይህችን ጌታ የሚኖርባትንና መለኮታዊ ኃይል የሚሰጣትን ቤተ ክርስቲያን “የገሃነም ደጆች አይቋቋማትም” (ማቴ. 16:18) ሲል ራሱ ተናግሮላታል። ከልካዩ ደግሞ የዓመፅ ሰው ከመገለጡ በፊትና፣ የጌታ ቀን

ከመጀመሩ በፊት ሊወገድ ይገባል። ግን ከልካዩ እግዚአብሔር ስለሆነና እርሱም በእማኞች ውስጥ ስለሚኖር፤ ወይ እማኞቹ በፍጻሜው ዘመን ውስጥ እንዲያልፉ በምድር በተተዉበት ጊዜ እርሱ ከልባቸው መውጣት አለበት፤ አለዚያም እርሱ ከምድር በሚወጣበት ጊዜ እማኞች ሁሉ ከእርሱ ጋር መነጠቅ አለባቸው። መጽሐፍ ቅዱስ አንድም ቦታ ላይ ክርስቲያኖችን እግዚአብሔር ይተዋቸዋል አይልም። ስለዚህ ያለው ብቸኛ አማራጭ እማኞች የፍጻሜው ዘመን ከመጀመሩ በፊት ከዓለም ይወሰዳሉ የሚል ይሆናል። ይህ ማለት መንፈስ ቅዱስ በዚያን ዘመን አይሠራም ማለት አይደለም። መኖሪያው የሆነችው ቤተ ክርስቲያን ብትወሰድም ይሠራል። ዓመፃ ከልካይ ኃይል ይወግዳል ማለት፤ እግዚአብሔር ወይም ሥራው በምድር አይኖርም ማለት አይደለም። ብዙዎች በፍጻሜው ዘመን ይዋጃሉ፤ ይህ የእግዚአብሔር ሥራ ነው (ራእይ 7:14)። ስለዚህ ይህን ክፍል በአግባቡ ከተረጎምነው ቤተ ክርስቲያን ክፍጻሜው ዘመን ቀድሞ የምትነጠቅ መሆኗን ያረጋግጣልናል።

የፍጻሜው ዘመን [Tribulation]

በመጽሐፍ ቅዱስ፤ በብሉይ ኪዳንም ሆነ በአዲስ ኪዳን ውስጥ ከሌሎች ትምህርቶች ይልቅ ስለ ፍጻሜው ዘመን በስፋት ተጽፎ እናገኛለን።

የጊዜው እርዝማኔ

ዘመኑ በትልቁ የዳንኤል ትንቢት ሰባኛ ሳምንት ይሆናል (ዳንኤል 9:24-27)። የዚህም ግማሽ ጊዜ 42 ወራት ወይም 1260 ቀናት እንደሚሆን ተጠቅሷል (ራእይ 11:2-3)። ምንም እንኳን በብዙ አገሮች ወራት የተለያዩ ቀናት ቢኖሯቸውም፤ በብሉይ ኪዳን ጊዜ (ዛሬ በኢትዮጵያም እንደሚታየው) አንድ ወር 30 ቀናትን መያዙ ይታወቃል (ዘፍጥ. 7:11፤ 24፤ 8:4፤ ዘጉል. 20:29፤ ዘዳግ. 34:8፤ 21:13)። ይህ 7 ዓመት ለሁለት እኩል የሚከፈለው በዳንኤል 9:27 መሠረት የሚደረገው ቃል ኪዳን ሲፈርስ ነው። ሁለቱም ክፍሎች ታላቅ ስደትና የደም መፍሰስ የሚታይባቸው ይሆናሉ።

የፍጻሜው ዘመን ልዩ ገጽታ

የፍጻሜው ዘመን ከዓለም ታሪክ ሁሉ ልዩ እንደሚሆን ጌታችን ተናግሯል (ማቴ. 24:21)። እርግጥ ይህ ቃል ከተነገረ ወዲህ ብዙ አስከፊ ጊዜያቶች አልፈዋል። እንዲያውም ጌታ ራሱ ተከታዮቹን በዓለም ሳላችሁ መከራ አለባችሁ ብሏቸዋል (ዮሐ. 16:33)። ታዲያ የሚመጣውን የፍጻሜ ዘመን እጅግ ልዩ የሚያደርገው ምን ይሆን?

የፍዳውን ዘመን፣ ዓለም ከዚህ በፊት ካያቸው መከራና ፍርዶች የተለየ የሚያደርጉት ሁለት ባሕርያት አሉ። በመጀመሪያ ፍዳው ዓለምን ሁሉ የሚያዳርስ እንጂ፣ በአንድ ቦታ የሚወሰን አይደለም (ራእይ 3:10)። ስለሆነም በተለያዩ ቦታዎች ሰዎች በተናጠል የሚደርሱባቸው ስቃዮች የፍዳ ዘመንን መምጣት አያመለክቱም። ምክንያቱም መከራው በጊዜው በዓለም ሁሉ ነው የሚሆነው። የፍዳውን ዘመን ልዩ የሚያደርገው ሌላ ነገር፣ ሰዎች የዓለም ፍጻሜ መቅረቡን መረዳታቸው ብቻ ሳይሆን፣ በሥራቸውም ሁሉ የሚመሰክሩ በመሆኑ ነው። በመጀመሪያ ፍርድ ወቅት ሰዎች ራሳቸውን በጎሬ፣ በዋሻ፣ በተራሮች፣ ለመደበቅ ይፈልጉና “በላያችን ውደቁ፣ በዙፋኑም ከተቀመጠው ፊት፣ ከበጉም ቁጣ ሰውሩን” ይላሉ (ራእይ 6:16)። ሰዎች ስለ መጨረሻው ዘመን መቃረብ ብዙ ከማውራታቸው ጋር፣ አርማጌዶን የሚለውን ቃል እንደ ፍጻሜው ምልክት ይወስዱታል። ይሁን እንጂ ፍጻሜው መድረሱን የሚያምኑ መሆናቸውን በድርጊት አይገልጡም። ሕይወት ያለማድረግ እንደምትቀጥል በማመን የንግድ ልውውጥ፣ የገንዘብ ክምችትና የሕንፃዎች ግንባታ ያካሂዳሉ። የፍዳው ዘመን ሲመጣ ግን የሚያንጓ ነገር አያዩምና ሰዎች ከሕይወት ሞትን ይመርጣሉ።

አገላለጡ

የመከራው ዘመን የሚጀምረው፣ የምዕራብ መንግሥታት ፌዴሬሽን መሪ የሆነው የዓመፅ ሰው ከአይሁዳውያን ጋር የትብብር ስምምነት ሲፈራረም ነው (ዳን. 9:27)። በቤተ ክርስቲያን መነጠቅና በስምምነቱ መካከል ጊዜ ቢኖርም፣ መነጠቁ ግን ከዚያ ቀደም ብሎ ይፈጸማል። የሰባት ዓመቱ ጊዜ መቆጠር የሚጀምረው ልክ ይህ ስምምነት ሲፈራረም ነው። በራእይ 6፥ 8፣ 9፣ 16 ሦስት ተከታታይ ፍርዶች ተጽፈዋል። ምናልባት አንዱ አንዱን እየለጠቀ በየተራ ይከናወኑ ይሆናል። እንዲያ ከሆነ በምዕራፍ 6 ላይ የተጠቀሱት የማኅተሙ ፍርዶች፣ በፍዳው ዘመን መጀመሪያ ዓመታት ላይ የሚከናወኑ ይሆናሉ። እነርሱም ጦርነትን፣ ረሃብን፣ ሞትን፣ መሥዋዕትነትንና በዓለም የተፈጥሮ ሚዛን መመስቃቅልን ያካትታሉ።

ከዚህ ጊዜ ጥቂት ቀደም ብሎ አንዲት ዓለም አቀፋዊ ሐሰተኛ ቤተ ክርስቲያን ገናና ትሆናለች (ራእይ 17:3)፤ በዓለም መንግሥታት ላይም ፖለቲካዊ ተጽዕኖ ታሳድራለች። ለዚህ ዓላማ በታተሙ ሰዎች ምስክርነትም ብዙ ሰዎች ይለወጣሉ (ራእይ 7)። አንዳንዶች ግን ስለ እውነተኛ እምነታቸው ወዲያውኑ ይሰዋሉ (ራእይ 6:9-11)። ይህን ሁሉ ጌታ በደብረ ዘይት ሰብከቱ ገልጦታል፣ (ማቴ. 24:4-14፣ ስለ ፍርዱ ቁ. 6-7፣ ስለሚሰውት ቁ. 9፣ ስለ ምስክርነት ቁ. 14)።

በፍጻሜው ዘመን አጋማሽ ላይ እንዳንድ ታላላቅ ድርጊቶች ይከናወናሉ። ግብፅ በዓመፁ ሰው ሠራዊት ድል ትሆናለች (ዳን. 11:40-43)። በፍጻሜ ዘመን መጨረሻ የሩቅ ምሥራቅ አገሮች እንድ ግንባር ይፈጥሩና ወደ ፍልስጥኤም ይዘምታሉ። ከሰሜን የሚነሳ ጎግ ማጎግ የተባለ ኃይል እስራኤልን ይወራል። ሆኖም በእግዚአብሔር መለኮታዊ ኃይል ይጠራረጋል (ሕዝ. 38-39)። ልክ በመካከሉ የዓመፁ ሰው ከእስራኤል ጋር የነበረውን ስምምነት ያፈርስና የእስራኤል ጠባቂ በመሆን ፋንታ፣ እንደ አምላክ እንዲመለከ ይፈልጋል (2ኛ ተሰ. 2:4)። ዓለምን ሁሉ ድል ለማድረግ ይሻል። በዚህ ጊዜ የመጨረሻው የፍጻሜ ዘመን ስለሚቃረብ እግዚአብሔር ተጨማሪ የፍርድ ጽዋውን በምድር ላይ ያፈሳል። እነዚህ ሁሉ በራእይ 8-9 መለኮቶችና በምዕራፍ 16 ጽዋዎች ተገልጠዋል። እነዚህ የተፈጥሮን ሚዛን የሚያመስቃሉ ናቸው። ሰዎች የሚጠጡት ውኃ አይኖርም፣ ብዙዎች ይሞታሉ፣ ሰይጣናዊ ሰደት ይነሳል፣ ሕመምና ቁስል፣ የክፋ መመስቃል ይከሰታል። የዓመፁ ሰው ዓለምን ለመቆጣጠር ሲገሰግስ፣ በስተምሥራቅ ከሚነሳው ጠላቱ ጋር ከፍልስጥኤም በስተሰሜን ከሚገኝ አርማኒዶን ላይ ጦርነት ይገጥማል። በጦርነቱ መካከል ጌታ ይገለጥና ጠላቶቹን ሁሉ ድል ያደርጋቸዋል። የዓመፁ ሰውና ሐሰተኛ ነቢያቱ ዘላለም ወደሚሰቃዩበት የእሳት ባሕር ይጣላሉ።

እንዲህ ያለው ጊዜ መኖሩ ለምን አስፈለገ? ቢያንስ ሁለት ምክንያቶች አሉ፡- መጀመሪያ የሰዎች በደል መቀጣት አለበት። እግዚአብሔር አሁን ስላለው ክፋት ምንም የሚያደርግ ባይመስልም፤ ቅጣቱን በግልጽ የሚሰነዝርበት ጊዜ ይመጣል። ሁለተኛው፣ ሰዎች ሁሉ በምንም አኳኋን ይሁን በምን በነገሥታት ንጉሥና በጌቶች ጌታ ፊት መንበርከክ አለባቸው። ከዚህ ሁሉ ይድኑ ዘንድ አሁኑኑ በፈቃደኝነትና በእምነት ወደ ክርስቶስ በመቅረብ ደገንነትን መቀበል ይኖርባቸዋል። ይህን ባያደርጉ፣ ለደገንነት ሳይሆን ለፍርድ ይሰግዱለታል።

የሺህ ዓመት ግዛት

መለያዎቹ

የሺህ ዓመት ግዛት የሚባለው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር ላይ ለ1000 ዓመት በጽድቅ የሚገዛበት እና የብሉይ ኪዳን የተሰፋ ቃሎች ለአይሁድና ለዓለም ሁሉ የሚፈጸሙበት ጊዜ ነው። የዚህ የአገዛዝ ዘመን ርዝመት 1000 ዓመት መሆኑ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጠቀሰው በእንድ ምዕራፍ ቢሆንም (ራእይ 20 በምዕራፉ ውስጥ 6 ጊዜ ተደጋግሞ ተጠቅሷል)፤ በብሉይም ሆነ በአዲስ ኪዳን ስለዚህ መንግሥት የሚነግሩን ብዙ ጥቅሶች አሉ።

ስለዚህ ይህ ትንቢት አንዳንዶች እንደሚሉት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ፣ ለዚያውም ለመተርጎም በሚያስችግር አንድ ምዕራፍ የተወሰነ አሳብ አይደለም።

መንግሥቱ በመጽሐፍ ቅዱስ በተለያዩ አኳኋን ተገልጧል። “በጌታ ጸሎት ውስጥ የሚመጣ መንግሥት” ተብሎ ተጠቅሷል (ማቴ. 6:10)። “የእግዚአብሔር መንግሥት” (ሉቃስ 19:11)፣ “የክርስቶስ መንግሥት” (ራእይ 11:15)፣ “ዳግም መወለድ” (ማቴ. 19:28)፣ “የመጽናናት ዘመን” (ሐዋ. 3:19)፣ “የሚመጣው ዓለም” (ዕብ. 2:5) ተብሏል። ጌታችን በሉቃስ 19:11-27 በጠቀሰው ምሳሌ፣ የሺህ ዘመኑ መንግሥት በፍጥነት እንደማይመሠረትና ከዚያ በፊት ሌላ ነገር (ማለት ቤተ ክርስቲያን) በእግዚአብሔር ዕቅድ ውስጥ ቀዳሚ ድርሻ እንደሚኖራት ያመለክታል።

አስተዳደሩ

የሺህ ዓመት መንግሥት የሚመሠረተው በምድር ላይ ነው (ዘካ. 14:9)። በፍጹም ዘመን ከሚከሰቱ አስከፊ ፍርዶች የተነሳ (የምድር መናወጥ፣ የአየር መለወጥ ወዘተ.) የዓለም ፊትና ገጽታ ይለወጣል። ኢየሩሳሌም የመንግሥቱ ማዕከል ትሆናለች (ኢሳ. 2:3)። ከፍ ከፍ ትላለች (ዘካ. 14:10)፤ ታላቅ የክብር ቦታ ትሆናለች (ኢሳ. 24:23)፤ የመቅደሱ ስፍራ እዚያ ይሆናል (ኢሳ. 33:20)፤ ለዓለም ሁሉ የደስታ ምንጭ ትሆናለች (መዝ. 48:2)። ከተማይቱ አሁን የክርክርና የግጭት ስፍራ ብትሆንም፣ በሺህ ዓመቱ ግዛት ጊዜ ግን ለደኅንነቷ የማትሰጋ ትሆናለች (ኢሳ. 26:1-4)። ከዚያች ከተማ ሕግ ይወጣል። ውኃ ባሕርን እንደሚከድን፣ ምድርም እግዚአብሔርን በማወቅ ትሞላለች (ኢሳ. 2:3፣ 11:9)።

የሺህ ዓመቱ መለኮታዊ አገዛዝ ንጉሥና ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ይሆናል። ምድርን ሁሉም ይገዛል (ዳን. 7:14)፤ ፍጹምና ሙሉ ፍትህ ለሁሉም ያሰፍናል። ኃጢአትን ይቀጣል (ኢሳ. 11:4፣ 65:20)፤ በፍጹም በጽድቅ ይፈርዳል (ኢሳ. 11:3-5)። ይህ በምድር የሚከናወን የሰላም ምስጢር፣ ገዥው ሰላምን በጽድቅ የሚያሰፍንበት ይሆናል። ምናልባት ጌታ ከሞት የሚነሳውን ዳዊትን፣ ለመንግሥቱ እንደ አለቃ ይገለገላበት ይሆናል (ኤር. 30:9፤ ሕዝ. 37:24-25)። ከንጉሡ ሥልጣን ሥር ልዑል ይሆናል።

በአሥራ ሁለቱ ነገደ እስራኤል ላይ የሚሾሙት አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ይሆናሉ (ማቴ. 19:28)፤ ሌሎችም ልዑላንና መሳፍንት ሆነው በዚህ አገዛዝ ይካፈላሉ (ኤር. 30:21፤ ኢሳ. 32:1)። ሌሎችም ጸድቃን በዚህ የሺህ ዓመት ግዛት የተለያዩ ጎሳፊነቶች ይቀበላሉ (ሉቃስ 19:11-27)።

የዚህ ምድራዊ መንግሥት ተገዢ የሚሆኑት፤ የፍጻውን ዘመን አልፈው በምድራዊ አካላቸው የሚገኙ አይሁድና አሕዛብ ይሆናሉ። በመጀመሪያው ጊዜ በዚህ መንግሥት ውስጥ አንድም ያልዳነ ሰው ያለ አይመስልም። ይሁን እንጂ ብዙም ሳይቆዩ አያሌ ሕገጥ ይወለዳሉ፤ በጥቂት ዓመታት ውስጥ ይህ መንግሥት በብዙ ወጣቶች ይሞላል። ከእነዚህ መካከል ግማሹ ክርስቶስን እንደ አዳኛቸው ሲቀበሉ ሌሎች ግን አይቀበሉትም። እነዚህ ሁሉ፤ በክርስቶስ ዳግም የተወለዱትም ሆኑ ያልተወለዱት ለንጉሡ ፍጹም ታማኞች መሆን ግዴታቸው ነው። ቤተ ክርስቲያን የትንሣኤ አካል የሚኖራት ሲሆን፤ ከክርስቶስም ጋር አብራ ትገዛለች። የሥጋዊ ውሱንነት፤ የምግብ፤ የቦታ፤ የመንግሥታዊ እና ሌሎች ችግሮች አይኖሩባትም። በሺህ ዓመቱ አገዛዝ ወቅት የቤተ ክርስቲያን ትክክለኛ መኖሪያ አዲሲቷ ኢየሩሳሌም ትሆናለች (ራእይ 21:2፤ 9-10)።

መንፈሳዊ ባሕርው

የሺህ ዓመቱ አገዛዝ ምድራዊ ነውና መንፈሳዊ ሊሆን አይችልም፤ የሚል እና ይችላል የሚል አከራካሪ አሳብ አለ። በመሠረቱ ግን በሁለቱ አሳቦች መካከል ግጭት ሊኖር ባልተገባ ነበር። ዛሬ በምድር የሚኖር ክርስቲያን መንፈሳዊነት ይጠበቅበታል። በሺህ ዓመቱ አገዛዝ ዘመንም እግዚአብሔር ምድራዊና መንፈሳዊ የሆነውን ነገር በማጋጠም በምድር ላይ የራሱን ክብር በሙላት ይገልጣል። መንግሥቱም ከፍተኛ መንፈሳዊነት ይታይበታል።

ከመንግሥቱ መንፈሳዊ ባሕርያት ውስጥ ጥቂቶቹ የሚከተሉት ይሆናሉ። ጽድቅ ያብብበታል (ኢሳ. 11:3-5)፤ ሰላም ይሰፍናል (ኢሳ. 2:4)፤ መንፈስ ቅዱስ ለየት ባለ መንገድ ይሠራል (ኢሳ. 61:3፤ ኢዮብ 2:28-29)፤ ሰይጣን ይታሠራል (ራእይ 20:2-3)። አንዳንዶች በሺህ ዓመት ግዛት የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ እንደገና ይሠራና የእንስሳት መሥዋዕት የሚቀርብበት የአምልኮ ስፍራ ይሆናል ብለው ያምናሉ። ሕዝቅኤል 40-46 ይህን የሚያመለክት ቢመስልም፤ ክርስቶስ በምድር እስካለ ድረስ መሥዋዕቱ ምን ያደርጋል? የሚል ጥያቄ ያስነሳል። በአገዛዙ ወቅት የሚኖረው መንፈሳዊ አምልኮ ምን እንደሚመስል ሙሉ በሙሉ መረዳቱ ስለሚሳነን፤ ዛሬ ለዚህ ጥያቄ መልስ አናገኝለት ይሆናል።

ማኅበራዊ ፍትህ

ጽድቅና ፍትህ የሚነግሡበት ይህ የሺህ ዓመት አምላካዊ አገዛዝ የማኅበራዊ ፍትህንም ይጨምራል። ፍርድ ቤቶች እንደተለመደው ስሕተት በተሞላበት የዓይን ምስክሮች ግንዛቤና ቃል ሳይሆን፤ በራሱ በክርስቶስ ሙሉ እውቀት በትክክል ይዳኛሉ (ኢሳ. 11:3-5)። ማንኛውም ወንጀል ያለቅጣት

አይታለፍም። ጭቆናም ጨርሶ አይፈቀድም፤ ለሕግ ማስፈጸሚያ የሚያስፈልገው ክፍያ በጣም ይቀንሳል። ሰላም በዓለም ስለሚሰፍን ወታደራዊ ወጪዎች ሁሉ ይሰረዛሉ።

መሬት እጅግ ፍሬያማ ትሆናለች (ኢሳ. 35:1-2)፤ ምንም እንኳን ሺሁ ዓመት እስኪፈጸምና ሞት ለዘላለም እስኪሻር ድረስ ሙሉ በሙሉ ባይሰረዝም፣ ምድር በአዳም ኃጢአት ምክንያት የተጣለባት እርግጥን ይነሳሳታል (ዘፍጥ. 3:17)። በቂ ዝናብ ኖሮ የምግብ አቅርቦት ስለሚጨምር፣ ታላቅ የብልጽግና ዘመን ይሆናል። የክርስቶስም የጽድቅ አገዛዝ ለሰዎች ባመረቁት፣ ወይም በአገልግሎታቸው መጠን ተገቢውን ክፍያ ያስገኝላቸዋል። ሰላም በምድር ሰፍኖ ብልጽግናና ማገበራዊ ፍትህ ይሰፍናል።

የዘመኑ መጨረሻ

ሰውና ሰይጣን በእግዚአብሔር ግዛት ላይ የሚያሳዩት ዓመፅ ሁሉ በሺህ ዓመት ማብቂያ ላይ ለመጨረሻ ጊዜ ይታያል። እግዚአብሔር በሺሁ ዓመታት ውስጥ መልካሙን ነገር ሁሉ ለሰዎች በመስጠት ምድር በጌታ እውቀት እንድትሞላ ያደርጋል። ከዚህ ሁሉ በረከት በኋላ ሰዎች እግዚአብሔርን በግልጽ መቃወማቸው ስለሚከሰት፣ ውጫዊ ለውጥ የሰውን መሠረታዊ ፍላጎት የማያሟላ መሆኑ ይረጋግጣል። ሰው በዳግም ልደት የልብ ለውጥ እስካላደረገ ድረስ ውስጡ ዓመፀኛ እንደሆነ ይኖራል። በዘመኑ መጨረሻ ከሚወለዱት ልጆች ብዙዎቹ የንጉሡን (የክርስቶስን) ጸጋ ለመቀበል አይሹም። ውጫዊ ሁኔታቸው ሲታይ ግን ለክርስቶስ የሚገዙ ይመስላሉ። ነገር ግን በዘመናት ሁሉ እንደታየው፣ ሰዎች አዳኙን እንዲቀበሉ እግዚአብሔር አያስገድድም። ብዙ በሺህ ዓመቱ አገዛዝ ማብቂያ ላይ የሚኖሩ ሰዎች ክርስቶስን እንደ መንግሥቱ ገዥ በማየት ቢታዘዙትም፣ ለደኅንነታቸው አልተቀበሉትም።

ሰይጣን ሲፈታ ነው በክርስቶስ ላይ የሚካሄደው ዓመፅ የሚጀምረው (ራእይ 20:7-9)። ሰይጣን ሲፈታም መንግሥታትን ያስታል (ከመታሠሩ በፊት እንደነበረው)፤ በተጽዕኖውም ዓለምን ያዳርሳል። ዓመፀኞች ኃይላቸውን አስተባብረው የክርስቶስ አስተዳደር ማዕከል የሆነችውን ኢየሩሳሌም ለመውረር ሲዘጋጁ፤ ሰይጣንም ለዓመፅ ይጠናከራል። እነርሱም ቅድስቲቱን ከተማ ለማጥቃት ሲቃጡ፣ እግዚአብሔር ከሰማይ እሳት በመላክ ያጠፋቸዋል። የዓመፃው ተባባሪዎች ሁሉ በእሳት ይጠፋሉ። ይህም በጌታ ላይ የሚነሳውን ተቃውሞ ለዘላለም ያስወግዳል። ሰይጣንም ወደ እሳት ባሕር ይጣላል (ራእይ 20:10)። ይህ የመጨረሻው ዓመፅ ተሀድሶ ከዳግም ልደት፣ መሻሻልም ከመለወጥ ጋር አንድ አለመሆናቸውን ያመለክታል። የመለኮታዊ ጸጋ አሠራር የሚያስፈልገው የሰው ልጅ ልብ መሆኑን በድጋሚ ያረጋግጣል።

የወደፊት ፍርድ

ፍርድ በአማኞች ሥራ ላይ

ቤተ ክርስቲያን በመለወጥና በትንሣኤ ወደ ሰማይ ከተወሰደች በኋላ፤ እያንዳንዱ አማኝ በክርስቲያንነቱ ባከናወነው ሥራ መጠን ፍርድ ይሰጠዋል (1ኛ ቆሮ. 3:11-15)። ፍርዱ ደኅንነትንና የመንግሥተ ሰማያትን እርግጠኝነት የሚመለከት ሳይሆን፤ ክርስቲያኑ መንግሥተ ሰማይ የሚገባው ከሽልማት ጋር፤ ወይም ያለ ሽልማት መሆኑን የሚመለከት ብቻ ይሆናል። አማኞች ፈተናውን ባለማለፋቸው ለሽልማት ባይበቁም፤ ነፍሳቸው ግን እንደምትድን ጳውሎስ በጥቅሱ ውስጥ ግልጥ አድርጎታል (ቄ. 5)። እዚህ ላይ የሚነሳው ጥያቄ፤ ኃጢአቱ ይቅር የተባለለት ሰው እንዴት ለሥራው እንደገና በክርስቶስ የፍርድ ወንበር ፊት ይቀርባል? የሚል ነው። ይቅርታ የመጽደቅን እርግጠኝነት ሲያሳይ፤ በሥራ መፈተኑ ግን ሽልማትን ያመለክታል። ከዚህ በኋላ ኀዘን ወይም ልቅሶ በመንግሥተ ሰማያት አይኖርም። ብዙ ጊዜ ሽልማቱ ምን እንደሚሆን ለማወቅ እንጓጓለን። መንግሥተ ሰማያት፤ መንግሥተ ሰማያት እስከሆነ ሽልማቱ ምን ልዩነት ያመጣል? በመጽሐፍ ቅዱስ ለዚህ ጥያቄ መልስ አልተሰጠም፤ ሽልማቶቹ ለክርስቲያን አገልግሎት ግንቃቂያ መሆናቸው ብቻ ነው የተገለጠው። ሽልማቱ ለምን ለምን አገልግሎት መሆኑ ግን ተጽፏል። ሰዎችን ወደ ክርስቶስ በማምጣት የደስታ አክሊል ይሰጣል (1ኛ ተሰ. 2:19)፤ መገለጡን ለሚወዱ የጽድቅ አክሊል (2ኛ ጢሞ. 4:8)፤ ለጌታ ሲሉ መከራን ለሚታገሡ የሕይወት አክሊል (ያዕ. 1:12)፤ እና በቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ታማኝ ለሚሆኑ ሽማግሌዎች የክብር አክሊል ይሰጣቸዋል (1ኛ ጴጥ. 5:4)።

በፍዳው ዘመን ውስጥ የሚያልፉ አሕዛብ የሚጠበቃቸው ፍርድ

እንዳንድ ሰዎች በፍዳው ዘመን በሕይወት የሚዘልቁ ሲሆን፤ እነርሱም የሺሁ ዓመት አገዛዝ ከመጀመሩ በፊት ይፈረድባቸዋል። የፍርድ ጊዜ መቼ መሆኑ ተጠቅሷል፡- “የሰው ልጅ በክብር በሚመጣበት ጊዜ” (ማቴ. 25:31-46)። ፍርዱ በመሬት ላይ፤ ኢየሳፍጥ ሸለቆ ውስጥ ይሆናል (ኢዮሴል 3:2)። ይህ ሸለቆ ምናልባት በክርስቶስ ዳግም ምጽአት ጊዜ በሚነሳ የመሬት መንቀጥቀጥ ሳቢያ በኢየሩሳሌም አካባቢ የሚፈጠር ይሆናል (ዘካ. 14:4)። በብሉይ ኪዳን ምንባቦች ላይ ‘ጎይ’ የሚለው የዕብራይስጥ ቃል ጥቅም ላይ የዋለ ሲሆን ትርጉሙም “ሕዝብ”፤ “አረመኔ”፤ “መንግሥታት”፤ እና ብዙ ጊዜም “አይሁድ ያልሆነ” ማለት ነው። የአዲስ ኪዳን ምንባቦች ደግሞ

‘ኤትናስ’ የሚለውን የግሪክ ቃል ተጠቅመዋል። ይህም ብዙውን ጊዜ “አይሁድ ያልሆነ” በሚል ይተረጎማል። (ለምሳሌ ያህል ሮሜ 11:11-12፥ 25ን ይመልከቱ።) ጻድቅ መንግሥት እስከሌለ ድረስ፥ እዚህ ላይ የተጠቀሰው ፍርድ የግለሰቦች ፍርድ መሆን አለበት። ስለዚህ በዚህ ጥቅስ ላይ ቃሉ “አይሁድ ያልሆነ” በሚል ቢተረጎም የተሻለ ይሆናል።

የእነዚህ አሕዛብ ፍርድ የሚጀምረው ጌታ “ወንድሞቼ” ለሚላቸው ወገኖች ምን እንዳደረጉላቸው በመጠየቅ ይሆናል (ማቴ. 25:40)። ማንነታቸው የሚወሰነውም እነሱን ደረጃ በደረጃ በማስወገድ ይሆናል። ክርስቶስ ጻኛ ከሆነ፥ ቤተ ክርስቲያን ከፍጻሜ ዘመን በፊት ከተነጠቀች፥ የሚፈረድባቸውም አሕዛብ ከሆኑ፥ በፍጻሜ ዘመን የሚቀሩት ሌሎች ወገኖች አይሁዳውያን ብቻ ይሆናሉ (በሥጋ “ወንድሞቼ”)። በዚያ ዘመን አይሁዳውያን በታላቅ ስደት ውስጥ ያልፋሉ። መልካም የሚያደርግላቸው፥ ጓደኛ የሚሆናቸው ሁሉም መጥፎ ይገጥመዋል። ከዚህ የተነሳ በሰብአዊነት የተነሳሉ ሰዎች አይሁዳውያኑን ማብላት፥ ማልበስ፥ ወይም መጎብኘት አይችሉም። ይህን የሚያደርጉ በከባድ ጥርጣሬ ይታያሉ፤ ከዚያም አልፎ እስከ ሞት የሚደርስ ቅጣት ይመጣባቸዋል። እነዚህን በጎ ድርጊቶች የሚፈጽም ሰው ካለ በዚያ ሕይወት አዲስ ለውጥ ለመኖሩ ማስረጃ ይሆናል። በሌላ አነጋገር እነዚህ አሕዛብ ለአይሁድና ለክርስቶስ ወንድሞች የሚያደርጉት መልካም ሥራ፥ የዳግም መወለዳቸው ምልክት ነው። ዳግም በመወለዳቸው ይድናሉ፤ መልካሙም ተግባራቸው የመወለዳቸው ማረጋገጫ ይሆናል።

ሕይወታቸው ይህን የአዲስ ልደት ማረጋገጫ የሚያሳይ ሁሉ የመንግሥቱ ዜጎች ይሆናሉ (ማቴ. 25:34)። ሥራቸው ለዘላለም ሕይወት የማያበቃቸው ደግሞ፥ ወደ እሳት ባሕር ይጣላሉ (ቁ. 41)። የመንግሥቱ ዜጎች የሚሆኑት ወደ መንግሥቱ የሚገቡት በሥጋዊ አካላቸው ስለሆነ ይጋባሉ፥ ይዋለዳሉ፥ በሺህ ዓመት መንግሥት ጊዜ ምድርን የሚሞላት እነርሱ ናቸው።

የመከራውን ዘመን አልፈው የወጡ አይሁዳውያን ፍርድ

የመከራውን ዘመን አልፈው የወጡ አይሁዳውያንም ይፈረድባቸዋል (ሕዝ. 20:34-38)። ጌታም ይህ ፍርድ እርሱ ከተመለሰ በኋላ እንደሚሆን በምሳሌ ተናግሯል (ማቴ. 25:14-30)። ያልዳኑ አይሁዳውያንን ከሺህ ዓመቱ መንግሥትና ከዘላለም ሕይወት ማስወገድ ይሆናል፤ ማንኛውም ዓመፀኛ የሺህ ዓመቱ ተሳታፊ አይሆንምና (ሕዝ. 20:37፤ ማቴ. 25:30)።

የወደቁ መላእክት ፍርድ

ሰይጣንም በክርስቶስ ዳግም ምጽአት ጊዜ ይፈረድበታል። በሺህ ዓመቱ አገዛዝ ወቅት፤ በጥልቁ ውስጥ በእሥር ቆይቶ በመጨረሻ ለጥቂት ጊዜ ዓመፅ ካካሄደ በኋላ፤ ለዘላለም ወደ እሳት ባሕር ይጣላል (ራእይ 20:2-3፤ 7፤ 10)። መጀመሪያ በእግዚአብሔር ላይ ባመፀ ጊዜ የተከተሉት አጋንንትም ከሉ ጋር ይፈረድባቸዋል። ይህ ጊዜ ነው “ታላቁ ቀን” ተብሎ የሚጠራው (ይሁዳ 6)። ይህ ጊዜ ምናልባት በሺህ ዓመት ማብቂያ (የጌታ ቀን መጨረሻ) ሰይጣን ፍርዱን ለመጨረሻ የሚያገኝበት ይሆናል። አማኞችም ይህን ፍርድ በማስፈጸሙ ተግባር የሚሳተፉ ይመስላል (1ኛ ቆሮ. 6:3)።

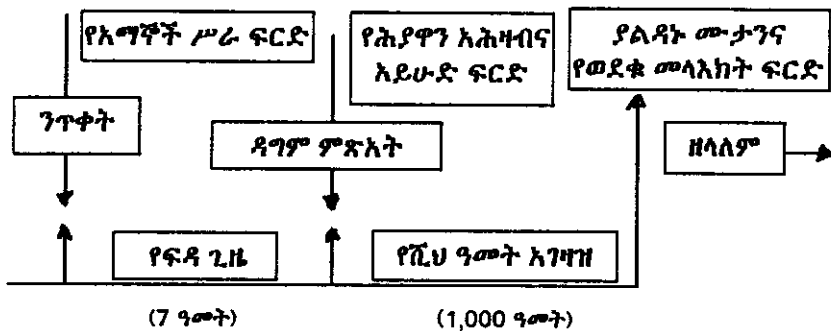
ያልዳኑ መታን ፍርድ (በነጩ ዙፋን ፊት) (ራእይ 20:11-15)

በሺህ ዓመቱ መጨረሻ የአሁኑ ከዋክብታማ ሰማይና ምድር ስለማይኖሩ፤ ህዋ ላይ ታላቅ ነጭ ዙፋን ይዘጋጃል። ከዚያ ላይ የሚቀመጠውም ክርስቶስ ይሆናል (ዮሐ. 5:22)። የሚፈረድባቸው በዘመናት የሞቱ ኃጥአን ናቸው። የዳኑት ቀደም ሲል ከሞት ተነስተው ፍርድ ስላገኙ ያልዳኑት ብቻ ናቸው የቀሩት (ራእይ 20:12)።

ሕዝቦች የሚፈረድባቸው እንደ ሥራቸው ነው (ቁ. 12-13)። ወደ ፍርድ የገቡት ባለመዳናቸው ነውና፤ እዚያ እስከሆኑ ድረስ በሥራቸው ይፈርድባቸዋል። የሕይወት መጽሐፍ ሲከፈት፤ በዙፋኑ ፊት ከሚቆሙት ያልዳኑ ሰዎች የእንዱም ስም አይገኝም። አዳኙን ለመቀበላቸው ከሕይወት መጽሐፍ ውጭ አድርጓቸዋል። በሕይወታቸው ዘመን የሠሯቸው ክፉ ሥራዎች ዘላለማዊ ቅጣት እንደሚገባቸው ያረጋግጣሉ።

ሆኖም እግዚአብሔር ለእነዚህ ሕዝቦች አንድ የመጨረሻ ዕድል በመስጠት ምሕረቱን ያሳየ ይመስላል። ምንም እንኳን ስማቸው በሕይወት መጽሐፉ ውስጥ ባይገኝም፤ በምድር ላይ በነበሩ ጊዜ የሠሩት ሥራ ወደ እሳት ባሕር የማያስጨምራቸው መሆኑን እንዲያሳዩ ዕድል ይሰጣቸዋል። ሁኔታው በገሃንም የተለያየ ደረጃ ያላቸው ቅጣቶች መኖራቸውን ያመለክታል (ሉቃስ 12:47-48ን ይመልከቱ)። ለፍርድ የሚቀርቡ ሁሉ ተመሳሳይ ቅጣት ይጠብቃቸዋል፤ ያም ወደ እሳት ባሕር መጣል ነው። ይህ ሁለተኛ ሞት ሲባል፤ ለዘላለም ከእግዚአብሔር መለየትን ያመለክታል። ሞት (እካል የሚነጥቀው)፤ እና ሲኣል (ነፍስ የሚነጥቀው)፤ አገልግሎታቸው ስለሚያበቃ ወደ እሳት ባሕር

ይጣላሉ። የወደፊቱ ፍርዶች በሰሌዳ ሲገለጹ ይህን ይመስላሉ፡-

ትንሣኤዎች

አሳቡ በብዙዎች ዘንድ ተቀባይነት ቢያገኝም፤ አንድና አጠቃላይ የትንሣኤ ቀን አይኖርም። ከጊዜ ሳይሆን ከሰዎች አንጻር ሲታይ ሁለት ዓይነት ትንሣኤ እንደሚኖር ይታወቃል። ይህም የጻድቃንና የኃጥአን ትንሣኤ ነው (ሐዋ. 5:28-29፤ ሉቃስ 14:14)። በሞትና በትንሣኤ መካከል ባለው ጊዜ ጻድቃንም ሆኑ ኃጥአን “በነቃ ሕሊና” ይኖራሉ። አማኙ በዚህ ጊዜ ከጌታ ጋር ሲሆን (2ኛ ቆሮ. 5:1-8፤ ፊልጵ. 1:23)፤ የማያምኑት በስቃይ ይኖራሉ (ሉቃስ 16:19-31)።

የጻድቃን ትንሣኤ

የጻድቃን ትንሣኤ የመጀመሪያው ትንሣኤ ሲባል፤ ይህም በተለያዩ ደረጃ የሚሆን እንጂ፤ በአንድ ጊዜ የሚፈጸም አይደለም። በክርስቶስ የሞቱት ከቤተ ክርስቲያን ጋር አስቀድመው ይነጠቃሉ (1ኛ ተሰ. 4:16)። በፍዳው ዘመን የሚዋጁትና በዚያው ዘመን የሚሞቱ ከሺህ ዓመቱ አገዛዝ በፊት ይነሳሉ (ራእይ 20:4)። በብሉይ ኪዳን የተዋጁትም በጻድቃን ትንሣኤ የመካፈል ዕድል ይኖራቸዋል። እርግጥ የመጽሐፍ ቅዱስ አስተማሪዎች፤ የብሉይ ኪዳን ቅዱሳን የሚነሱበትን ጊዜ በተመለከተ ያላቸው አሳብ የተለያዩ ነው። አንዳንዶቹ በቤተ ክርስቲያን መነጠቅ ጊዜ ከቅዱሳን ጋር ይነሳሉ ሲሉ፤ ሌሎቹ ደግሞ

ትንሣኤያቸው በክርስቶስ ዳግም ምጽአት ይሆናል ይላሉ (ዳን. 12:2)። ጸሐፊው ሁለተኛውን አመለካከት ይደግፋል።

የኃጥአን ትንሣኤ

ስለ ነጩ ዙፋን ፍርድ ሰናጠና እንደተመለከትነው፣ ያልዳኑ ሰዎች ከሺህ ዓመቱ በኋላ ይነሱና ወዲያው ይፈረድባቸዋል፤ ከዚያም ለዘላለም ወደ እሳት ባሕር ይጣላሉ (ራእይ 20:11-15)። በትንሣኤያቸውም የእሳት ባሕር ስቃይ ሊሰማው የሚችልና ለዘላለም የሚኖር ልዩ አካል ይሰጣቸዋል።

መንግሥተ ሰማያትና የቅጣት ስፍራ

መንግሥተ ሰማያት

መጽሐፍ ቅዱስ ስለ መንግሥተ ሰማያት ያወሳል (ዘፍጥ. 1:1፤ ዕብ. 4:14)፤ ሦስት ሰማያት ያሉ ይመስላል (2ኛ ቆሮ. 12:2)። ሦስተኛው ሰማይ የጌታ መገኛ ነው። መንግሥተ ሰማያት እርግጠኛ ቦታ እንደሆነና፣ ወደዚያ ለመግባት የሚቻለውም በክርስቶስ በኩል ብቻ መሆኑን ጌታችን ራሱ ተናግሯል (ዮሐ. 14:1-3)።

ከመንግሥተ ሰማይ ገጽታዎች አንዳንዶቹ የሚከተሉት ናቸው፡- መኖሪያ ነው (ዕብ. 12:22-24)፣ ውብ ስፍራ ነው (ራእይ 21:1-22:7)፣ በዚያ መዋለድ አይኖርም (ማር. 12:25)፣ ቅዱስ ስፍራ ነው (ራእይ 21:27)፣ እግዚአብሔርን እናመልክበታለን፣ እናገለግለዋለን፣ ከርሱም ጋር ኅብረት ይኖረናል (ራእይ 4:5)፣ መንግሥተ ሰማይ መግባታችን ስለ ማንኛውም ነገር አዲስ አመለካከት እንዲኖረን ያደርጋል (ኢሳ. 66:24)።

የቅጣት ስፍራ

የቅጣቱ ቦታ በብሉይ ኪዳን በዕብራይስጥ ‘ሺአል’ ተብሏል። ትርጉሙም አንዳንዴ መቃብርን ሲያመለክት፣ በሌላ ጊዜ ደግሞ የሞቱ ሰዎች ሁኔታ ከሕይወት ጋር ተነጻጽሮበታል። የስቃይ (መዝ. 30:9፤ ዘኁል. 16:33)፣ የልቅስ (ኢሳ. 38:3) እና የቅጣት (ኢዮብ 24:19) ስፍራ እንደሆነ ተቆጥሯል።

አዲስ ኪዳን ውስጥ የኃጢአተኞችን የቅጣት ቦታ የሚያመለክቱ ሦስት ቃላት አሉ፡- 1. ‘ሄዲስ’ በብሉይ ኪዳን ሲኦል ከሚለው ጋር ተመሳሳይ ነው። ይህም ያልዳኑ ሰዎች በሚሞቱበት ጊዜ የሚሄዱበትና ትንሣኤያቸውንና በታላቁ ነጭ ዙፋን የሚፈጸመውን ፍርድ የሚጠብቁበትን ቦታ ያመለክታል። ‘ሄዲስ’ ጊዜያዊ ቦታ ነው። በመጨረሻው ቀን እዚያ ያሉ ሰዎች በሙሉ ወደ እሳት ባሕር

(ገሃነም) ይጣላሉ። 2. ‘ታርታሮስ’ የሚለው ሌላው ቃል (2ኛ ጴጥ. 2:4) በመጽሐፍ ቅዱስ የተጠቀሰው አንድ ጊዜ ብቻ ሲሆን፤ የወደቁ መላእክት የሚታሠሩበት ስፍራ ነው። 3. ገሃነም፣ ‘ገሽነም’ ከሚለው የዕብራይስጥ ቃል የመጣ ሲሆን ቀደምት ትርጉሙም የሄኖም ሸለቆ ማለት ነው። ይህ ሸለቆ ከኢየሩሳሌም በስተደቡብ ነው የሚገኘው። በዚህ ቦታ ሕፃናት ሞሉክ ለተባለ የጣያት አምላክ ለመሥዋዕትነት ይቀርቡ ነበር (2ኛ ቆሮ. 33:6፤ ሐዋ. 7:43)። በኋላም የከተማው ቆሻሻ የሚጣልበትና የሚቃጠልበት ቦታ ሆነ። በዚህ ምክንያት ‘ሄኖም’ የሚለው ቃል ከዘላለም እሳት ቦታ ጋር ተመሳሳይ ሊሆን ችሏል። ገሃነም እንደ ጭለማ ስፍራ ይታወቃል (ማቴ. 8:12)፤ ዘላለማዊ የቅጣትና የስቃይ ቦታ ነው (ራእይ 14:10-11)።

ያልዳኑ ሰዎች የሚቀጡት እንዲጠፉ በመደረግ አይደለም፤ ወይም ከጥቂት ቅጣት በኋላ ይቅርታ አይደረግላቸውም። ያልዳኑ ሰዎች ቅጣት ዘላለማዊ ነው። በዘላለማዊ ፍርድ (ዕብ. 6:2) ላይ የተጠቀሰው “ዘላለም” የሚለው ቃል ዘላለማዊውን አምላክ ለመግለጥ አገልግሏል (ራእይ 15:7)፤ ዘላለማዊ ሕይወት (ዮሐ. 10:28)፣ ዘላለማዊ ቅጣት (ራእይ 14:11) ለሚሉ አገላለጦችም ጥቅም ላይ ውሏል። ከእነዚህ አንዱ ብቻ ጊዜያዊ ከሆነ፣ ሌሎችም ይሆናሉ። ስለዚህ እግዚአብሔር ዘላለማዊ ነው ካልን፣ በእሳት ባሕር መቀጣትም ዘላለማዊ ነው። ጠፍቶ መቅረት፣ ወይም መታደስ የሚል አሳብ አይኖርም። አንዳንድ ሰዎች ሁሉም ያለ ምንም ዓይነት ቅጣት ይድናሉ ብለው ያምናሉ። የእምነታቸው መሠረትም በሐዋርያት ሥራ 3:21፣ በ1ኛ ቆሮንቶስ 15:24-28 እና በቆላስይስ 1:20 ላይ የተጠቀሰው የተዛባ ትርጉም ነው። እንዲሁም የጻድቃንንና የኃጥአንን ፍጻሜ የሚመለከተውን የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ችላ በማለት ያልፋታል (ማቴ. 25:46፤ ዮሐ. 5:29፤ ሮሜ 2:8-10፤ ራእይ 20:10፣ 15)።

የጥቅስ ምንጮች

ምዕራፍ 2

1. Ray Summers, "How God Said It", Baptist Standard, Feb. 4, 1970, p. 12.
2. F. F. Bruce, "Are the New Testament Documents Reliable?" (Chicago: Inter-Varsity, 1943), pp. 16-17.

ምዕራፍ 3

1. J. Oliver Buswell, "A Systematic Theology of the Christian Religion" (Grand Rapids: Zondervan, 1962), Vol. I, p. 105.
2. John F. Walvoord, "Jesus Christ Our Lord" (Chicago: Moody, 1969), p.137.

ምዕራፍ 4

1. B. F. Westcott, "The Gospel According to St. John" (Greenwood, S.C.: Attic Press, 1958), Vol. II, p. 219.

ምዕራፍ 5

1. C. L. Feinberg, "The Prophecy of Ezekiel" (Chicago: Moody, 1969), p. 161.

ምዕራፍ 6

1. H. Graham Cannon, "The Evolution of Living Things" (Springfield, Ill.: Thomas, 1958), p. 92.
2. Earnest A. Hooton, "Up from the Ape" Rev. ed. (New York: Macmillan, 1946), p. 56.
3. Alfred S. Romer, "Genetics, Palaeontology and Evolution" ed. Glenn L. Jepsen, et al. (New York: Athenium, 1963), p. 114.
4. Henry M. Morris, "The Genesis Flood" (Philadelphia: Presbyterian and Reformed, 1960), pp 1-35.
5. Archibal M. Hunter, "Interpreting Paul's Gospel" (Philadelphia: Westminster, 1967), p. 77.

የዕረፍ 7

1. James H. Moulton and George Milligan, "The Vocabulary of the Greek Testament" (Grand Rapids: Eerdmans, 1949), p. 65; and Gustof Deismann, "Light from the Ancient East" (New York: Harper, n.. d.), pp. 152-153.
2. Charles C. Ryrie, "Biblical Theology of the New Testament" (Chicago: Moody, 1959), pp.256-58.
3. J. I. Packer, "Evangelism and the Sovereignty of God" (Chicago: Inter-Varsity, 1961), p.89.
4. Archibald T. Robertson, "Word Pictures in the New Testament" (Nashville: Broadman, 1943), Vol. III, pp. 35-36.

የዕረፍ 8

1. Charles Ryrie, "The Role of Women in the Church" (Chicago: Moody, 1968), pp. 85-91.
2. Alfred Edersheim, "The Life and Times of Jesus the Messiah" (Grand Rapids: Eerdmans, 1953), Vol. II, p. 745-47.

ዋቢ መጻሕፍት

- Barackman, Floyd Hays. "Practical Christian Theology". Old Tappan, N.J.: Revell, 1981.
- Buswell, James Oliver. "A Systematic Theology of the Christian Religion". Grand Rapids: Zondervan, 1962.
- Chafer, Lewis Sperry. Revised by John F. Walvoord. "Major Bible Themes". Grand Rapids: Zondervan, 1974.
- Criswell, W. A. "Great Doctrines of the Bible". 3 vols. Grand Rapids: Zondervan, 1982-83.
- Evans, William. "The Great Doctrines of the Bible". Rev. ed. Chicago: Moody, 1974.
- Gerstner, John H. "Theology for Everyman". Chicago: Moody, 1965.
- Hammond, T. C. "In Understanding Be Men". London: Inter-Varsity, 1944.
- Henry, Carl F. H., ed. "Basic Christian Doctrines". New York: Holt, Rinehart & Winston, 1962.
- Lewis, Gordon R. "Decide for Yourself". Downers Grove, Ill.: Inter-Varsity, 1970.
- Little, Paul E. "Know What You Believe". Wheaton, Ill.: Scripture Press, 1970.
- Pentecost, J. Dwight; "Things Which Become Sound Doctrine". Westwood, N.J.: Revell, 1965.
- Thiessen, Henry C. Revised by Vernon D. Doerksen. "Lectures in Systematic Theology". Grand Rapids: Eerdmans, 1979.

የእንግሊዝኛ ቃላት ዝርዝር

ሁለት አመለካከቶችን ያቀፈ ፍልስፍና [Dualism/ዱወሊዝም]	ገጽ 104
‘ሁፐር’ [‘huper’]	112
ሂዩማኒስት [Humanist]	15
ሂዩም [Hume]	15
ሃይፖስታቲክ ዩኒየን [Hypostatic Union]	49
ሄሮዶቶስ [Herodotus]	45
የለዘብተኛነት እምነት [Liberalism/ሊበራሊዝም]	9
ለዘብተኞች [Liberals/ሊበራሊስ]	9
ሉሲያን [Lucian]	45
ሊቪ [Livy]	45
ሐድሪያን [Hadrian]	51
መርገም [Anathema/አናቴማ]	124
መቅዶናውያን [Macedonians]	69
መቅዶንዮስ [Macedonius]	69
መቶዲስት [Methodist]	136
መነጠቅ [Rapture/ራፕቸር]	155
ሞናርኪያኒዝም [Monarchianism]	32
ሞናርኪያን [Monarchian]	50
ሚዩቴሽን [Mutation]	96
ማሰሪትስ [Masoretes]	44
ማስተሰሪያን ይሰጣል [Propitiation/ፕሮፒቲሺኦኽን]	114
ሜንድል [Mendel]	96
የምድር አፈጣጠር [Geological/ጂኦሎጂካል]	97
ሞዳሊዝም [Modalism]	33
ሪችል [Ritschl]	50
ሪደርስ ዳይጀስት [Reader’s Digest]	7
ሰባሊዩስ የመሠረተው ትምህርት [Sabellianism/ሰቤሊያኒዝም]	33
ሰባሊያኒዝም [Sabellianism]	67
የሰው ዘር አመጣጥ ተመራማሪ [Anthropologist/አንትሮፖሎጂስት]	96

ሰፕቱዋጂንት [Septuagint]	ገጽ 43
ሱስንዮሳውያን [Socinians/ሶሲኒያንስ]	50
ሲፕሪያን [Cyprian]	142
ሳክራመንት [Sacrament]	138
ስርፀት [Procession]	68
ሺህ ዓመት አገዛዝ [Millenium/ሚሌኒየም]	152
ሽለይርማከር [Schleiermacher]	50
ቀስተንጥንያ [Constantinople]	69
የቃል ኪዳን ሥነ-መለኮት [Covenant Theology /ከሸናንት ቲያሎጂ]	146
የቅድመ-ሺህ ዓመተ አገዛዝ አመለካከት [Premillennialism/ፕሪሚሌኒያሊዝም]	154
ባሕርያት [Attributes/አትርቢዮትስ]	18
ባርቲያኒዝም [Barthianism]	67
ባርቲያን [Barthian]	8
ባር ኮክባ [Bar Kochba]	51
ባይብል [Bible]	35
ባፕቲስት [Baptist]	137
ብዙ አምላኮች [Polytheism/ፓሊቲይዝም]	26
ተሠገዎ [Incarnation/ኢንካርኔሽን]	53
ቱሲዲዲስ [Thucydides]	45
ታርገም [Targum]	44
ታሲተስ [Tacitus]	45
ትምህርተ ሃይማኖት [Doctrine/ዶክትሪን]	69
ትራንስብስታንሺዮሽን [Transubstantiation]	139
ትሬንት [Trent]	43
ቶሌዶ [Toledo]	69
ቻርልስ ዳርዊን [Charles Darwin]	7
የኃጢአት ብክለት [Imputation/ኢምፒዩቲሽን]	105
ኒዮ-ኦርቶዶክሲ [Neo-Orthodoxy]	8
ንስፕሮስ [Nestorius]	55
የአልቦ-ሺህ ዓመተ አገዛዝ አመለካከት [Amillennialism/አሚሌኒያሊዝም]	153

የአርዮስ ትምህርት [Arianism/ኤሪያኒዝም]	78	32
አብርሆት [Illumination/ኢሉሚኔሽን]		46
አንሰልም [Anselm]		15
አንታላጂካል [Ontological]		15
አዋልድ [Apocrypha/ኢፓክሪፋ]		43
አውጣኪ [Eutyches]		55
አዝጋሚ ለውጥ [Evolution/ኢቮሉሽን]		9
አዝጋሚ ለውጥ እምነት አራማጆች [Evolutionists/ኢቮሉሽኒስትስ]		96
አግኖስቲሲዝም [Agnosticism]		8
አግኖስቲክሳውያን [Agnostics/አግኖስቲክስ]		8
የአጠቃላይ ጎዶሎንት [Total depravity/ቶታል ዲፕራቪቲ]		105
አፓሊናሪያኖች [Apollinarians/አፓሊናሪያንስ]		54
ኢቦናይት [Ebionite]		50
ኢቫንጀሊካል ፍሪይ [Evangelical Free]		137
እምነት አዳኾች [Reformers]		43
እምነት አጥባቂ [Conservative/ከንሰርቫቲቭ]		17
እስትንፋስ-እግዚአብሔር [Inspiration/ኢንስፕሬሽን]		37
ከሀዲ [Atheist/ኤቲይስት]		8
ከቨርዴል [Coverdale]		43
‘ኪኖሲስ’ [‘Kenosis’]		55
ካርል ባርት [Karl Barth]		17
ካርታጎ [Carthage]		43
ካንሰብስታንሺዬሽን [Consubstantiation]		139
ካንት [Kant]		7
ካንግሪጌሽናል [Congregational]		136
ካኖን [Canon]		41
ኬልቂዶን [Chalcedon]		69
የከሀዲት ትምህርት [Atheism/ኤቲይዝም]		8
ክርስቶስ ኃጢአት ሊያደርግ አለመቻሉ [Impeccability/ኢምፔካቢሊቲ]		56
ኮዴክስ ሳይኒያትከስ [Codex Sinaiticus]		45
ኮዴክስ አሌክሳንድሪኒስ [Codex Alexandrinus]		45

ኮዴክስ ቫቲካኒስ [Codex Vaticanus]	ገጽ 45
ዋርፊልድ [Warfield]	32
ዞሮአስተር [Zoroaster]	104
የተፈጸመበትን ጊዜ የሚያሳየው የግሥ ዓይነት [Aorist/ኤሪስት]	75
የን [Yin]	104
ዩኒተሪያኒዝም [Unitarianism]	32
ዩኒተሪያን [Unitarian]	30
ዩኒቨርሳሊዝም [Universalism]	22
ያህዌ [Yahweh]	26
ያንግ [Yang]	104
የይሖሃ ምስክሮች [Jehovah's Witnesses]	54
ዲሳይፕልስ [Disciples]	137
የድህረ-ሺህ ዓመተ እገዛዝ አመለካከት [Post-millennialism/ፖስትሚሌኒያሊዝም]	152
ዶሴቲሲያውያን [Docetists/ዶሴቲስትስ]	54
ጀሆቫ [Jehovah]	26
ጀሮም [Jerome]	43
ጃምኒያ [Jamnia]	43
ጆሴፈስ [Josephus]	42
ግኖስቲኮች [Gnostics/ናስቲክስ]	104
‘ፊሊዮክዌ’ [‘Filioque’]	69
የፍዳው ዘመን [Tribulation/ትሪቢዩሌሽን]	160
ፓንቲይዝም [Pantheism]	24
ፓፒረስ ፕቅል [Papyrus]	35
በፕሬስቢቲሪያን [Presbyterian]	136
ቨልጌይት [Vulgate]	43

አርእስቶች ማውጫ

ሁሉ ቦታ የሚገኝ	24	መንፈስ ቅዱስ (አጥማቂነቱ)	74-75
ሁሉን ቻይ (አድራጊ)	23	መዋጀት	113-114
ሁሉን አዋቂ	19	መጋቢ (የቤተ ክርስቲያን)	137
ለዘብተኛነት	8-9	የሙት ባሕር ጥቅሎች	44
ሉዓላዊነት	24-25	ሚዶቲሽን	101
ልሳኖች	75	ማሰሪትስ	44
ልብ	100-101	ማጽደቅ	120፥ 123
ልጅነት (የማደግ)	121	ምሪት (መንፈሳዊ)	82
ሐዋርያት	126	ምርጫ	33-34፥ 109-112
ሕሊና	100	ምትክ	112-113
ሕግ	116-117	ሞናርኪያኒዝም	32
መላእክት	85-87	ሥላሴ	29-33
መቀባት	71-72	የሥላሴዎች ሦስት አካልነት	31-33
መቀደስ	122	ሥልጣን	8-10
መቅደናውያን	69	ሥርዓቶች (የቤተ ክርስቲያን)	139-144
መተማመኛ (ዋስትና)	82	ሥነ-ተፈጥሯዊ ክርክር	13
መነጠቅ (የቤተ ክርስቲያን)		ሥጋ መልበስ (የክርስቶስ)	53
..... 148፥ 155-156፥ 169-170		ሥጋዊነት	47፥ 74
መነጠቅ (ከፈል)	157-158	የሮም ካቶሊካዊነት	9
መናዘዝ	108	ሰቤሊያኒዝም	32፥ 67
መንግሥተ ሰማያት	170	ሰው-ተፈጥሮው	73-74፥ 101
መንፈሳዊ ሰጦታዎች	76-78	ሰው-አወዳደቁ	102-104
መንፈስ ቅዱስ (የሕሊና ወቀሳው)		ሰይጣን	88-91፥ 103-104፥ 165
..... 72-73		ሰፕቱዋጂንት	43-44
መንፈስ ቅዱስ (መዋላት)	78-81	የቤት ዲያቆን	135
መንፈስ ቅዱስ (ማስተማሩ)	81-82	ሶሲኒየስ	67
መንፈስ ቅዱስ (ማተም)	75-76	የሺህ ዓመት አገዛዝ	83፥ 162-165
መንፈስ ቅዱስ (በሰው ውስጥ መኖር)		ሽማግሌዎች (የቤተ ክርስቲያን)	
..... 70-71፥ 74		 133-134	
መንፈስ ቅዱስ (ሰርፀቱ)	68-69	በቀላሉ ማመን	125-128
መንፈስ ቅዱስ (አምላክነቱ)	67-68	የቁስጥንጥንያ ጉባኤ	69

የቃል በቃል ማሰፈር ንድፈ አሳብ	38	ነጻነት	22-23
ቅሪት አካላት	96-97	ንስሐ	129
የቅድመ-ፍዳ ዘመን መነጠቅ አመለካከት	158-160	ንብረት ጠባቂ (ባለ አደራ)	135
የቅድመ-፲ህ ዓመት አገዛዝ አመለካከት	154	አለመወሰን (የእግዚአብሔር)	23
ቅድስና (የእግዚአብሔር)	19-20	የአልቤ-፲ህ ዓመት አገዛዝ አመለካከት	153
ቤተ ክርስቲያን (መሪዎቿ)	133-136	አምሳል (የእግዚአብሔር)	99
ቤተ ክርስቲያን (የመነጠቅ ሁኔታ)	155-156	አሥርቱ ትእዛዛት	38, 116
ቤተ ክርስቲያን (ሥርዓቶቿ)	139-144	የአሪዮስ ትምህርት	32, 54
ቤተ ክርስቲያን (ተልእኮዋ)	144	አብርሃማዊ ቃል ኪዳን	48፥ 149-151
ቤተ ክርስቲያን (አመሠራረቷ)	147-148	አብርሃት	35-36፥ 46-47
ቤተ ክርስቲያን (አስተዳደሯ)	136-138	አንትሮፖሎጂያዊ ክርክር	14-15
ቤተ ክርስቲያን (አጥቢያ)	132-133፥ 147-148	አእምሮ	100-101
ቤተ ክርስቲያን (የክርስቶስ አካል)	48	አክሊሎች	166
የቤዛንቱ ሰፋት	119	አዋልድ	43
የብሉይ ኪዳን ጥቅሶች	40-41	አውጣኪ	55
ብክለት (የኃጢአት)	106-107	አዝጋጂ ለውጥ	95-97
ተአምራት	15-16	አዶናይ	26-27
ታርገም (የብሉይ ኪዳን ጥቅሶች ማብራሪያ)	44	የአጋማሽ የፍዳ ዘመን መነጠቅ አመለካከት	157
የትሬንት ጉባኤ	43	አጋንንት	91-94፥ 170-171
ትርጉም	47-48	የአጋንንት ማደሪያነት	93-94
ትንግሥቶች	169-170	አግኖስቲሲዝም	8
ትንቢት	149	አፖሊናሪያኖች	54
የቶሌዶ ጉባኤ	69	ኢቦናይታውያን	50፥ 54
ኃጢአት	104-107	ኤሎሂም	25-26
ኃጢአታዊ ተፈጥሮ	115	እርቅ	114
ንጥብ (የእብራይስጥ ፊደል ቅጥያ)	40	እርካታ	114
		እስትንፋሱ-እግዚአብሔር (የመጽሐፍ ቅዱስ)	37-41
		እግዚአብሔር (ሌሎች መጠሪያዎቹ)	25-28

የእግዚአብሔር ልጅ	51	ዩኒተሪየሮች	54
እግዚአብሔር (ሕልውናው).....	13-17	ያህዌ፥ ያህዌህ፥ ጀሆቫ፥ ወዘተ. ...	26
እግዚአብሔር (መግለጡ).....	35-36	የይሖዋ ምስክሮች	54
እግዚአብሔር (ስለመገለጡ).....	17-18	ዳዊታዊ ቃል ኪዳን	48፥ 151-152
እግዚአብሔር (ስለ ባሕርያቱ).....	18-25	ዳግም ልደት	73-74
የእግዚአብሔር ቃል	35፥ 39-41	ዳግም ጥምቀት	143-144
የእግዚአብሔር ዳድቅነት	20-21	የድህረ-ሺህ ዓመት አገዛዝ አመለካከት	152
አንታላጂካዊ ክርክር	15	የድህረ-ፍዳ ዘመን መነጠቅ አመለካከት	156-157
ከልካይ (አጋጅ).....	159-160	ከድንግል መወለድ	71
ኪናሲስ	55-56	ዶቤቲሲውያን	54
የካርታጎ ጉባኤ	43	ጃምኒያ	43
ካንት	15	ጆሲፈስ	43
ካናን (መጽሐፍ ቅዱስ).....	41-44	ገሀነም	170-171
ክህደት- ፈጣሪን	8	ጌታ	125-126
ክርስቶስ (መለኮትነቱ).....	50-53	የጌታ እራት	139-140
ክርስቶስ (ምድራዊ ሕይወቱ)	57-58፥ 71	ግድፈት አልባ	38-39
ክርስቶስ (ሥልጣኑ)	58-59	ጥምቀት (በመንፈስ ቅዱስ)	74-75
ክርስቶስ (ሰብአዊነቱ)	53-55	ጥምቀት (በውኃ).....	128-129፥ 141-144
ክርስቶስ (ባሕርያቱ).....	54-55	የጥፋት ውኃ	98
ክርስቶስ (ትንሣኤው).....	59-61	ጸሎት	82-83
ክርስቶስ (ዕርጉነቱ)	61	ፀረ-መንፈስ ቅዱስ	69
ክርስቶስ (ፈተናው).....	56-57፥ 90	ፈቃድ	101
ክርስቶስ (ፍጹምነቱ).....	56-57	ፈተና (የእዳምና ሔዋን).....	102-103
ኮዴክስ ሳይኒያትክስ	46	ፈሊዮክዌ (ሐረግ)	69
ኮዴክስ አሌክሳንድሪክስ	46	ፍርዶች	51-52፥ 166-169
ኮዴክስ ቫቲካኒስ	46	ፍቅር	21-22
ዓለምን በዓላማ የመፍጠር ክርክር .	14	የፍዳ ዘመን	83፥ 87
ዘላለማዊ	23፥ 171	የፍጥረት ዕለታት	97-98
ዘላለማዊ ዋስትና (የእማኝ).....	19፥ 74፥ 75-76፥ 122-124	ፓንቲይዝም	24
የውጣ (የግሪክ ፊደል ቅጥያ).....	40		

የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ማውጫ

አራት ዘፍጥረት

ጥ. 1-11.....	99
1:1..... 23+ 26+ 31+ 98+	170
1:1+ 3+ 21+ 27	97
1:26..... 31+ 36+	99
2:7.....	99
ጥ. 3	102
3:1.....	103
3:14.....	104
3:14+ 15	89
3:15+ 16	104
3:17.....	165
3:17-19	104
3:22-24	86
5:1.....	99
6:2-4.....	91
6:3..... 71+	159
6:3-7.....	26
6:6.....	24
6:15.....	98
7:11+ 24	160
7:19-29	98
8:4.....	160
9:3.....	117
12:1-3..... 48+	149
12:2.....	150
12:10-20	151
13:14-17	149
13:16.....	150
14:12-20	150
14:22.....	27
15:1-7.....	149
15:5.....	150
15:9-18	150
17:1.....	27
17:1-18	149
17:7+ 8	150
18:1+ 2	86
18:17.....	149
20:2-18	150
21:33..... 23+	27
ጥ. 22	118
22:11.....	8
22:14.....	27
22:15+ 16.....	31

24:34+ 35	149
26:2-4.....	151
28:13-15	151
31:30.....	25
38:7.....	105
41:38.....	71

አራት ዘጸአት

3:14.....	26
3:14+ 15	50
4:22.....	33
6:6.....	26
ጥ. 12	118
12:12.....	25
17:15.....	28
20:11.....	99
21:1-6.....	27
ጥ. 23	30
31:3.....	71
31:13.....	28

አራት ዘሌዋውያን

1:5.....	118
11:44+ 45	26
ጥ. 16	118
24:17.....	51
27:18.....	71

አራት ዘተላቶ

16:33.....	170
ጥ. 19	118
20:29.....	160

አራት ዘዳግም

4:35.....	30
4:37.....	110
5:7.....	30
6:4..... 26+	30
7:23.....	100
12:5+ 6	110
13:1-11	149
18:20-22	149
21:13.....	160
25:1.....	120

28:25	151	መጽሐፈ ነህምያ	
30:7	150	9:20	71
32:39	30	መጽሐፈ ኢዮብ	
34:9	160	1:12	88
መጽሐፈ ኢያሱ		2:28+ 29	164
5:17	27	11:7	17
መጽሐፈ መሳፍንት		19:25	155
3:10	71	24:19	170
5:3	28	26:13	70
6:24	28	33:4	70
14:6	71	መጽሐፈ መዝሙር	
15:14	71	ም. 2	40
16:20	71	2:7-9	33
መጽሐፈ ሩት		8:1+ 9	28
1:20+ 21	27	8:3-6	99
መጽሐፈ ሳሙኤል ቀዳማዊ		ም. 19	16
1:3	28	19:1-6	17
10:9+ 10	71	19:9	20
16:13	71	23:1	28
16:14	93	30:9	170
22:15	106	33:6	70
መጽሐፈ ሳሙኤል ካልዕ		37:4	100
ም. 7	48	ም. 41	40
7:12-16	151	48:2	163
23:2	70	51:11	71
መጽሐፈ ነገሥት ቀዳማዊ		78:13+ 21+ 26+ 38	18
4:21	153	82:6	40
8:50	105	ም. 89	151
መጽሐፈ ዜና ቀዳማዊ		90:2	23
1:1	99	104:29+ 30	70
16:13	110	104:30	68+ 70
መጽሐፈ ዜና ካልዕ		ም. 110	40
24:20-21	43	110:1	40
33:6	171	116:5	20
36:12-13	28	119:11	108
		ም. 139	24
		139:7	31+ 68
		145:17	20
		147: 4	19

ትንቢተ ኢሳይያስ

1:4	28
2:3	163
2:4	164
6:1-3	86
6:1-13	68
6:2	86
6:8-11	27
7:14	53
9:6	31+ 49
9:6+ 7	59+ 151
11:2+ 3	83
11:3-5	163+ 164
11:4+ 9	163
፪. 14	27+ 93
14:1+ 2	150
14:13+ 14	89
17:6	28
24:21	93
24:23	163
26:1-4	163
26:19	155
32:1	163
33:20	163
35:1+ 2	165
38:3	170
40:12+ 13	70
40:13+ 14	22
40:26	17
40:28	27
42:1	71+ 110
45:1-4	110
45:14	30
46:9	30
46:9+ 10	24
48:16	31
53:1+ 5+ 6+ 10	26
61:3	164
65:20	163
66: 24	170

ትንቢተ ኤርምያስ

12:1	20
23:5+ 6	151
23:6	28

25:11	151
30:9+ 21	163
31:31-34	68+ 83

ትንቢተ ሕዝቅኤል

20:34-38	167
፪. 28	93
28:11-15	89
28:12+ 14	88
28:16	89
36:27	83
37:24+ 25	151+ 163
፪. 38-39	162
፪. 40-46	164
48:11	105
48:35	28

ትንቢተ ዳንኤል

፪. 4	94
4:8	71
7:13	51
7:14	163
9:2	35
9:24-27	160
9:27	160+ 161
10:10-14	92
10:13	86+ 93
10:21	87
11:40-43	162
12:1	87
12:2	155+ 170

ትንቢተ ሆሴዕ

3:4+ 5	151
--------------	-----

ትንቢተ አሞጽ

9:11	152
------------	-----

ትንቢተ ሚካያስ

5:2	31+ 49
-----------	--------

ትንቢተ ኢዮኤል

፪. 2	83
2:31	97

2:32	52	9:36	54
3:2	166	10:5-7	48
ትንቢተ ዮናስ		10:8	93
3:10	24	11:21	19
ትንቢተ ዕንባቆም		12:24	91
1:12	49	12:28	71
ትንቢተ ዘካርያስ		12:31+ 32	68
4:6	83	12:41	128
5:9	86	13:38+ 39	90
12:10	83	13:39	88
14:4	166	13:44	113
14:4-9	152	13:57	58
14:9+ 10	163	14:33	52
ትንቢተ ሚልክያስ		15:6	35
3:1	52	15:19-20	100
3:6	24	16:18	
3:8	70	62+ 132+ 145+ 147+ 159	
የማቴዎስ ወንጌል		16:18-19	145
1:18+ 21	54	16:19	145
1:20	71	17:15	94
1:23	53	17:18	92
2:13	87	18:10	86
2:16	90	18:17	137
3:16+ 17	31	18:20	52+ 56
3:17	33	19:3-6	102
4:1-11	90	19:4-5	99
4:2	54	19:28	73+ 112+ 119+ 163
4:11	87	22:32	40
ጥ. 5-7	58	22:37	100+ 101
5:18	40	22:41-46	40
5:21	105	22:43	70
5:45	48	22:43-45	52
6:10	163	ጥ. 24-25	58
8:10	86	24:4-14	161
8:12	171	24:21	160
8:29	92	24:22	110+ 156
9:4	30	24:27	156
9:32+ 33	94	24:29-30	83
9:33	93	24:31	110
		24:36	56
		25:14-30+ 34+ 41	167
		25:31-46	166
		25:40	150+ 167
		25:41	88+ 94
		25:46	171
		26:38	54

26:53.....	86+ 87
26:63+ 64.....	51
28:2+ 6.....	87
28:6.....	61
28:9+ 10.....	60
28:11-15.....	59
28:18.....	30+ 52+ 56
28:18-20.....	48
28:19.....	31+ 52+ 67+ 68+ 128
28:19+ 20.....	137
28:20.....	30+ 52

የግርቅስ ወንጌል

1:14-9:50.....	58
1:24.....	92
1:32.....	48
2:1-12.....	31+ 51
2:8.....	52+ 56
3:29.....	114
5:13.....	93
6:13.....	93
9:25.....	92
9:45-48.....	22
10:6+ 7.....	99
10:45.....	112
10:47.....	54
12:25.....	86+ 170
12:36.....	40
14:21.....	114
14:53-15:1.....	58
15:1-15.....	58
16:16.....	128
16:23.....	90

የሉቃስ ወንጌል

1:1-4.....	41
1:26-33.....	86
1:31+ 33.....	53+ 59
1:32+ 33.....	151
1:35.....	53+ 63+ 71
1:46+ 47.....	100
1:76.....	52
2:13.....	86+ 87
2:52.....	54
3:38.....	99+ 102
4:10+ 18.....	71

4:17.....	35
6:46.....	126
8:12.....	90
8:12-15.....	126
8:31.....	94
9:51-19:28.....	58
10:18.....	88
11:11.....	112
11:18.....	88
11:24-26.....	94
11:51.....	43
12:47+ 48.....	168
13:11+ 16.....	93
14:14.....	169
14:16-33.....	126
15:10.....	87
16:19-31.....	169
16:22.....	87
18:13.....	114
19:10.....	54
19:11-27.....	163
19:29-22:46.....	58
20:36.....	86
22:43.....	87
23:8-12.....	58
23:46.....	54
24:13-35+ 36-43.....	60
24:27.....	18
24:39+ 42-43.....	60
24:44-45.....	18

የዮሐንስ ወንጌል

፩. 1-2.....	121
1:1.....	38+ 51
1:3.....	52
1:9.....	46
1:12.....	125
1:17.....	48
1:18.....	18+ 36+ 53
1:29.....	119
1:32.....	71
1:48.....	52
፪. 2.....	98
2:11.....	18
2:13-4:3.....	58
፫. 3.....	73

3:5	121	15:1-16	63
3:5+ 6	68	15:16	124
3: 5-6+ 8	31	15: 26	52+ 69
3:16	22+ 109+ 125	16:8-11	72
3:17	119	16:12-15	47+ 81
3:34	71	16:13	11
4:6	54	16:13+ 14	66
4:10+ 26	128	16:14	67
4:11	126	16:33	160
5:18	51	17:1	61
5:22	168	17:5	56
5:25+ 27	52	17:15	62+ 90+ 108+ 158
5:28+ 29	61	17:30	117
5:29	171	18:2-24	58
5:37	34	19:28	54
5:39	18	20:6+ 7+ 11-17+ 19	60
6:27	30	20:23	145
6:29	129	20:26-29	60
6:44	111	20:28	30+ 51
6:62	61	21:1-23	60
7:37-39	108		
8:40	54	የሐዋርያት ሥራ	
8:44	88+ 90	1:2	72
8:58	50	1:5	75+ 148
፩. 10	146	1:9-11	61
10:15	119	1:16	40+ 70
10:28	171	፩. 2	83+ 148
10:28-30	123	2:4	79+ 81
10:30	51	2:30+ 31	61
10:34	40	2:33	145
10:35	35+ 54	2:36	81+ 126
10:36	51	2:38	128
12:31	73+ 89+ 118	2:41	81+ 141
፩. 13-16	58	2:46	140
13:1	123	3:19	163
13:18	111	3:21	171
13:27	90	4:8	81
፩. 14-16	145	4:12	36
14:1-3	155+ 170	4:24+ 25	40+ 70
14:2	18+ 61	4:31	79+ 81
14:3+ 12+ 14	62	4:36	51
14:6	22	5:1-11	145
14:9	18	5:3	90
14:16+ 17	74	5:3+ 4	31+ 68
14:17	71	5:14	81
14:26	70	5:28+ 29	169
፩. 15	146	6:1-6	134

6:3+ 5	81+ 78+ 137
6:7	81
7:38	132
7:43	171
8:5	78
8:29	82
8:38	141
8:39	66+ 155
9:13+ 28	147
10:3-6	36
10:14	127
10:19+ 20	82
10:38	71
10:47	141
11:15+ 16	75+ 148
11:24	81
11:30	134
12:7+ 23	87
13:2+ 4	82
13:39	116+ 129
13:48	111
14:17	18
14:23	132+ 134+ 137
ጥ. 15	145
15:2+ 30	137
15:18	19
15:28	67
16:6+ 7	82
16:31	109+ 112+ 125
16:32	143
16:33	141
17:24	23
17:29	14+ 33+ 36
17:30	112
17:31	21+ 52+ 61
19:1-7	144
19:8-19	127
19:18	108
19:32+ 39+ 41	132
20:6	140
20:17+ 28	133
20:22+ 23	82
22:16	128
27:23+ 24	87
27:43	101
28:25	68

ሮጪ

1:4	72
1:11	77
1:16	23
1:18	114
1:18-20	18
1:18-21	36
1:18-3+ 20	106
1:28	100+ 106
2:8-10	171
2:15	100
3:2	35
3:4	22+ 39
3:20	116
3:21-26	21
3:22+ 24+ 25+ 28+ 30	120
3:23	105
3:25	114+ 117+ 120
5:8	22
5:9	120
5:11	114
5:12	106
5:12-21	99+ 102+ 104
5:16	120
5:19	146
6:1-4	142
6:1-10	75+ 115
6:1-14	124
6:4	115
6:9	61
6:14	48+ 121
6:18-20	101
8:2	117
8:3	56
8:9	74
8:14	80+ 82
8:14-17	121
8:16	82
8:17	146
8:26	66+ 82
8:27	66
8:28	36
8:28-30	111
8:29-39	123
8:30	110+ 120
8:33+ 34	120

8:34.....	90	6:19+ 20.....	113
9 ^m . 9.....	25	7:5.....	90
9:1-3.....	40	7:14.....	143
9:2.....	100	7:22.....	147
9:5.....	51	8:4-6.....	30
9:6-24.....	111	8:7+ 10+ 12.....	100
10:4.....	116	10:2.....	141
10:9.....	126	10:17.....	140
10:9+ 10.....	100	10:31.....	105
10:13.....	52	10:32.....	154
10:14.....	111	11:2+ 20.....	137
11:11+ 12+ 25.....	167	11:7+ 9.....	99
11:26.....	154	11:24+ 25.....	139
11:33-36.....	112	11:26.....	140
12:1.....	125+ 146	11:30.....	108
12:2.....	100	9 ^m . 12.....	146
12:6-8.....	77	12:8-11.....	76+ 77
12:7.....	47	12:11.....	66
13:5.....	100	12:13.....	74+ 75+ 123+ 148
13:9.....	116	12:13+ 30.....	75
16:2.....	135	12:26.....	140
16:13.....	111	12:28-31.....	77
		13:8.....	77
		14:15.....	101
		14:24.....	144
		15:5+ 6.....	60
		15:17.....	61
		15:22+ 45.....	99
		15:23+ 45.....	146
		15:24-28.....	171
		15:51.....	158
		15:51-58.....	155
		15:52.....	157
		16:15.....	135
1 st 4 th 7 th 10 th		2 nd 4 th 7 th 10 th	
1:2.....	132	1:22.....	75
1:10.....	137	3:6-13.....	121
2:9-3:2.....	47	3:7-11.....	116
2:10.....	31	4:4.....	88+ 90+ 100+ 106
2:10+ 11.....	36+ 66	5:1-8.....	169
2:11.....	100	5:17.....	73
2:11+ 12.....	68	5:19.....	114+ 119
2:12.....	11	5:19-21.....	120
2:14.....	46	5:21.....	53+ 106+ 112
3:1-2.....	47	6:9.....	105
3:3.....	74		
3:11.....	145		
3:11-15.....	166		
3:15.....	122+ 124+ 126		
4:9.....	87		
9 ^m . 5.....	137+ 144		
5:4+ 5.....	108		
5:5.....	74		
9 ^m . 6.....	74		
6:3.....	168		
6:11.....	122		
6:19.....	74+ 121+ 159		

7:1	100
፪. 8-9	144
8:17-24	135
8:19	137
11:3	88+ 99
11:14	89
12:2	170
12:2-4	155
12:4	156
12:7	93
12:7-10	91
13:14	31+ 52+ 68

ገላትያ

1:6	75
1:8+ 9	125
1:15+ 16	111
2:20	62+ 121+ 159
3:16	41+ 150
3:23-25	116
3:26	33
3:27	75
4:1-5	121
4:4	54
4:5	113+ 121
፪. 5	80
5:16	80
6:1	105
6:2	117
6:10	144

ኤፌሶን

፪. 1	25
1:3	121
1:3-6	34+ 111
1:3-14	66+ 110+ 111+ 123
1:4	110
1:6	120
1:12-14	111
1:13	75
1:17	79
1:18-20	62
1:19-22	61+ 147
1:20-23	61+ 145

1:22+ 23	132
1:23	52
2:2	88
2:3	106
2:8+ 9+ 10	112
2:19	120
2:19-21	146
2:20+ 21	62+ 77
3:6	48
3:10	86
3:10+ 21	132
3:17	100
4:3-6	30
4:6	121+ 159
4:7-12	147
4:8	61
4:8-11	145
4:11	62+ 77
4:17	100
4:18	100+ 106
4:22-25	101
4:30	66+ 75+ 76+ 80+ 123
5:6	114
5:17	101
5:18	78+ 79+ 80
5:21	80
5:23+ 25+ 27+ 29+ 32	132
5:25	119
5:25-33	146
5:26+ 27	122
5:29	62
6:11+ 12	88+ 90
6:11-18	91
6:19	82

ፊልጵስፎስ

1:1	134+ 138
1:23	169
1:27	137
2:1-11	55
2:6	51
2:10	52
3:20	120

ቂላስይስ

1:13	120+	158
1:16	50+	52
1:17	36+	52
1:18	61+	132
1:20		171
2:9+ 10	52+	121
2:14		116
2:15		118
3:12	110+	112
4:1		147

1ኛ ተሰሎንቄ

1:1		132
1:10		158
2:18		90
2:19		166
3:5		88
4:13-18	63+	155
4:15		156
4:16		169
4:17		155
5:2+ 9		158

2ኛ ተሰሎንቄ

2:1-12		159
2:4		162
2:8		115
3:14		137

1ኛ ጢሞቴዎስ

2:5	54
2:6	113
ጥ. 3	138
3:1-14	134
3:6	89
3:8† 11	135
3:15	131
4:1	93
4:1-3	92
4:2	100† 105† 106
4:3	48† 117
4:10	119

5:1-16.....	144
5:9.....	134
5:17..... 43+ 134+	137
5:20.....	137
6:9.....	101

2ኛ ጢሞቴዎስ

2:13† 14	99
2:16-18	144
2:26	88
3:16	35† 37† 39
4:8	166

ቲቶ

1:1		110
1:5	134+	137
1:5-9		134
1:15		100
2:13		51
2:14		114
3:5		73
3:8		101

ፊልሞኖ

13		112
----------	--	-----

ዕብራውያን

1:2	146
1:3	23+ 52
1:4	87
1:6+ 8	52
1:14	86
2:3+ 4	77
2:5	163
2:18	63
3:7	40
4:7	100
4:12	35
4:14	170
4:14-16	61
4:15	53+ 54+ 57
4:16	63
5:1+ 2	53

5:1-10.....	59
5:26-27.....	145
6:2.....	171
6:4-6.....	124
6:20.....	61
7:9+ 10.....	106
7:25.....	59+ 62+ 90
9:10.....	141
9:12.....	113+ 139
9:14.....	72
9:28.....	158
10:1-10.....	53
10:10.....	122+ 139
10:15+ 16.....	40
10:15-17.....	68
10:24.....	144
12:6.....	108
12:9.....	34
12:22.....	86
12:22-24.....	170
12:23.....	132
13:7+ 17.....	133+ 137
13:15+ 16.....	146

1ኛ ጴጥሮስ

1:2.....	30
1:4.....	121
1:5.....	23
1:11.....	71
1:12.....	86
1:15.....	20
1:16.....	122
1:23.....	73
ጭ. 2.....	146
2:4-8.....	145
2:5+ 9.....	120
2:8.....	111
2:11.....	100
2:19.....	100
2:21.....	53
2:24.....	140
3:18.....	72+ 112
4:10.....	77
5:4.....	166
5:8.....	88+ 91

2ኛ ጴጥሮስ

1:4.....	101
1:21.....	40+ 70
2:1.....	113+ 119
2:4.....	91+ 92+ 171
2:7.....	127
3:3-7.....	98
3:16.....	35+ 43

1ኛ ዮሐንስ

1:1.....	54
1:5.....	20
1:6.....	108
1:7.....	107+ 117
1:8-10.....	107
1:9.....	108
2:1.....	62+ 123
2:2.....	114+ 119
2:6+ 16.....	57
2:27.....	82
2:29.....	74
3:1-3.....	122
3:4.....	105
3:8.....	53+ 88
3:16.....	22
4:8.....	21
4:9+ 10.....	22
5:7.....	30
5:9-12.....	36
5:19.....	88

2ኛ ዮሐንስ

1:13.....	111
-----------	-----

ያዕቆብ

1:12.....	166
1:17.....	24
1:18.....	73
1:27.....	144
2:14-26.....	124
2:19.....	30+ 92
2:23.....	149
3:9.....	99

4:4	101	12:10	88+ 90
4:7	91	12:17	88
ይሁዳ		14:1-3	159
6	86+ 91+ 168	14:10+ 11	171
8+9	91	15:1-3	159
9	86+ 87	15:7	171
14	99+ 102	ጥ. 16	162
24	123	16:13+ 14	90+ 93+ 94
24+ 25	122	16:13-16	92
25	110	17:3	161
		17:8	111
ራእይ		19:6	23
1:8	52	19:7	121
1:11	132	19:7+ 8	146
ጥ. 2-3	126+ 131+ 137	19:11-16	63
2:1	59	19:16	52
2:4	144	ጥ. 20	153+ 162
2:10	90	20:2	89
2:13+ 14+ 19+ 20	126	20:2+ 3	164
ጥ. 3	137	20:2+ 3+ 7+ 10	168
3:10	158+ 161	20:3	90
ጥ. 4-5	170	20:4	157+ 169
5:9	113	20:7-9	165
ጥ. 6+ 8+ 9+ 16	161	20:10	89+ 115+ 165
6:9-11	159+ 161	20:10+ 15	171
6:16	161	20:11-15	168+ 170
6:16+ 17	63	20:12+ 13	168
6:17	158	21:1-22:7	170
ጥ. 7	161	21:2+ 9+ 10	164
7:1	41		
7:9-14	159		
7:14	83+ 160		
ጥ. 8-9	162		
8:9+ 16	87		
9:1-11	94		
9:14	92		
11:2	157		
11:2-3	160		
11:3+ 4	83		
11:11	157		
11:15	157+ 163		
12:3	89		
12:6	157		
12:9+ 13	89		